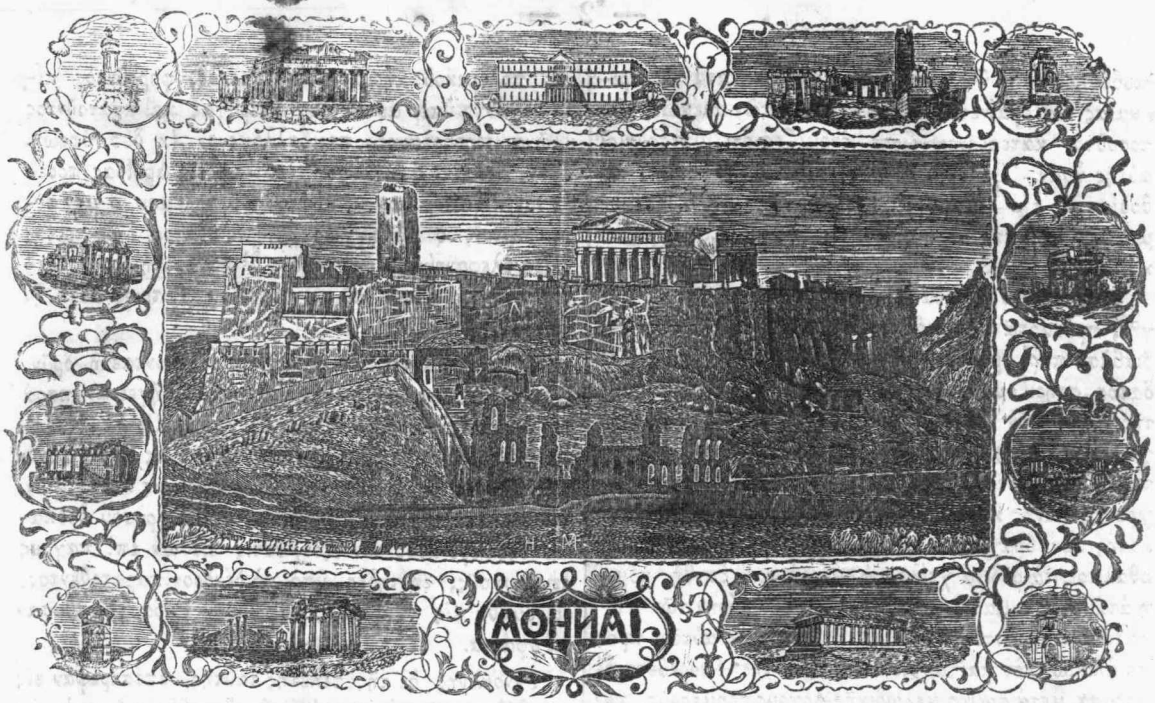

ΗΕΥΤΕΡΠΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλάδ. 73. *Τόμος.* *Δ'.*

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΝ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1850

Η ΒΕΛΛΕΔΑ.

Επισόδιον ἐκ τῆς περιονύμου ἐποποιΐας τοῦ Σιατωβριάνδου

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ι.

Εὑρισκόμην ἐν τῇ Ἀρμορικῇ, καὶ οἱ στρατιῶται μοὶ ἀνέφερον ὅτι πρό τινων ἡμερῶν γυνή τις ἐξερχομένη τῶν δασῶν, περὶ λύχνων ἀφᾶς, ἐπέβαινε μόνη ἐντὸς λέμβου, διέπλεε τὴν λίμνην, ἐξήρχετο ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης καὶ ἐγίνετο ἄφαντος.

Δὲν ἠγνόουν ὅτι οἱ Γαλάται ἐμπιστεύονται εἰς τὰς γυναῖκας αὐτῶν τὰ σπουδαιότερα τῶν ἀντικειμένων, ὅτι συχνάκις ἀνετέθησαν εἰς συμβούλιον τῶν θυγατέρων καὶ συζύγων αὐτῶν ὑποθέσεις, ἃς δὲν ἐδύναντο νὰ ῥυθμίσωσιν αὐτοί· οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Ἀρμορικῆς διατηρήσαντες τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν ἤθη, ἐδυσχέραινον ὑπὸ τὸν Ῥωμαϊκὸν ζυγόν· γενναῖοι, ὡς πάντες οἱ Γαλάται μέχρι θρασύτητος, διεκρίνοντο διὰ τινος ἀφελείας τοῦ ἰδιαζοντος αὐτοῖς χαρακτῆρος, διὰ μίσους καὶ ἔρωτος σφοδροῦ καὶ διά τινος πείσματος φρονημάτων, ὅπερ οὐδὲν ἐδύνατο νὰ μεταβάλῃ ἢ νὰ καταβάλῃ.

Ἀλλ' ἰδία τις περίστασις μὲ ἐνεθάῤῥυνεν· ἐν τῇ Ἀρμορικῇ ὑπῆρχον πολλοὶ χριστιανοί, οἵτινες εἶσι πιστοὶ ὑπήκοοι· πλὴν ὁ Κλαίριος, ποιμὴν ἱερὸς τῶν Ῥηδόνων, ἀνὴρ ἐνάρετος, ὅστις μόνος ἐδύνατο νὰ μοὶ δώσῃ πληροφορίας, ἦν τότε εἰς Νανέτην. Ἡ ἐλαχίστη ἀμέλεια ἦν ἱκανὴ ν' ἀπολέσῃ μὲν ἐμὲ παρὰ τῷ Διοκλητιανῷ, νὰ ἐμβάλῃ δὲ εἰς κίνδυνον Κωνσταντίον τὸν ἐμὸν προστάτην. Ἐσκέφθην λοιπὸν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ καταφρονήσω τὴν παρατήρησιν τῶν στρατιωτῶν· γνωρίζων ὅμως τὸ ἀγροῖκον τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀπεφάσισα ν' ἀναθεχθῶ ἐγὼ αὐτὸς τὴν φροντίδα τοῦ νὰ κατασκοπεύσω τὴν γαλάτιδα.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας ὁπλισθεὶς, καὶ διὰ σάγους τινὸς περικαλυφθεὶς ἐξῆλθον κρυφίως ἀπὸ τοῦ φρουρίου καὶ ἐπορεύθην πρὸς τὸ παρὰ τῶν στρατιωτῶν δειχθέν μοι μέρος τῆς λίμνης.

Κεκρυμμένος δ' ἐντὸς τῶν βράχων περιέμενον ὀλίγον χωρὶς νὰ φαίνηταί τι· ἀλλ' αἴφνης τὸ οὖς μου προσεβλήθη ἀπὸ ἤχων, τοὺς ὁποίους ὁ ἄνεμος μ' ἔφερεν ἐκ τῆς λίμνης. Ἀκούω καὶ διακρίνω τόνους ἀνθρωπίνης φωνῆς· συγχρόνως δὲ παρατηρῶ ἐφόλκιόν τι ταλαντευόμενον ἐπὶ τῶν κυμάτων, καταδυόμενον, αὖθις ἀναφαινόμενον ἐπί τινα κυμάτων, τὸ ὁποῖον

ἐκυβέρνα γυνή, ἥτις ψάλλουσα ἐπάλαιε κατὰ τῆς τρικυμίας καὶ ἐφαίνετο παίζουσα μετὰ τῶν ἀνέμων, οὓς τοσοῦτον κατεφρόνει, ὥστε ἐνόμιζες ὅτι ὑπεξούσιοι αὐτῆς ἦσαν. Ἔβλεπον δὲ αὐτὴν ῥίπτουσαν κύκλῳ, ὡς θυσίαν εἰς τὴν λίμνην, τεμάχιον ὑφάσματος, πόκον ἀμνάδος, τμήματα κηροῦ, καὶ μικρὰ κερμάτια χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Μετ' ὀλίγον δὲ φθᾶσα τὴν ὄχθην, ῥίπτεται εἰς τὴν γῆν, προσαρτᾷ τὸ μονόξυλον εἰς τὸν κορμὸν ἰτέας καὶ διαβᾶσα παρ' ἐμοὶ χωρὶς νὰ μὲ ἴδῃ, εὐθύζεται εἰς τὸ δάσος, στηριζομένη ἐπὶ τῆς κώπης. Τὸ ἀνάστημα αὐτῆς ἦν ὑψηλόν· χιτὼν δὲ μέλας, βραχὺς καὶ ἄνευ χειρίδων, ἐχρησίμευε μόλις ὡς κάλυμμα τῆς γυμνότητός της· ἔφερε χρυσοῦν δρέπανον κρεμάμενον ἀπὸ χρυσῆς ζώνης καὶ στέφανον ἀπὸ κλῶνα δρυός. Ἡ λευκότης τῶν βραχιόνων καὶ τῆς χροιᾶς, οἱ κυανοὶ ὀφθαλμοί, τὰ ῥόδινα χείλη, ἡ μακρὰ καὶ ξανθὴ κόμη ἡ ἀτάκτως κυματοῦσα, ἀνήγγελλον τὴν κόρην τῶν Γαλατῶν, καὶ ἀντέκειντο διὰ τῆς ἡδύτητος αὐτῶν πρὸς τὸ ἀλαζωνικὸν καὶ ἄγριον βάδισμά της· ἐπορεύετο δὲ ᾄδουσα μετὰ φωνῆς μελῳδικῆς λόγους τρομεροὺς, καὶ τὸ ἀσκεπὲς στῆθός της συνεστέλλετο καὶ διεστέλλετο ὡς ἡ ἐπιφάνεια τῶν κυμάτων.

Παρηκολούθησα αὐτὴν εἰς ἱκανὸν διάστημα. Διελθόντες κατ' ἀρχὰς καστανεῶνα, οὗ τινος τὰ δένδρα γηραιὰ, ὡς ὁ χρόνος, εἶχον σχεδὸν πάντα ξηρὰς κορυφὰς, ἐβαδίσαμεν ἀκολούθως ὑπὲρ τὴν ὥραν ἐπὶ χέρσου κατάφυτου ἀπὸ βρύων καὶ βλήχρων, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας εὕρομεν δάσος, καὶ ἀναμέσον τούτου πολλῶν μιλίων ἄλλο ἐρεικόων, οὗ τινος τὸ ἔδαφος, οὐδέποτε ἀρωτριωθὲν καὶ λίθων κατάσπαρτον, ἦν ἀνεπίδεκτον ἀρότρου καὶ δρεπάνου. Μετὰ δὲ τοῦτο ὑψοῦτο μεμονωμένος βράχος ἐκ τῶν καλουμένων ὑπὸ τῶν Γαλατῶν Δολμῖνον, ἤτοι σῆμα τάφου μαχητοῦ τινος. Μίαν ἡμέραν ὁ ἀροτὴρ ἀναμέσον τῶν αὐλάκων, ἀνατενίζων τὰς ἀμόρφους ταύτας πυραμίδας, καὶ ἐκπληττόμενος ἀπὸ τὸ μέγεθος τοῦ μνημείου, θὰ ἀποδίδῃ ἴσως εἰς δυνάμεις ἀοράτους καὶ ἀπαισίους ὅτι ὑπῆρξε τεκμήριον τῆς δυνάμεως καὶ τραχύτητος τῶν προγόνων αὐτοῦ.

Προελθούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἡ νεᾶνις ὄχι μακρὰν τοῦ λίθου στᾶσα, ἐκτύπησε τρὶς τὰς χεῖρας, προσφέρουσα ὑψηλῇ τῇ φωνῇ τὸ μυστηριῶδες τοῦτο.

« Εἰς τὸν ἰξὸν τὸ νέον ἔτος! (Au-gui l'an neuf!) »

Καὶ παρευθὺς πλῆθος φώτων ἔλαμψαν εἰς τὰ ἔνδον τοῦ δάσους, ὥςπερ ἑκάστη δρῦς νὰ ἔτεκεν ἕνα Γαλάτην· οἱ βάρβαροι ἐξῆλθον ἀγεληδὸν τῶν διαμονῶν των, οἱ μὲν ἐντελῶς ἔνοπλοι, οἱ δὲ φέροντες κλῶνα δρυὸς εἰς τὴν δεξιὰν καὶ ᾄδα εἰς τὴν ἀριστεράν. Χάρις δὲ εἰς τὸν μετεμφιασμόν μου ἀνεμίχθην εἰς τὸν ὅμιλον αὐτῶν· τὴν δὲ πρώτην ἀταξίαν τῆς ὁμηγύρεως διαδεχθείσης μετ' ὀλίγον τῆς τάξεως καὶ τῆς συννοίας ἄρχεται λιτανεία πάνδημος.

Οἱ Εὐβαασταὶ ἡγοῦντο φέροντες δύο ταύρους λευκοὺς διὰ θυσίαν· οἱ Βάρδοι εἵποντο ᾄδοντες διά τινος εἴδους κιθάρας τοὺς ὕμνους τοῦ Τευτάτου· μετὰ δὲ τούτους ἤρχοντο οἱ μαθηταί· συνωδεύοντο δὲ ὑπό τινος πολεμικοῦ κήρυκος λευχείμονος, φοροῦντος πίλον ἔχοντα ὑπὲρ αὐτὸν δύο πτέρυγας καὶ κρατοῦντος κλῶνα ἱεροβοτάνης περιβαλλόμενον ἐκ δύο ὄφεων. Τρεῖς Σενάναι ἀντιπροσωπεύοντες τρεῖς Δρυΐδας προέβαινον παρεπόμενοι τῷ κήρυκι τοῦ πολέμου, ὁ μὲν φέρων ἄρτον, ὁ δὲ ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος, ὁ δὲ τρίτος χεῖρα ἐλεφαντίνην· ἐπὶ τέλους δὲ ἤρχετο ἡ δρυϊὰς κατέχουσα τὴν θέσιν τοῦ ἀρχιδρυΐδου, οὗ τινος αὕτη ἦν ἀπόγονος.

Προχωρήσαντες δὲ πρὸς τὴν τριακονταετῆ δρῦν, ἔνθα εἶχον ἀνακαλύψει τὸ ἱερὸν φυτὸν, ἤγειραν παρὰ τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου βωμὸν ἐκ χλόης. Οἱ Σενάναι ἔκαυσαν ὀλίγον ἄρτον καὶ ἔχυσαν σταγόνας τινὰς οἴνου ἀκράτου· μετὰ δὲ τοῦτο τῶν εὐβαστῶν τις λευχείμων, ἀναβὰς ἐπὶ τῆς δρυὸς ἔκοψε μετὰ τοῦ χρυσοῦ δρεπάνου τῆς δρυϊάδος τὸν ἰξὸν, ὅστις πεσὼν ἐπὶ πάγους λευκαυγοῦς, ἐπίτηδες ὑπὸ τὸ δένδρον παρατεθέντος, διενεμήθη εἰς τὸ πλῆθος, ἀφοῦ οἱ Εὐβασταὶ ἔθυσαν τὰ σφάγια.

Γενομένης δὲ τῆς τελετῆς ταύτης, ἐπέστρεψαν εἰς τὸν λίθον τοῦ τάφου καὶ ἐνέπηξαν ξίφος γυμνὸν ὡς σημεῖον τοῦ κέντρου τοῦ Mallus ἤτοι τοῦ συμβουλίου. Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Δολμίνου ἦσαν ἐστηριγμένοι δύο ἄλλοι λίθοι, ὑποστηρίζοντες τρίτον ὁριζοντείως κείμενον. Ἡ δρυϊὰς ἀναβαίνει τὸ βῆμα τοῦτο, οἱ δὲ Γαλάται ὄρθιοι καὶ ἔνοπλοι περικυκλοῦσιν αὐτὴν, ἐνῷ οἱ Σενάναι καὶ οἱ Εὐβασταὶ ὑψοῦσι τὰς ᾄδας· αἱ καρδίαι τότε μυχιαίαν αἰσθάνονται κατάνυξιν εἰς τὴν σκηνὴν ταύτην τὴν ἀναπολοῦσαν τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν, καὶ μαχηταί τινες πολιοὶ χύνουσι θαλερὰ δάκρυα, ῥέοντα ἐπὶ τῶν ἀσπίδων αὐτῶν· οἱ πάντες δὲ πρὸς τὰ ἐμπρὸς κλίνοντες καὶ ἐπὶ τῶν δοράτων ἐστηριγμένοι ἐφαίνοντο λίαν προσεκτικοὶ εἰς τοὺς λόγους τῆς δρυϊάδος. Αὕτη δὲ ῥίψασα ἐπ' ὀλίγον τὰ βλέμματά της ἐπὶ τῶν μαχητῶν τούτων τῶν ἀντιπροσωπευόντων λαὸν, ὅστις πρῶτος ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους « Ὀδύνη τοῖς κεκρατημένοις! » λόγιον ἀσεβές, πεσὸν ἤδη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐφάνη διαταραχθεῖσα ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τούτου τῶν μεταβολῶν τῆς τύχης. Ἐκτὸς δὲ τῶν σκέψεών της γενομένη αὕτη ἀπήγγειλε τὸν ἑξῆς λόγον.

« Πιστὰ τοῦ Τευτάτου τέκνα, διατηρήσαντα ἐν μέσῳ τῆς δουλώσεως τῆς πατρίδος τὴν θρησκείαν καὶ τοὺς νόμους τῶν πατέρων σας, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς βλέπω ἐνταῦθα ἄθακρυς! Ὑμεῖς εἶσθε τὸ λείψανον ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἔδιδε νόμους εἰς τὸν κόσμον; Ποῦ εἶνε αἱ ἀκμαῖαι τῆς Γαλατίας ἐπικράτειαι, τὸ συμβούλιον τῶν γυναικῶν, εἰς ὃ ἐνέδωκεν ὁ μέγας Ἀννίβας; Ποῦ εἶνε οἱ δρυΐδαι ἐκεῖνοι, οἱ ἀνατρέφοντες εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν σχολεῖα πολυάριθμον νεολαίαν; Προγεγραμμένοι ὑπὸ τῶν τυράννων, μόλις τινὲς αὐτῶν ζῶσιν ἄγνωστοι ἐντὸς ἀγρίων ἄντρων· ἡ Βέλλαδα, ἀδύνατος δρυϊάς, ἰδοὺ λοιπὸν τὶς μένει εἰς ὑμᾶς σήμερον πρὸς τέλεσιν τῶν θυσιῶν σας! Ὦ νῆσος τῆς Σαύνης! νῆσος σεβαστὴ καὶ ἱερά! μόνη ἀπέμεινα ἐκ τῶν ἐννέα παρθένων, αἵτινες ὑπηρέτουν εἰς τὸ ἱερόν σου! Μετ' ὀλίγον ὁ Τευτάτης δὲν θὰ ἔχῃ πλέον οὔτε ἱερεῖς οὔτε βωμούς.

Ἀλλὰ διατί ν' ἀπελπιζώμεθα; ἔχω νὰ σᾶς ἀναγγείλω τὰς βοηθείας κραταιᾶς συμμαχίας· εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσω τὰ δεινὰ ὑμῶν ἵνα σᾶς παρορμήσω ἐπὶ τὰ ὅπλα; Δοῦλοι ἐκ γεννητῆς μόλις διέρχεσθε τὴν πρώτην ἡλικίαν καὶ σᾶς ἁρπάζουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. Ποῦ καταντᾶτε; ἀγνοῶ. Ἄνδρες δὲ γενόμενοι μελλετε ν' ἀποθάνετε ὑπὲρ τῶν τυράννων σας εἰς τὰ ὅρια προκινδυνεύοντες, ἢ νὰ σκάπτητε τὴν τρέφουσαν αὐτοὺς αὔλακα. Καταδεδικασμένοι εἰς τὰς σκληροτέρας τῶν ἐργασιῶν, κόπτετε τὰ δάση σας, διαχαράττετε μετ' ἀνηκούστων μόχθων τὰς ὁδοὺς, αἵτινες εἰσάγουσι τὴν δουλείαν, τὴν ὑποταγὴν, τὴν κατάθλιψιν καὶ τὸν θάνατον μέχρι τῶν ἐνδομύχων τῆς πατρίδος σας. Τέλος ἂν ἐπιζήσητε τοσούτων ὕβρεων, ὁδηγεῖσθε εἰς Ῥώμην, καὶ ἐκεῖ κατάκλειστοι ἐντὸς τοῦ ἀμφιθεάτρου ἀναγκάζεσθε ν' ἀλληλοκτονῆσθε, διασκεδάζοντες οὕτω διὰ τῆς ἀγωνίας ὑμῶν ὄχλον θηριώδη. Γαλάται, ὑπάρχει τρόπος ἀξιοπρεπέστερος νὰ ἴδητε τὴν Ῥώμην! Ἐνθυμήθητε ὅτι τὸ ὄνομα ὑμῶν σημαίνει πλάνης. Παρουσιάσθητε αἴφνης εἰς τὸ Καπιτώλιον ὡς οἱ τρομεροὶ ἐκεῖνοι πλάνητες πατέρες καὶ πρόγονοι ὑμῶν. Σᾶς ζητοῦσιν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τοῦ Τίτου. Ἀναχωρήσατε! ὑπακούσατε εἰς τοὺς καλοῦντας ὑμᾶς ἐνδόξους θεατάς. Ὑπάγετε νὰ διδάξητε εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὸ θνήσκειν, ἀλλ' ἄλλως ἢ χύνοντες τὸ αἷμά σας κατὰ τὰς ἑορτάς των· ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐμελέτησαν τὸ μάθημα, καιρὸς νὰ τῷ βάλωσιν εἰς πρᾶξιν. Προτείνω ὄχι ἀδύνατον. Τὰ ἐν Ἱσπανίᾳ στίφη τῶν Φράγκων ἐπιστρέφουσιν ἤδη εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ ὁ στόλος αὐτῶν εἶνε εἰς τὰ παράλιά σας· νεῦμα περιμένουσιν ἵνα δράμωσιν εἰς βοήθειαν ἡμῶν. Ἀλλ' ἂν ὁ οὐρανὸς δὲν στέψῃ τοὺς ἀγῶνάς μας, ἂν ἡ τύχη τῶν Καισάρων ὑπερτερήσῃ ἔτι, τότε θὰ ζητήσωμεν μετὰ τῶν Φράγκων, θὰ ζητήσωμεν γωνίαν γῆς, ἔνθα ἡ δουλεία νὰ ἦνε ἄγνωστος! Ἐὰν οἱ ξένοι λαοὶ ἀπονείμωσιν ἢ ἀποποιηθῶσιν εἰς ἡμᾶς ἓν μέρος, ἡ γῆ δὲν δύναται νὰ λείψῃ ἵνα ζήσωμεν ἢ ἀποθάνωμεν ἐπ' αὐτῆς. »

Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς περιγράψω τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ λόγου τούτου ἀπαγγελθέντος εἰς τὴν λάμψιν τῶν δᾴδων, ἐπὶ τόπου ἐρεικοφύτου, πλησίον τάφου, ἐν τῷ αἵματι τῶν ἡμιεσφαγμένων ταύρων, οἵτινες ἐμίγνυον τοὺς τελευταίους αὐτῶν βρυχηθμοὺς εἰς τοὺς συριγμοὺς τῶν ἀνέμων. Οὕτω βεβαίως δύνανται νὰ παρασταθῶσιν αἱ συναθροίσεις ἐκεῖναι τῶν πνευμάτων τοῦ σκότους, ἅτινα γόησαι ἐν καιρῷ νυκτὸς συγκαλοῦσιν εἰς ἀγρίους τόπους. Αἱ θερμαὶ φαντασίαι ἀφελοῦσαι πᾶσαν τὴν τοῦ λόγου ἰσχὺν διήγειραν τοὺς πάντας εἰς τὴν ὁμόφωνον παραδοχὴν τῆς μετὰ τῶν Φράγκων συμμαχίας. Τρὶς ἠθέλησέ τις νὰ προφέρῃ ἐναντίαν γνώμην, ἀλλὰ τρὶς ἐβιάσθη νὰ σιωπήσῃ καὶ τὸ τρίτον ὁ πολεμικὸς κῆρυξ ἀπέκοψεν ἀπ' αὐτοῦ μίαν ποδιὰν τοῦ μανδύου αὐτοῦ.

Τοῦτο δὲ ἦν τὸ προοίμιον τρομερὰς σκηνῆς. Τὸ πλῆθος αἰτεῖ γεγονυῖα τῇ φωνῇ ἀνθρωπίνην θυσίαν, ἵνα καλλιον γείνῃ γνωστὴ ἡ θεία βούλησις. Οἱ δρυΐδαι ἐπεφύλαττον ἄλλοτε διά τὰς τοιαύτας θυσίας κακοῦργον τινὰ καταδεδικασμένον ὑπὸ τῶν νόμων, ἀλλ' ἤδη μὴ ὑπάρχοντος τοιούτου ὡρισμένου θύματος, ἡ δρυϊὰς ἀναγκάσθη νὰ κηρύξῃ ὅτι τὸ θεῖον ἀπῄτει γέροντα, ὡς τὸ εὐαρεστότερον εἰς τὸν Τευτάτην ὁλοκαύτωμα.

Παρευθὺς δὲ κομίσαντες σιδηρᾶν τινα λεκάνην, ἐφ' ἧς ἡ Βέλλεδα ἔμελλε νὰ θύσῃ τὸν γέροντα, τιθῆσι ταύτην κατὰ γῆς ἐνώπιόν της· αὕτη δὲ μὴ καταβᾶσα ἐκ τοῦ ἐπιτυμβίου βήματος, ὅθεν εἶχε δημηγορήσει, ἐκάθησεν ἐπί τινος ὀρειχαλκίνου τρίποδος, ἀτάκτως ἐνδεδυμένη, λυσίκομος, κρατοῦσα ἐγχειρίδιον καὶ ᾄδα φλόγας ἐξαστράπτουσαν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς ἔχουσα. Ἀγνοῶν τὸ τέλος τῆς σκηνῆς ταύτης δὲν ἐτόλμων νὰ ἐρωτήσω τὰ περὶ τῆς θυσίας, φοβούμενος μὴ ὑποπέσω ὑπὸ τὸν σίδηρον τῶν βαρβάρων· ἀλλ' ὁ οὐρανὸς ἐν τῇ ἀγαθότητι ἢ ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ ἔθηκε τέλος εἰς τὰς ἀπορίας μου. Οἱ ἀστέρες ἔκλινον πρὸς τὴν δύσιν των, καὶ οἱ Γαλάται πτοηθέντες μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς τὸ φῶς, ἀπεφάσισαν ν' ἀναβάλωσι τὴν προσφορὰν τῆς ἀποτροπαίου θυσίας, ἐωσοῦ ὁ θεὸς, ὁ πατὴρ τῶν σκιῶν, ἐπαναγάγῃ ἄλλην νύκτα εἰς τοὺς οὐρανούς. Τὸ πλῆθος διεσπάρη ἐπὶ τῶν ἐρεικῶν, οἱ δὲ πυρσοὶ ἐσβέσθησαν. Μόνον δᾴδές τινες δονούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἔλαμπον εἰσέτι τῇδε κἀκεῖσε εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ δάσους καὶ ἠκούετο ὁ μακρυνόμενος τῶν Βάρδων χορὸς ψάλλων τὰ γοερὰ ταῦτα λόγια.

« Ὁ Τευτάτης θέλει αἷμα· ὡμίλησεν ἐν τῇ δρυΐ » τῶν δρυϊδῶν. Ὁ ἱερὸς ἰξὸς ἐκόπη διὰ χρυσοῦ δρε- » πάνου τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς σελήνης, τὴν πρώτην » ἡμέραν τοῦ αἰῶνος. Ὁ Τευτάτης θέλει αἷμα· ὡ- » μίλησεν ἐν τῇ δρυΐ τῶν δρυϊδῶν ».

Ἐπανελθὼν σπουδῇ εἰς τὸ φρούριον, συνεκάλεσα τὰς γαλατικὰς φυλὰς, καὶ τούτων συνελθουσῶν διεκοίνωσα αὐτοῖς ὅτι ἐγνώριζον τὴν ἐπαναστατικὴν συνάθροισιν καὶ τὰς κατὰ τῶν Καισάρων συνωμοσίας αὐτῶν. Οἱ βάρβαροι καταπλαγέντες καὶ περικυκλωθέντες ὑπὸ ῥωμαίων στρατιωτῶν ἀνέμενον τὴν τελευταίαν στιγμήν· παραχρῆμα δὲ θρῆνοι ἀκούονται, καὶ ὁμὰς γυναικῶν χριστιανῶν, κρατοῦσαι τὰ νεωστὶ βαπτισθέντα τέκνα των, ῥίπτονται ἐντὸς τῆς συνελεύσεως· αὗται πεσοῦσαι εἰς τὰ γόνατά μου ἐζήτουν χάριν ὑπὲρ τῶν συζύγων, υἱῶν καὶ ἀδελφῶν αὐτῶν· μοὶ παρουσίαζον τὰ βρέφη των καὶ μὲ καθικέτευον ἐν ὀνόματι τῆς εἰρηνικῆς ἐκείνης γεναιᾶς νὰ γείνω πραὺς καὶ ἐλεήμων.

Πῶς ἠδυνάμην ν' ἀντισταθῶ εἰς τὰς δεήσεις αὐτῶν; Ἀνήγειρα λοιπὸν τὰς γυναῖκας, καὶ

« Ἀδελφαί μου εἶπον αὐταῖς, σᾶς ἀπονέμω τὴν χάριν, ἣν παρ' ἐμοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ κοινοῦ ἡμῶν πατρὸς, ζητεῖτε· θὰ μοὶ ἀποκριθῆτε διὰ τοὺς συζύγους σας, καὶ θὰ ἡσυχάσω, ἀφοῦ μ' ὑποσχεθῆτε πίστιν βεβαίαν πρὸς τὸν Καίσαρα ».

Οἱ Ἀρμορικανοὶ ἀφῆκαν κραυγὴν χαρᾶς, καὶ ἐξῆραν μέχρι νεφῶν ἐπιείκειαν μικρόν μοι στοιχίζουσαν. Πρὶν δ' ἀπολύσω αὐτοὺς ἔλαβον τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἀφεύκτου παραιτήσεως αὐτῶν ἀπὸ τὰς φρικώδεις θυσίας προγεγραμμένας οὔσας μάλιστα ὑπὸ τοῦ Τι

θερίου καὶ Κλαυδίου, καὶ ἀπήτησα συγχρόνως τὴν παράδοσιν τῆς δρυϊάδος Βελλέδας καὶ τοῦ πατρὸς

αὐτῆς Σηγένακος, πρώτου ἄρχοντος τῶν Ῥηδόνων. Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν μοὶ προσήγαγον τοὺς δύο ὁμήρους, εἰς οὓς ἔδωκα τὸ φρούριον ὡς ἄσυλον. Ἀπέστειλα δὲ στόλον, ὅστις ἐπιτυχὸν τὸν τῶν φράγκων ἠναγκασεν αὐτὸν νὰ μακρυνθῇ τῶν παραλίων τῆς Ἀρμορικῆς. Τὰ πάντα ἐπανῆλθον εἰς τὴν τάξιν· ἀλλὰ τὸ συμβὰν τοῦτο δι' ἐμὲ μόνον ἔσχεν ἀποτελέσματα, ἅτινα ὑπολείπονται νὰ σᾶς διηγηθῶ.

II.

Ὁ Εὔδωρος μετά τινα διακοπὴν ἠκολούθησεν οὕτω τὴν διήγησιν αὐτοῦ.

Σᾶς εἶπον ὅτι ἡ Βέλλεδα κατῴκει μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Τὸ ἄλγος καὶ ἡ ἀνησυχία ἐφέρετο κατ' ἀρχὰς τὸν Σηγένακα εἰς καυσώδη πυρετόν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου δαψιλῶς παρέσχον αὐτῷ τὰς ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίας ὑπαγορευομένας βοηθείας ἐπισκεπτόμενος αὐτὸν καθ' ἑκάστην. Ἡ διαγωγὴ αὕτη, διάφορος πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ῥωμαίων ἀρχόντων, ἔθελξε τοὺς δύο δυστυχεῖς· ὁ γέρων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ζωήν· ἡ δὲ δρυϊὰς, ἥτις εἶχε δείξει μεγάλην ἀθυμίαν ἐφάνη μετ' ὀλίγον εὐθυμοτέρα. Ἀπήντων αὐτὴν περιερχομένην περιχαρῶς τὰς αὐλὰς τοῦ φρουρίου, τοὺς θαλάμους, τὰς στοὰς, τὰς ἀποκρύφους διόδους καὶ τὰς περιστρόφους κλίμακας τὰς ἀγούσας εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ φρουρίου· ἠκολούθει τὰ βήματά μου, καὶ ἐνῷ ἐστοχαζόμην αὐτὴν πλησίον τοῦ πατρός της, αἴφνης ὡς φάντασμα τὴν εὕρισκον εἰς τὴν ἄκραν διαδρόμου σκοτεινοῦ.

Ἡ παράδοξος αὕτη γυνὴ εἶχεν, ὡς πᾶσαι αἱ γαλάτιδες, ἰδιότροπόν τι καὶ ἐπαγωγόν· εἶχε τὸ βλέμμα γοργόν, τὸ στόμα ὑπερόπτικον, τὸ μειδίαμα γλυκερὸν καὶ ἀγχίνουν, καὶ ἐν γένει ἀφέλειάν τινα καὶ μεγαλοπρέπειαν, ἀθωότητα καὶ ἐπιτήδευσιν. Θὰ ἐξεπλήττόμην ἀπαντῶν εἰς ἄγριον τόσον ἐντελῆ γνῶσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς πατρίου αὐτοῦ ἱστορίας, εἰ μὴ ἤξευρον ὅτι ἡ Βέλλεδα εἶλκε τὸ γένος ἀπὸ τοῦ Ἀρχιδρυΐδου, καὶ ἀνετράφη ὑπὸ Σενάνου, παιδευομένη διὰ τὸ σοφὸν τῶν γαλατῶν ἱερέων τάγμα. Ἡ ὑπερηφάνεια ἐκράτει παρὰ τοῖς βαρβάροις τούτοις, καὶ ἡ ἔξαψις τῶν αἰσθημάτων πολλάκις προήγετο μέχρις ἀταξίας.

Μίαν νύκτα γρηγορῶν μόνος ἔν τινι ὁπλοθήκῃ, ὅθεν διέκρινον τὸν οὐρανὸν διὰ τῶν ἐν τῇ πυκνότητι τῶν λίθων στενῶν καὶ μακρῶν ῥαγάδων, δι' ὧν ἀκτῖνες τῶν ἀστέρων κατερχόμεναι ἔδιδον στιλπνότητα εἰς τὰς λόγχας καὶ τοὺς ἀετοὺς τοὺς ἐν τάξει κατὰ τὸ μῆκος τῶν τοίχων κρεμαμένους, καὶ ἐν τῷ σκότει τὰ βήματά μου περιφέρων, βλέπω αἴφνης εἴς τινα ἄκραν τῆς στοᾶς ὠχρὰν λάμψιν διαλευκαίνουσαν τὸ σκότος· ἡ λάμψις αὕτη ηὔξανε βαθμηδὸν, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδον τὴν Βέλλεδαν, κρατοῦσαν ἕνα τῶν ῥωμαϊκῶν ἐκείνων λύχνων, οἵτινες κρέμανται ἀπὸ ἁλύσεως χρυσῆς. Ἡ ξανθὴ αὐτῆς κόμη, δεδεμένη ἑλληνικῶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἐκοσμεῖτο ὑπὸ στεφάνου ἐξ ἱεροβοτάνης, φυτοῦ ἱεροῦ παρὰ τοῖς δρυΐδαις· ἀντὶ πάσης δ' ἐνδυμασίας λευκὸν μόνον φοροῦσα χιτῶνα ὑπερεῖχε θυγατέρα βασιλέως κατὰ τὸ κάλλος, τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ μεγαλεῖον.

Κρεμάσασα δὲ τὸν λύχνον αὐτῆς εἰς τελαμῶνα τινὰ ἀσπίδος, καὶ προσελθοῦσα μοὶ εἶπεν·

— Ὁ πατήρ μου κοιμᾶται· καθησε καὶ ἄκουσε.

Ἀπέσυρα ἀπὸ τοῦ τοίχου τρόπαιον δοράτων καὶ ἀκοντίων, ἔθηκα αὐτὸ κατὰ γῆς καὶ ἐκαθήσαμεν ἐπὶ τοῦ σωροῦ τούτου τῶν ὅπλων ἀπέναντι τοῦ λύχνου.

— Ἠξεύρεις τότε μοὶ εἶπεν ἡ νέα, ὅτι εἶμαι γυνὴ νύμφη;

Καὶ ἐμοῦ ἐξήγησιν τῆς λέξεως ταύτης ζητήσαντος,

— Αἱ γαλάτιδες Νύμφαι, ἀπεκρίθη, ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ἐγείρωσι τὰς τρικυμίας νὰ ἐξορκίζωσιν αὐτὰς, νὰ γίνωνται ἀόρατοι, καὶ νὰ λαμβάνωσι μορφὴν διαφόρων ζώων.

— Δὲν ἐγνώριζον τὴν δύναμιν ταύτην ἀπήντησα ἐν σοβαρότητι. Πῶς δύνασθε νὰ πιστεύσητε ἐλλόγως ὅτι κατέχετε δύναμιν, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἐξησκήσατε; Ἡ θρησκεία μου ἀποκρούει τὰς δεισιδαιμονίας ταύτας· αἱ τρικυμίαι ὑπακούουσι μόνον εἰς τὸν Θεόν.

— Δὲν σοὶ ὁμιλῶ περὶ τοῦ θεοῦ σου, ἐπανέλαβεν αὕτη ἀνυπομόνως. Εἰπέ μοι, ἤκουσας χθὲς τὸ ἑσπέρας τὸ μινύρισμα μιᾶς κρίνης ἐντὸς τῶν δασῶν, καὶ τὸν στεναγμὸν τῆς αὔρας ἐν τῇ χλόῃ τῇ φυομένῃ ἐπὶ τοῦ παραθύρου σου; Λοιπόν! Λοιπόν! ἐγὼ ἤμην ἡ μινυρίζουσα ἐν τῇ κρήνῃ καὶ στενάζουσα ἐν τῇ αὔρᾳ! Παρετήρησα ὅτι εὐαρεστεῖσε εἰς τὸν μορμυρητὸν τῶν ὑδάτων καὶ ἀνέμων.

Ὤχτειρα τὴν ἄφρονα ταύτην· ἀλλ' ἐκείνη ἀναγνοῦσα ἐπὶ τοῦ προσώπου μου τὸ αἴσθημα τοῦτο.

— Σοὶ ἐμπνέω οἶκτον, εἶπεν. Ἀλλ' ἐὰν μὲ νομίζῃς ἄφρονα, σεαυτὸν αἰτιᾶσαι. Διατὶ ἔσωσας μετὰ τοσαύτης ἀγαθότητος τὸν πατέρα μου; διὰ τί προσεφέρθης πρός με διὰ τοσαύτης γλυκύτητος. Εἶμαι παρθένος, παρθένος τῆς νήσου Σαύνης, καὶ εἴτε φυλάξω, εἴτε παραβῶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν τάξιμόν μου, θὰ ἀποθάνω πάντοτε· τούτου δὲ σὺ εἶσαι ἡ αἰτία. Τοῦτο ἤθελον νὰ σοὶ εἴπω. Ὑγίαινε.

Καὶ ἠγέρθη, ἔλαβε τὸν λύχνον καὶ ἔγεινεν ἄφαντος.

Οὐδέποτε ἠσθάνθην παρόμοιον ἄλγος φρυκτὴ ἡ δυστυχία ὅταν τις ἄκων ταράξῃ τὴν ἀθωότητα. Ἀπεκοιμήθην ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων, εὐχαριστημένος ὅτι εὕρισκον ἐν ἐμοὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ πράττειν τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὴν θέλησιν τοῦ νὰ ἀπανέλθω ποτὲ εἰς τὴν ἁγίαν ποίμνην. Ἡ χλιαρότης αὕτη ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ· εἶχον περιθάλψῃ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὰ πάθη μεθ' ἡδονῆς, δίκαιον ἦν λοιπὸν νὰ ὑποφέρω τὴν τιμωρίαν τῶν παθῶν.

Ὁ Θεὸς ἀφεῖλεν ἀπ' ἐμοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶν μέσον πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου. Ὁ Κλαίριος ὁ χριστιανὸς ποιμὴν, ἦν ἀπών· ὁ Σηγέναξ ἦν ἔτι τόσον ἀσθενὴς, ὥστε ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ φρουρίου, ἤθελον δὲ φανῇ ἀπάνθρωπος χωρίζων τὴν θυγατέρα ἀπὸ τοῦ πατρός. Ἠναγκάσθην λοιπὸν νὰ φυλάξω τὸν ἐχθρὸν ἔνδον, καὶ νὰ ἐκτίθεμαι, καὶ τοι ἄκων εἰς τὰ θέλη αὐτοῦ. Μάτην ἔπαυσα τὰς πρὸς τὸν γέροντα ἐπισκέψεις μου, μάτην ἐκρυπτόμην ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Βελλέδας, πανταχοῦ ἀπήντων αὐτήν· ἡμέρας ὅλας μὲ παρεφύλαττεν εἰς τόπους, ὧν δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποφύγω τὴν διαβασιν, καὶ ἐκεῖ μοὶ ὡμίλει περὶ τοῦ ἔρωτός της.

Ἠσθανόμην, εἶν' ἀληθές, ὅτι ἡ Βέλλεδα δὲν μ' ἐκίνει εἰς ἀληθῆ ἀγάπην, στερουμένη τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου θέλκτρου τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ πεπρωμένον τῆς ζωῆς ἡμῶν· ἀλλ' ἡ θυγάτηρ τοῦ Σηγένακος ἦν νέα, περικαλλὴς, περιπαθὴς, καὶ ὅτε λόγοι διαπυροι ἐξήρχοντο τῶν χειλέων αὐτῆς, πᾶσαι αἱ αἰσθήσεις μου κατετοράττοντο.

Ὀλίγον μακρὰν τοῦ φρουρίου ἔν τινι τῶν κατὰ τοὺς δρυΐδας ἱερῶν δασῶν. ἦν δένδρον ἀπεξηραμένον, ὅπερ ὁ σίδηρος ἀπογυμνώσας τοῦ φλοιοῦ ἀφῆκεν ὡς φάντασμα διακρινόμενον διὰ τῆς ὠχρότητος αὐτοῦ ἀναμέσον τῶν μαύρων μυχῶν τοῦ δάσους· λατρευόμενον δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰρμινσοὺλ κατέστη θεότης τρομερὰ εἰς τοὺς βαρβάρους ἐκείνους, οἵτινες καὶ ἐν τῇ χαρᾷ καὶ ἐν τῇ λύπῃ αὐτῶν δὲν ἔμαθον νὰ ἐπικαλῶνται εἰμὴ τὸν θάνατον. Περὶ τὸ εἴδωλον τοῦτο δρῦς τινες. ὧν αἱ ῥίζαι ἀπὸ ἀνθρωπίνου ἐποτίσθησαν αἵματος, ἔφερον ἐπὶ τοὺς κλάδους αὐτῶν τὰ ὅπλα καὶ τὰς σημαίας τῶν Γαλατῶν· ὁ ἄνεμος ταράττων καὶ συγκρούων αὐτὰς ἀπαίσιον ἀποτέλει θόρυβον.

Συχνάκις τὸ πλῆρες ἀναμνήσεων τῆς ἀρχαίας γενεᾶς τῶν Κελτῶν θυσιαστήριον τοῦτο ἐπισκεπτόμενος εὑρέθην ἑσπέραν τινὰ ἐνταῦθα ὀνειροπολῶν· ὁ βερβᾶς ἐμυκᾶτο μακρόθεν καὶ ῥιζηδὸν ἀπέσπα δένδρα, συστάδας κισσῶν καὶ βρύων.

Αἴφνης δὲ ἐπιστᾶσα ἡ Βέλλεδα,

— Μὲ φεύγεις, λέγει πρός με, ζητεῖς τοὺς ἐρημοτέρους τῶν τόπων, ἵνα κρύπτεσαι ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' εἰς μάτην· ἡ καταιγὶς φέρει τὴν Βέλλεδαν, ὡς τὸ μαραθὲν τοῦτο βρῦον, τὸ πίπτον πρὸ τῶν ποδῶν σου.

Καὶ ἔστη ὀρθὴ ἐνώπιόν μου, καὶ ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονας καὶ μ' ἐθεώρησεν ἀσκαρδαμυκτὶ καὶ εἶπεν αὖθις.

— Εἶχον πολλὰ νὰ σοὶ εἴπω καὶ ἐπεθύμουν νὰ συνδιαλεχθῶμεν ἐπὶ μακρόν. Ἠξεύρω ὅτι οἱ κλαυθμοί μου σὲ ἐνοχλοῦσιν· ἠξεύρω ὅτι οὗτοι δὲν θὰ σοὶ ἐμποιήσωσι τὸν ἔρωτα· ἀλλὰ, σκληρὲ, ἡ ὁμολογία αὐτῶν μὲ μεθύσκει, ἀγαπῶ νὰ τρέφωμαι ἀπὸ τῆς φλογός μου, νὰ σοὶ γνωστοποιῶ ὅλην τὴν σφοδρότητα αὐτῆς! Ἄ! ἂν μ' ἠγάπας, πόσον μεγάλη ἡ εὐδαιμονία ἡμῶν! θὰ συνηντώμεθα, καὶ θὰ ὡμιλοῦμεν γλῶσσαν οὐράνιον· ἐπὶ τοῦ παρόντος πόσων λέξεων στεροῦμαι ἐπειδὴ ἡ ψυχή σου, δὲν ἀποκρίνεται εἰς τὴν ἰδικήν μου!

Πνοὴ ἀνέμου ἐκλόνησε τὸ δάσος καὶ ἦχος πένθιμος ἐξῆλθεν ἀπὸ τῶν χαλκῶν ἀσπίδων. Ἡ Βέλλεδα ἔκπληκτος ἐγείρει τὴν κεφαλὴν καὶ παρατηροῦσα τὰ κρεμάμενα τρόπαια.

— Τὰ ὅπλα τοῦ πατρός μου στενάζουσιν, εἶπε· μοὶ ἀγγέλλουσι δυστύχημα τι.

Μετὰ δὲ στιγμὴν σιγῆς προσέθηκε.

— Πρέπει ἐν τούτοις νὰ ὑπάρχῃ λόγος τῆς ἀδιαφορίας σου. Τόσος ἔρως ἔπρεπε νὰ σὲ συγκινήσῃ. Ἡ ψυχρότης αὕτη εἶναι πολὺ παράδοξος.

Διεκόπη αὖθις, ἀλλὰ πάραυτα ὡς ἀπὸ βαθείας ἐξερχομένη σκέψεως, ἀνέκραξεν.

— Ἰδοὺ ὁ λόγος, ὃν ἐζήτουν! Σὺ δὲν δύνασαι νὰ μ' ὑποφέρῃς διότι δὲν ἔχω τι ἀνταξιόν σου νὰ σοὶ προσφέρω.

Ἔτε δὲ πλησιάσασά με ὡς ἐν παραφορᾷ καὶ θεῖσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας μου.

— Μαχητὰ, εἶπεν, ἡ καρδία σου μένει ἥσυχος ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ἔρωτος, ἀλλ' ἴσως θρόνος τις φέρει εἰς αὐτὴν παλμούς· ὡμίλει, θέλεις τὴν αὐτοκρατορίαν; Γαλᾶτίς ποτε ὑπεσχέθη αὐτὴν εἰς τὸν Διοκλητιανὸν, Γαλᾶτις προτείνει ταύτην καὶ εἰς ἐσέ· ἐκείνη ἦν μόνον

προφῆτις, ἐγὼ δὲ καὶ ἐρῶσα. Δύναμαι τὸ πᾶν ὑπὲρ σοῦ. Ἠξεύρεις ὅτι πολλάκις διεθέσαμεν τὰ τῆς πορφύρας. Ὁπλίσασα χρυφίως τοὺς πολεμιστὰς ἡμῶν καὶ ἔχουσα τὸν Τευτάτην εὔνουν, διὰ τῆς τέχνης μου θὰ βιάσω τὸν Οὐρανὸν νὰ κατευοδώσῃ τὰς εὐχάς σου· θὰ ἐξαγαγω τὰς δρυΐδας ἀπὸ τὰ δάση αὐτῶν· θὰ βαδίσω ἐγὼ αὐτὴ εἰς τὰς μάχας, φέρουσα εἰς τὴν χεῖρα κλῶνα δρυός. Καὶ ἂν ἡ τύχη ἐναντία ἡμῶν ταχθῇ, ὑπάρχουσιν ἔτι ἄντρα εἰς τὴν Γαλατίαν, ἐν οἷς νέα Ἐπονίνη δύναμαι νὰ κρύψω τὸν σύζυγόν μου. Ἀ! δυστυχὴς Βέλλεδα! ὁμιλεῖς περὶ συζύγου, ἐνῷ οὐδέποτε θ' ἀγαπηθῇς!

Καὶ παρευθὺς ἡ φωνὴ τῆς νεάνιδος ἐκλείπει, ἡ χεὶρ, ἣν ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ στήθους εἶχεν, ἀναπίπτει, κλίνει τὴν κεφαλὴν, καὶ ἡ θερμότης αὐτῆς σβύνεται εἰς χειμαῤῥους δακρύων.

Ἡ συνδιάλεξις αὕτη μ' ἐνέπλησε ῥίκης, καὶ ἤρχισα νὰ φοβῶμαι μὴ ἡ ἀντίστασις μου ὑπάρξῃ ἀνωφελής· εἰς μέγαν δὲ κινηθεὶς οἶκτον μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας τῆς Βελλέδας ἠσθανόμην ἐπὶ τῆς καρδίας μου κατὰ τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας τὸν φλογερὸν κτύπον τῆς χειρός της. Ἀλλὰ πειραθεὶς ἔτι καὶ τελευταῖον, συνέλαβον ἀπόρασιν, ἥτις ἔμελλε νὰ προλάβῃ τὸ κακὸν, ἀλλ' ἥτις συνήργησε μόνον εἰς τὴν ἐπίτασιν αὐτοῦ· διότι ὅταν ὁ Θεὸς θέλῃ νὰ μᾶς τιμωρήσῃ στρέφει καθ' ἡμῶν τὴν ἰδίαν ἡμῶν σύνεσιν, καὶ παρεκκλίνει φρόνησιν, ἥτις ἔρχεται πολὺ βραδέως.

Εἶπον εἰς ὑμᾶς ὅτι ἀδύνατον ἦν κατ' ἀρχὰς νὰ ἀπομακρύνω τὸν Σηγένακα τοῦ φρουρίου ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς αὐτοῦ ἀσθενείας· ἀλλὰ τοῦ γέροντος ἀναλαμβάνοντος κατ' ὀλίγον τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐμοῦ κινδύνου καθ' ἑκάστην αὐξάνοντος, ἔγραψα πλαστὰς τοῦ Καίσαρος ἐπιστολὰς, καθ' ἃς διεταττόμην νὰ πέμψω αὐτῷ τοὺς ὑπὸ κρατησιν. Ἡ Βέλλεδα ἠθέλησε νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της, ἀλλ' ἠρνήθην τοῦτο, ἀποφεύγων σκηνὴν λυπηρὰν καὶ εἰς ἀμφοτέρους· ἡ φιλοστοργία αὐτῆς δὲν τῇ ἐπέτρεψε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν πατέρα αὐτῆς, ἀλλ' ὡς προεῖδον, ἠκολούθησεν αὐτόν. Τὴν ἐπιοῦσαν ἦλθεν εἰς τὰς πύλας τοῦ φρουρίου, μαθοῦσα δὲ ὅτι ἀπεδήμησα, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος σιγῶσα. Ἐπανήρχετο κατὰ συνέχειαν πολλὰς ἡμέρας ἀλλ' ἐλάμβανε πάντοτε τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν. Τὸ τελευταῖον, ἔστη ἐπὶ μακρὸν ἐστηριγμένη ἐπὶ δένδρου καὶ ἀτενίζουσα τὰ τείχη τοῦ φρουρίου. Βλέπων αὐτὴν διά τινος παραθύρου δὲν ἠδυνάμην νὰ κρατήσω τὰ δάκρυα. Ἀπεμακρύνθη βραδέως καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον.

III

Ἤρχισα ν' ἀνευρίσκω ὀλίγην ἡσυχίαν καὶ ἤλπιζον ὅτι ἡ Βέλλεδα ἐθεραπεύθη τέλος ἀπὸ τοῦ ὀλεθρίου αὐτῆς ἔρωτος. Ἀποκαμὼν δὲ ἀπὸ τοῦ περισρισμοῦ, εἰς ὃν ὑπέβαλον ἐμαυτὸν ἠθέλησα ν' ἀναπνεύσω τὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς, καὶ ἀρκτὴν περιβληθεὶς καὶ τὸν βραχίονά μου δι' ἐμβόλου θηρευτικοῦ ὁπλίσας ἐξῆλθον, τοῦ φρουρίου καὶ ἐκάθησα ἐπί τινος λόφου ὑψηλοῦ, ὅθεν ἐφαίνετο ὁ βρετανικὸς πορθμός.

Ὡς ὁ Ὀδυσσεὺς ποθῶν τὴν Ἰθάκην αὐτοῦ, ἢ ὡς οἱ εἰς τὰ σικελικὰ πεδία ἐξόριστοι Τρῶες παρετήρουν τὴν ἀχανῆ ἔκτασιν τῶν κυμάτων καὶ ἔκλαιον.

« Ὁ θλιβερὸς, ἔλεγον, ῥόχθος τῆς θαλάσσης εἶνε ὁ πρῶτος ἦχος, ὁ προσβάλων τὸ οὖς μου, ἅμα παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ταϋγέτου εἶδον τὸ φῶς. Εἰς πόσας ἀκτὰς δὲν εἶδον ἔκτοτε θραυόμενα τὰ αὐτὰ κύματα, ἅτινα βλέπω ἐνταῦθα! Τίς ἤθελε μοὶ εἰπεῖ ὅτι μετά τινα ἔτη θὰ ἤκουον βρέμοντα ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἰταλίας, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τῶν Βαταυῶν, τῶν Βρεταυῶν, τῶν Γαλατῶν τὰ κύματα ταῦτα, ἅτινα ἔβλεπον λούοντα τοὺς περικαλεῖς τῆς Μεσσηνίας ἄμμους; Ὁποῖον ἔσται τὸ τέρμα τῶν ὁδοιποριῶν μου; Εὐδαίμων ἂν ὁ θάνατος μὲ κατελάμβανε πρὶν ἀρχίσω τὰς ἐπὶ τῆς γῆς περιπλανήσεις μου, ὅτι δὲν εἶχον νὰ διηγῶμαι συμβάντα.

Οὕτω σκεπτόμενος ἤκουσα σύνεγγυς ἐμοῦ ἤχους φωνῆς καὶ κιθάρας· οἱ ἦχοι δ' οὗτοι διακοπτόμενοι ὑπὸ τοῦ θορύβου τοῦ δάσους, ὑπὸ τοῦ ῥόχθου τῆς θαλάσσης, ὑπὸ τῶν κραυγῶν τῶν πτηνῶν καὶ κορυδαλῶν, εἰχόν τι θέλκτρου καὶ ἀγριότητος· διέκρινα δὲ παρευθὺς τὴν Βέλλεδαν καθημένην ἐπὶ ἐρείκης· ὁ καλλωπισμὸς αὐτῆς εἰκόνιζε τὴν ἀταξίαν τοῦ πνεύματός της· ἐφόρει περιδέραιον ἀπὸ μίσχους ἀγρίας ῥοδῆς, εἶχε τὴν κιθάραν προσηρτημένην ἐπὶ τοῦ στήθους διὰ πλοκάδος κισσοῦ καὶ βλήχρου μαραθέντος, καὶ καλύπτραν λευκὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν ποδῶν αὐτῆς κατεχομένην. Οὕτω δὲ παραδόξως ἐνδεδυμένη, ὠχρὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ δάκρυα καταπεπονημένους ἦν ἔτι καλλονῆς ἐξαισίου· θάμνος δὲ ὄπισθεν παρατεινόμενος καθίστα αὐτὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν κατὰ τὸν ποιητὴν σκιὰν τῆς Διδοῦς, ἀναφαινομένης ἐν μέσῳ δάσους ἐκ μύρτων, ὡς ἡ νέα σελήνη ἐντὸς νέφους.

Κινηθεὶς ὀλίγον εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς θυγατρὸς τοῦ Σηγένακος, προσείλκυσα τὰ βλέμματα αὐτῆς, τῆς ὁποίας τὸ πρόσωπον εἰς τὴν ὄψιν μου χαρὰ ταραχώδης ἐπεκάλυψε· νεύσασα δὲ πρός με μυστηριωδῶς εἶπεν.

— Ἤξευρον ὅτι θὰ σὲ ἕλξω ἐνταῦθα· οὐδὲν ἀνθίσταται εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς φωνῆς μου.

Καὶ ἤρξατο νὰ ψάλλῃ.

« Ἡράκλεις, κατῆλθες ποτὲ εἰς τὴν χλοερὰν Ἀκω-
» τανίαν. Ἡ Πυρήνη ἡ δοῦσα τὸ ἑαυτῆς ὄνομα εἰς τὰ
» ὄρη τῆς Ἰβηρίας, ἡ Πυρήνη ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως
» Βέρβυκος, ἐνυμφεύθη τὸν ἥρωα Ἕλληνα· διότι οἱ
» Ἕλληνες ἔθελξαν ἀείποτε τὴν καρδίαν τῶν γυ-
» ναικῶν.»

Ἡ Βέλλεδα ἐγερθεῖσα καὶ προσβᾶσα, μοὶ λέγει,

— Δὲν ἠξεύρω ποία γοητεία μὲ σύρει ἐπὶ τῶν βημάτων σου· πλανῶμαι περὶ τὸν πύργον σου, καὶ θλίβομαι μὴ δυναμένη νὰ εἰσέλθω εἰς αὐτόν· ἀλλὰ παρεσκεύασα θέλγητρα· θὰ ὑπάγω πρὸς ζήτησιν τοῦ ἱεροῦ φυτοῦ, θὰ προσφέρω κατ' ἀρχὰς θυσίαν ἄρτου καὶ οἴνου, καὶ λευχείμων καὶ γυμνόπους διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς κεκαλυμμένης ὑπὸ τὸν χιτῶνά μου θὰ ἐκριζώσω τὸ φυτὸν, ἡ δὲ ἀριστερά μου θὰ ὑφαιρέσῃ αὐτὸ ἀπὸ τῆς δεξιᾶς. Τότε δὲ οὐδὲν νὰ μοὶ ἐναντιωθῇ δύναται· θὰ εἰσδύσω πρός σε μετὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου· θὰ μεταμορφωθῶ εἰς φάσαν, καὶ θὰ ἵπταμαι ἐπὶ τῆς στέγης ὑπὸ τὴν ὁποίαν κατοικεῖς. Ἂν ἤξευρον τί ἐπροτίμας! . . Ἠδυνάμην . .
Ἀλλ' ὄχι· θέλω νὰ γείνω προσφιλὴς ἐγὼ αὐτ[illegible] καὶ οὐχὶ ὑπὸ ξένην μορφήν.

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἡ Βέλλεδα ἀφίνει κραυγὰς ἀπελπισίας· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον μεταβάλλουσα γνώμην καὶ ζητοῦσα ν' ἀναγνώσῃ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ βάθη τῆς καρδίας μου.

— Ὦ! ναί! ἐννοῶ ἀνέκραξεν, αἱ ῥωμαῖαι κατέλαβον ὅλην τὴν καρδίαν σου! Πόσον θὰ σὲ ἀγαπῶσι! Τοσοῦτον λοιπὸν αὗται μὲ ὑπερέχουσιν; οἱ κύκνοι εἶνε ὀλιγώτερον λευκοὶ ἀπὸ τὰς κόρας τῶν γαλατῶν· οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἔχουσι τὸ χρῶμα καὶ τὸ αὐγασμα τοῦ οὐρανοῦ· ἡ κόμη εἶνε τόσον περικαλλὴς ὥστε αἱ ῥωμαῖαί σου δανείζονται αὐταὶ παρ' ἡμῶν ἵνα κοσμῶσι τὰς κεφαλάς των· ἀλλὰ τὸ φύλλωμα ἔχει χάριν μόνον ἐπὶ τοῦ δένδρου ἐπὶ τοῦ ὁποίου φύεται. Βλέπεις τὴν κόμην μου; Ἂν ἔκοπτον αὐτὴν ἤθελεν εἶσθαι ἤδη ἐπὶ τὸ μέτωπον τῆς αὐτοκρατορίσσης· ἰδοῦ τὸ ἐμὸν διάδημα, τὸ ὁποῖον διὰ σὲ ἐφύλαξα! Δὲν ἠξεύρεις ὅτι οἱ πατέρες, οἱ ἀδελφοί, οἱ σύζυγοι ἡμῶν εὑρίσκουσιν ἐν ἡμῖν θεῖόν τι; Ψευδής της φωνὴ θὰ σοὶ εἶπεν ἴσως ὅτι αἱ γαλάτιδες εἶνε ἰδιότροποι, ἐλαφρόνοες, ἄπιστοι· μὴ πίστευε τοὺς λόγους τούτους· εἰς τὰ τέκνα τῶν δρυΐδων, τὰ πάθη εἶνε δεινὰ, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τρομερά.

Ἔλαβα τὰς χεῖρας τῆς δυστυχοῦς ταύτης μεταξὺ τῶν ἐδικῶν μου καὶ σφίγξας αὐτὰς τρυφερῶς·

— Βέλλεδα, εἶπα, ἂν μ' ἀγαπᾷς ὑπάρχει μέσον νὰ μοὶ τὸ ἀποδείξῃς· ἐπάνελθε πρὸς τὸν πατέρα σου, ὅστις ἔχει χρείαν τῆς ἀρωγῆς σου· μὴ σὲ ἐγκαταλείπῃς εἰς ἄλγος, τὸ ὁποῖον ταράττει τὰς φρένας σου, καὶ καὶ τὸ ὁποῖον θὰ μοὶ φέρῃ θάνατον.

Καταβάντες τὸν λόφον, προεβήμεν εἰς τὴν πεδιάδα δι' ἀτροπῶν χλοερῶν καὶ ὀλίγον συχναζομένων.

— Ἂν μ' ἠγάπας ἔλεγεν ἡ Βέλλεδα, ὁποία ἡδονὴ ἤθελε μᾶς συνοδεύει εἰς ταῦτα τὰ πεδία! Ὁποία εὐδαιμονία νὰ πλανῶμαι μετὰ σοῦ εἰς τὰς ἐρημικὰς ταύτας ὁδοὺς, ὡς ἡ ἀμνὰς, τῆς ὁποίας ὁ πόκος συλαμβάνεται ὑπὸ τῶν βάτων.'

Διακόψασα δὲ ἑαυτὴν καὶ πρὸς τοὺς κατίσχνους αὐτῆς βραχίονας τὸ βλέμμα στρέψασα, εἶπε μετὰ μειδιάματος.

— Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως ἐξεσχίσθην ὑπὸ τῶν ἀκίδων τῆς ἐρήμου ταύτης, καὶ ἀφίνω καθ' ἑκάστην ἐν αὐτῇ μέρος τοῦ χρωτός μου.

Ἐπανελθοῦσα δὲ εἰς τοὺς ῥεμβασμούς της.

— Εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ῥυακίου, εἶπε, παρὰ τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου, τὸ μῆκος τῆς αἰμασιᾶς ταύτης καὶ τῶν αὐλάκων τούτων, ἔνθα γελᾷ ἡ πρώτη χλόη τῶν σίτων, τοὺς ὁποίους δὲν θὰ ἴδω πλέον πεπαινομένους ἠθέλομεν θαυμάσει τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Συχνάκις κατὰ τὰς καταιγίδας, ὑπὸ χορτοβολῶνα μονήρη ἢ ἐν μέσῳ ἐρειπίων καλύβης ἠθέλομεν ἀκούει τὸν ἄνεμον στένοντα ὑπὸ τὸν ἔρημον καλαμῶνα. Νομίζεις ἴσως ὅτι πρὸς τὰς περὶ εὐδαιμονίας ἰδέας μου, θὰ ἐπεθύμουν θησαυροὺς, μέγαρα, πομπάς; Οἴμοι! αἱ ἐδικαί μου εὐχαὶ εἶνε μετριώτεραι, καὶ ἐν τούτοις δὲν εἰσηκούσθησαν.'

Οὐδέποτε ἀπήντησα εἰς τινα γωνίαν δάσους τὴν ἑτοιμόῤῥοπον καλύβην γεωργοῦ, χωρὶς νὰ ἐπιθυμήσω ταύτην μετὰ σοῦ. Εὐδαιμονέστεροι τῶν Σκυθῶν, τῶν ὁποίων τὴν ἱστορίαν μοὶ διηγήθησαν οἱ δρυΐδαι, ἠθέλομεν περιφέρει σήμερον τὴν καλύβην μας ἀπὸ ἐρημίας εἰς ἐρημίαν καὶ ὁ ἡμέτερος οἶκος δὲν θὰ παρετείνετο πλέον τῆς ζωῆς ἡμῶν.

Ἅμα δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὴν εἴσοδον δάσους τινὸς ἐλατῶν καὶ λαρίκων, ἡ κόρη τοῦ Σηγένακος σταματήσασα εἶπεν.

— Ὁ πατήρ μου κατοικεῖ εἰς τὸ δάσος τοῦτο· δὲν θέλω νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν διαμονήν του, διότι θὰ σὲ κατηγορήσῃ ὡς ἅρπαγα τῆς θυγατρός του· καὶ ἐμὲ μὲν νέαν καὶ ἰσχυρὰν δύνασαι νὰ ἐλέπῃς θλιβομένην, ἀλλὰ τὰ δάκρυα γέροντος συντρίβουσι τὴν καρδίαν. Θὰ ἔλθω εἰς τὸ φρούριον.

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα μὲ ἄφησεν ἀποτόμως.

Ἡ ἀπρόοπτος αὕτη συνάντησις ἐπέφερε τὴν τελευταίαν ἐπὶ τοῦ λογικοῦ μου κρίσιν. Τοιοῦτος ὁ κίνδυνος τῶν παθῶν, ὥστε καὶ χωρὶς νὰ τὰ συμμερισθῇς, σὲ ἱποτάζουσιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ αὐτῶν δελητήριον μεθυστικόν. Εἰκοσάκις ἐνῷ ἡ Βέλλαδα μ' ἐξήγει αἰσθήματα τόσον θλιβερὰ καὶ τόσον τρυφερὰ, εἰκοσάκις ἐκινήθην νὰ ῥιφθῶ εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς, νὰ τὴν ἐκπλήξω διὰ τὴν νίκην αὐτῆς, νὰ τὴν θέλξω διὰ τῆς ὁμολογίας τῆς ἥττης μου· ἀλλ' ἐνῷ ὑπεῖκον, ἡ σωτηρία μου ἐπήρχετο ἐκ τοῦ οἴκτου αὐτοῦ, ὃν μ' ἐνέπνεεν ἡ ἀτυχὴς αὕτη· ἀλλ' ὁ οἶκτος οὗτος ὁ σώσας με κατ' ἀρχὰς, μ' ἀπώλεσεν ἐπὶ τέλους ἀφαιρέσας ἀπ' ἐμοῦ τὸ λείψανον τῶν δυνάμεών μου. Οὐδεμίαν σταθερότητα αἰσθανόμενος πλέον κατὰ τῆς Βελλέδας κατέκρινον ἐμαυτὸν διὰ τὴν ἀποπλάνησιν τοῦ πνεύματός της, καὶ ἀπολέσας τὸ θάῤῥος μου ἐνέπεσον εἰς τὴν συνειθισμένην ἀδυναμίαν μου καὶ ἤλπισα καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κλαιρίου, οὐδεμίαν ἔχων εἰς ἐμαυτὸν πεποιθησιν.

IV.

Παρῆλθόν τινες ἡμέραι, καὶ τῆς Βελλέδας μὴ ἐπανελθούσης εἰς τὸν πύργον κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῆς, ἤρχισα νὰ ὑποπτεύωμαι λυπηρόν τι συμβάν. Λίαν δ' ἀνήσυχος ἐξηρχόμην ἵνα ὑπάγω πρὸς τὴν διαμονὴν τοῦ Σηγένακος, ὅτε τις στρατιώτης ἀπὸ τῆς παραλίας προσδρσμὼν μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ στόλος τῶν Φράγκων ἐφάνη αὐθις ἐνώπιον τῆς Ἀρμορικῆς. Ἠναγκάσθην λοιπὸν ν' ἀναχωρήσω πάραυτα. Ὁ καιρὸς ἦν ὀνοφερὸς καὶ τὰ πάντα ἀνήγγειλον τρικυμίαν· ἐπειδὴ δὲ οἱ βάρβαροι ἐκλέγουσι σχεδὸν πάντοτε δι' ἀπόβασιν τὴν ὥραν τρικυμίας, ηὔξησα τὴν φρουράν, ἔθεσα πανταχοῦ στρατιώτας ἐνόπλους καὶ ἐνίσχυσα τὰς κινδυνωστέρας θέσεις. Ὁλόκληρος ἡ ἡμέρα παρῆλθεν εἰς τὰ ἔργα ταῦτα, ἡ δὲ νὺξ, ἐκραγείσης τῆς τρικυμίας μᾶς ἔφερε νέας ἀνησυχίας.

Περὶ τὰ ἔσχατα ἐπικινδύνου τόπου, ἐπὶ ἀκτῆς ἔνθα χλόη τις ἐντὸς ἀγόνου ἄμμου μόλις ἐφύετο, ὑψοῦται μακρὰ σειρὰ πέτρων δρυϊδικῶν, ὁμοίων πρὸς τὸν τάφον ἐκεῖνον, καθ' ὃν ἐνετύχομέν ποτε τὴν Βέλλεδαν· προσβαλλόμενοι δὲ ἀπὸ τῶν ἀνέμων τῶν ὑετῶν καὶ τῶν κυμάτων ὑπάρχουσιν ἐκεῖ μονήρεις ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς, τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ἀρχὴ καὶ ὁ προορισμὸς αὐτῶν εἰσὶν ἐπίσης ἄγνωστα. Μνημεῖα τῆς ἐπιστήμης τῶν δρυϊδῶν ἀναπολοῦσιν οὗτοι μυστήριά τινα τῆς ἀστρονομίας ἢ τῆς θεότητος; Ἄδηλον. Ἀλλ' οἱ Γαλάται πάντοτε προσέρχονται μετὰ ἐνδεμύχου τρόμου εἰς τοὺς πέτρους τούτους λέγοντες, ὅτι βλέπουσιν ἐπ' αὐτῶν φῶτα πλανώμενα, καὶ ὅτι ἀκούουσι τὰς φωνὰς τῶν φαντασμάτων.

Ἡ ἐρημία τοῦ τόπου τούτου καὶ ἡ ἐμπνεομένη ἐν αὐτῷ ῥρίκη, μοὶ ἐφάνησαν ἱκανὰ βοηθήματα τῆς ἀποβάσεως τῶν βαρβάρων. Ἐνόμισα λοιπὸν προσῆκον νὰ θέσω φρουράν τινα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἐκείνης, καὶ ἀπεφάσισα ἐγὼ αὐτὸς νὰ διανυκτερεύσω ἐκεῖ.

Δεύλη, ἣν εἶχον πέμψει μετ' ἐπισπολῆς πρὸς τὴν Βέλλεδαν, μὴ εὑρεῦσα αὐτὴν ἐπανῆλθε, λέγουσα ὅτι ἡ δρυὰς εἶχεν ἀναχωρήσει ἀπὸ τοῦ πατρός της περὶ τὴν

τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ ἠγνοεῖτο ἡ διεύθυνσίς της. Ἡ εἴδησις αὕτη ἐπηύξησε τὴν ταραχήν μου· καθήμενος δὲ ἐν βαρυθυμίᾳ μακρὰν τῶν στρατιωτῶν εἰς μέρος ἔρημον, ἀκούω αἴφνης θόρυβον, νομίζω ὅτι διακρίνω τι εἰς τὸ σκότος λαμβάνω τὸ ξίφος, ἐγείρομαι, τρέχω πρὸς τὸ φεῦγον φάντασμα, ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς μου, ὅτε ἔδραξα τὴν Βέλλεδαν.

— Τί, μοὶ εἶπε σιγαλέᾳ τῇ φωνῇ, σύ! Ἔμαθες λοιπὸν ὅτι ἤμην ἐδῶ;

— Ὄχι, ἀπεκρίθην· ἀλλὰ σὺ προδίδεις τοὺς Ῥωμαίους;

— Προδίδω! ἐπανάλαβεν αὕτη ἐν ἀγανακτήσει· δὲν ὤμοσα νὰ μὴ ἐπιχειρίσω τι ἐναντίον σου; ἀκολούθει με, θὰ ἴδῃς τί κάμνω ἐδῶ.

Μ' ἔλαβε διὰ τῆς χειρὸς καὶ μὲ ὡδήγησεν ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας ἄκρας τοῦ τελευταίου δρυϊδικοῦ βράχου. Ἡ θάλασσα ἐθραύετο ὑφ' ὑμᾶς κατὰ τῶν σκοπέλων μετὰ πατάγου τρομεροῦ· αἱ κυματώσεις αὐτῆς ὠθούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐρρίπτοντο κατὰ τοῦ βράχου καὶ μᾶς ἐκάλυπτον ἀπὸ κύματα καὶ σπινθῆρας φωτός· νέφη ἵπτανται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ τοῦ δίσκου τῆς σελήνης, ἥτις ἐφαίνετο τρέχουσα δρομαίως ἀναμέσον τοῦ χάους τούτου.

— Ἄκουε καλῶς, μοὶ εἶπεν ἡ Βέλλεδα. Ἐπὶ τῆς παραλίας ταύτης οἰκοῦσιν ἄγνωστοι πρός σε ἁλιεῖς, οἵτινες μετὰ τὸ μεσονύκτιον θὰ ἀκούσωσί τινα κρούοντα τὰς θύρας αὐτῶν καὶ χαμηλῇ τῇ φωνῇ καλοῦντα αὐτοὺς κατ' ὄνομα, καὶ θὰ δράμωσιν εἰς τὴν ὄχθην ἀγνοοῦντες τὴν ἔλκουσαν αὐτοὺς δύναμιν. Ἐκεῖ δὲ θὰ εὕρωσι τὰ πλοιάρια κενὰ, καὶ ἐν τούτοις τὰ πλοιάρια ταῦτα θὰ ἔχωσι τόσον φόρτον ἀπὸ ψυχὰς τεθνεώτων, ὥστε μόλις θὰ ὑπερφαίνωνται τῶν κυμάτων. Εἰς ὀλιγώτερον δὲ μιᾶς ὥρας διάστημα οἱ ἁλιεῖς κατορθώσαντες ἡμερούσιον πλοῦν, θὰ ὁδηγήσωσι τὰς ψυχὰς εἰς τὴν νῆσον τῶν Βρετανῶν. Οὔτοι δὲν θὰ ἴδωσί τινα οὔτε ἐν τῷ διάπλῳ, οὔτε κατὰ τὴν ἀπόβασιν, ἀλλὰ θὰ ἀκούσωσι φωνὴν ἀριθμοῦσαν τοὺς νέους ἐπιβάτας εἰς τὸν φύλακα τῶν ψυχῶν. Ἂν εὕρῃ δέ τινας γυναῖκας ἐντὸς τῶν λέμβων ἡ φωνὴ θὰ ἀναγγείλῃ τὸ ὄνομα τῆς συζύγου αὐτῶν. Ἠξεύρεις σκληρὲ, ἂν θὰ δυνηθῇ νὰ ὀνομάσῃ τὸ ἰδικόν μου.

Ἠθέλησα νὰ πολεμήσω τὰς δεισιδαιμονίας τῆς Βελλέδας, ἀλλ' ἐκείνη,

— Σίγα, μοὶ εἶπεν, ὡς ἂν ἤμην ἔνοχος ἀσεβείας· θὰ ἴδῃς μετ' ὀλίγον τὴν δίνην τοῦ πυρὸς ἀναγγέλλοντος τὴν διάβασιν τῶν ψυχῶν· Δὲν ἀκούεις τὰς κραυγάς των;

Ἡ Βέλλεδα ἐσιώπησε, καὶ ἐφαίνετο ἀκροαζομένη προσεκτικώτατα· μετὰ δέ τινας στιγμὰς σιωπῆς μοὶ εἶπεν.

— Ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον, ὑποσχέθητέ μοι νὰ μοὶ δίδῃς πληροφορίας περὶ τοῦ πατρός μου. Ἀποθανόντος τινος, σὺ γράφων ἐπιστολὰς, ῥίπτε αὐτὰς εἰς τὴν ἐπικήδειον πυρὰν, καὶ αὗται θὰ ἔρχωνται πρός με ἐν τῇ Διαμονῇ τῶν Ἀναμνήσεων. Θὰ τὰς ἀναγινώσκω μεθ' ἡδονῆς καὶ θὰ συνδιαλεγώμεθα οὕτως ἀπὸ τῶν δύο πλευρῶν τοῦ τάφου.

Εἰς τὴν στιγμὴν ταύτην βίαιον κῦμα καταῤῥεῦσαν κατὰ τοῦ βράχου κλονίζει αὐτὸν ἀπὸ βάθρων πνοὴ ἀνέμου διασκεδάζη τὰ νέφη, καὶ ἡ σελήνη ἀφίησιν ὠχρὰν ἀκτῖνα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν κυμάτων· κρότοι ἀπαίσιοι ἐγείρονται ἐπὶ τῆς ἀκτῆς· τοῦ θλιβεροῦ τῶν σκοπέλων πτηνοῦ ὁ γόνος ἀκούεται ὅμοιος πρὸς τὴν ἔντρομον κραυγὴν ἀνθρώπου πνιγομένου· ὁ σκοπὸς ἐκπλαγεὶς καλεῖ εἰς τὰ ὅπλα· ἡ Βέλλεδα ἀνασκιρτᾷ, ἐκτείνει τοὺς βραχίονας, κραυγάζει.

« Μὲ περιμένουσι »

καὶ ῥίπτεται εἰς τὰ κύματα. Τὴν κρατῶ ἀπὸ τὸ κάλυμμά της ...

Ὦ Κύριλλε! πῶς νὰ ἐξακολουθήσω τὴν διήγησιν ταύτην; Ἐρυθριῶ ἐξ αἰσχους καὶ ταραχῆς, ἀλλὰ σας ὀφείλω ὁλόληρον τὴν ἐξομολόγησιν τῶν σφαλμάτων μου· τὰ ὑποβάλλω χωρὶς νὰ ὑποκρύψω τι, εἰς τὸ ἱερὸν δικαστήριον τοῦ γήρως σας. Οἴμοι! μετὰ τὸ ναυάγιόν μου, κατέφυγον εἰς τὴν ὑμετέραν ἀγαθοσύνην, ὡς εἰς λιμένα ἐλέους.

Καταβεβλημένος ὑπὸ τῶν ἀγώνων, οὓς ὑπέστην κατ' ἐμαυτοῦ. δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνθέξω εἰς τὸ τελευταῖον δεῖγμα τοῦ ἔρωτος τῆς Βελλέδας. Τοσαύτη καλλονή, τοσοῦτον πάθος, τοσαύτη ἀπελπισία κατήντησαν καὶ ἐμὲ παράφρονα· ἡττήθην.

— Ὄχι, εἶπα ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς τρικυμίας, δὲν ἔχω δύναμιν ἱκανὴν νὰ ἦμαι χριστιανός!

Πίπτω εἰς τοὺς πόδας τῆς Βελλέδας!... Ὁ ᾅδης δίδει τὸ σημεῖον τοῦ ὀλεθρίου τούτου ὁμεναίου· τὰ πνεύματα τοῦ σκότους μυκῶνται ἐντὸς τῆς ἀβύσσου· αἱ ἀγναὶ σύζυγοι τῶν πατριαρχῶν ἀποστρέφουσι τὴν κεφαλὴν, καὶ ὁ φύλαξ Ἄγγελός μου, ἀναπετάσας τας πτέρυγας αὐτοῦ ἀνέρχεται πρὸς τοὺς οὐρανούς.

Ἡ θυγάτηρ τοῦ Σηγένακος συνήνεσε νὰ ζήσῃ, ἢ μᾶλλον δὲν εἶχε πλέον δυνάμεις ν' ἀποθάνῃ· ἔμεινεν ἄφωνος ὡς καταληφθεῖσα ὑπὸ ναρκώσεως, ἥτις ἦν ἐνταυτῷ τιμωρία φρικώδης καὶ ἄφατος ἡδυπάθεια. Ὁ ἔρως, τὸ συνειδὸς, ἡ αἰσχύνη, ὁ φόβος καὶ μάλιστα ἡ ἔκπληξις διετάραξαν τὴν καρδίαν τῆς Βελλέδας· δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἤμην αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ μέχρι τοῦδε τόσον ἄκαμπτος Εὔδωρος, ἐνόμιζεν ὅτι ἠπατᾶτο ὑπό τινος φαντάσματος νυκτερινοῦ, καὶ ἔψαυε τὰς χεῖρας καὶ τὰ μαλία μου ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς ὑπάρξεώς μου.

Ἡ εὐδαιμονία ἦν ἐν ἐμοὶ προσόμοιος τῇ ἀπελπισίᾳ, καὶ ἂν τυχὸν ἔβλεπέ τις ἡμᾶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐτυχίας ἤθελε μᾶς ἐκλάβει ὡς δύο συνενόχους, καθ' ὧν ἔμελλε ν' ἀπαγγελθῇ ἡ λευγαλέα ἀπόφασις.

Τότε ᾐσθάνθην ἐμαυτὸν σεσημειωμένον ὑπὸ τῆς σφραγίδος τῆς θείας καταδίκης· ἐδίστασα περὶ τοῦ πιθανοῦ τῆς σωτηρίας μου καὶ περὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ ἐλέους τοῦ θεοῦ· παχὺ σκότος, ὡς καπνὸς, ἠγέρθη ἐν τῇ ψυχῇ μου, ἧς τὴν κατοχὴν μοὶ ἐφάνη ὅτι λεγεὼν Πνευμάτων ἀνταρτικῶν ἐλάμβανεν αἴφνης. Εὗρον ἐν ἐμαυτῷ ἰδέας ἀγνώστους, καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Ἅδου διέφυγε φυσικῶς ἀπὸ τοῦ στόματός μου, καὶ ἐέλασφήμησα τὴν κοιλάδα ταύτην τοῦ κλαυθμῶνος καὶ τῶν αἰωνίων στεναγμῶν.

Κλαίουσα καὶ μειδιῶσα ἐναλλὰξ ἡ εὐδαιμονεστέρα καὶ δυστυχεστέρα τῶν πλασμάτων Βέλλεδα ἐσιώπα· ἡ αὐγὴ ἤρχισε νὰ λευκαίνῃ τοὺς οὐρανούς· ὁ ἐχθρὸς δὲν ἐφάνη, καὶ ἐγὼ ἐπανῆλθον εἰς τὸ φρούριον μετὰ τοῦ θύματός μου. Δὶς ὁ ἀστὴρ ὁ σημειῶν τὰ τελευταῖα βήματα τῆς ἡμέρας ἐκάλυψε τὸ ἐρύθημα ἡμῶν εἰς τὸ σκότος, καὶ δὶς ὁ ἀστὴρ ὁ ἐπανάγων τὸ φῶς, μᾶς ἐπανήγαγε τὴν αἰσχύνην ὡς τὸν σκώληκα τοῦ συνειδότος. Τὴν τρίτην αὐγὴν ἀνέβη ἡ Βέλλεδα ἐπὶ τοῦ ὀχήματός μου ἵνα πορευθῇ πρὸς τὸν πατέρα της. Μόλις ἐγείνεν ἄφαντος εἰς τὸ δάσος τῶν δρυῶν καὶ εἶδον ὑψουμένην ὑπεράνω τῶν δασῶν στήλην πυρὸς καὶ καπνοῦ· εὐθὺς δὲ μετὰ τοῦτο ἑκατόνταρχός τις μ' ἀνήγγειλεν ὅτι ἠκούετο ν' ἀντηχῇ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ἡ κραυγὴ τῶν γαλατῶν, θέλουσα νὰ διακοινώσῃ πρὸ

ἀλλήλους νέον τι· ἐνόμισα ὅτι οἱ Φράγκοι ἀπέβησαν που καὶ ἔσπευσα νὰ ἐξέλθω μετὰ τῶν στρατιωτῶν μου.

V.

Μετ' ὀλίγον παρετήρησα τοὺς χωρικοὺς, οἵτινες προσδραμόντες πανταχόθεν, ἡνώθησαν εἰς μέγα πλῆθος καὶ ἐπροχώρουν κατ' ἐμοῦ. Βαδίζω μετὰ τῶν ρωμαίων κατὰ τῶν χωρικῶν ταγμάτων καὶ φθὰς μέχρι βολῆς βέλους σταματῶ τοὺς στρατιώτας μου καὶ προβὰς μόνος μὲ τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ μεταξὺ τῶν δύο στρατῶν,

— Γαλάται, ἀνεφώνησα, ὁποῖον ἀντικείμενον σᾶς συναθροίζει; Οἱ Φράγκοι ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀρμορικήν; Ἔρχεσθε νὰ μὲ βοηθήσητε, ἢ παρουσιάζεσθε ἐνταῦθα ὡς ἐχθροὶ τοῦ Καίσαρος.

Γέρων ἐξέρχεται τῶν τάξεων, οἱ ὦμοι τοῦ ὁποίου ἔτρεμον ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ θώρακος, καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ ἐβαρύνετο ὑπὸ σιδήρου ἀνωφελοῦς. Ὦ ἔκπληξις! μοὶ φαίνεται ὅτι ἀναγνωρίζω μίαν τῶν πανοπλιῶν ἐκείνων, ἃς εἶχον ἰδεῖ κρεμαμένας εἰς τὸ δάσος τῶν δρυϊδῶν. Ὦ ταραχή! ὦ ἄλγος! ὁ γηραιὸς οὗτος μαχητὴς ἦν ὁ Σήγεναξ!

— Γαλάται, ἀνακράζει, μαρτύρομαι τὰ ὅπλα ταῦτα τῆς νεότητός μου, τὰ ὁποῖα ἀνέλαβον ἀπὸ τοῦ κορμοῦ τοῦ Ἱρμινσοὺλ, ἔνθα τὰ εἶχον ἀφιερώσει· ἰδοὺ ὁ ἀτιμάσας τὰς πολιάς μου τρίχας. Εἷς εὐβαστὴς ἀκολουθήσας τὴν θυγατέρα μου, τῆς ὁποίας αἱ φρένες ἐσάλευσαν, εἶδεν ἐν τῷ σκότει τὸ ἔγκλημα τοῦ Ῥωμαίου. Ἡ παρθένος τῆς Σαύνης ὑβρίσθη. Ἐκδικήθητε τὰς θυγατέρας σας, τὰς συζύγους σας, ἐκδικήθητε τοὺς Γαλάτας καὶ τοὺς θεούς σας.

Λέγει, καὶ ἀφίνει κατ' ἐμοῦ ἀκόντιον, ἀλλὰ τοῦτο ἀφεθὲν ἀπὸ χειρὸς ἀδυνάτου πίπτει πρὸ τῶν ποδῶν μου· πόσον ἤθελον τὸ εὐλογήσει, ἂν διεπέρα τὴν καρδίαν μου! Οἱ Γαλάται ἀλλαλάξαντες ἐφορμῶσι κατ' ἐμοῦ· οἱ δ' ἐμοὶ στρατιῶται προβαίνουσι πρὸς ὑπερασπισίν μου. Εἰς μάτην ἀγωνίζομαι νὰ σταματήσω τοὺς μαχωμένους· δὲν ἦν πλέον θόρυβος στιγμιαῖος, ἦν ἀληθὴς μάχη, ἧς αἱ βοαὶ ἀφικνοῦντο μέχρις οὐρανοῦ. Ἐνόμιζες ὅτι αἱ θεότητες τῶν δρυϊδῶν, ἐξελθοῦσαι τῶν δασῶν ἐνεψύχουν τοὺς Γαλάτας εἰς τὴν σφαγὴν, τοσαύτην οἱ ἀροτῆρες οὗτοι παρέσχον τόλμην! Ἀδιαφορῶν πρὸς τὰς ἀπειλούσας τὴν κεφαλήν μου βολὰς, ἠγωνιζόμην νὰ σώσω τὸν Σηγένακα, ἀλλ' ἐνῷ ἀπέσπων αὐτὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐζήτουν νὰ εὕρω δι' αὐτὸν καταφυγὴν ὑπό τινα δρῦν, ἀκόντιον ἀφεθὲν ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ πλήθους φθάνει μετὰ φοβεροῦ συριγμοῦ καὶ ἐμπήγνυται εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ γέροντος, καὶ ὁ γέρων πίπτει ὑπὸ τὸ δένδρον τῶν προγόνων αὐτοῦ, ὡς ὁ ἀρχαῖος Πρίαμος ὑπὸ τὴν περιδάλλουσαν τοὺς βωμοὺς αὐτοῦ δάφνην.

Παραχρῆμα δὲ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ πεδίου ὄχημα διακρίνεται καὶ γυνὴ λυσίκομος παρορμῶσα τοὺς ἵππους, φαίνεται θέλουσα νὰ δώσῃ αὐτοῖς πτέρυγας. Ἡ Βέλλεδα μὴ εὑροῦσα τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ μαθοῦσα ὅτι συνῆγε τοὺς Γαλάτας, ὅπως διεκδικήσῃ τὴν τιμὴν τῆς θυγατρός του, βλέπει ὅτι ἐπροδόθη, αἰσθάνεται τὸ μέγεθος τοῦ σφάλματός της πετᾷ εἰς τὰ ἴχνη τοῦ γέροντος, φθάνει εἰς τὸ πεδίον τῆς ὀλεθρίας μάχης, ὠθεῖ τοὺς ἵππους αὐτῆς διὰ τῶν τάξεων, καὶ μὲ διακρίνει θρηνοῦντα ἐπὶ τοῦ πατρός της ἐκτάδην νεκροῦ κειμένου. Παράφορος ὑπὸ λύπης ἡ Βέλλεδα ἀναχαιτίζει τοὺς ἵππους της καὶ κραυγάζει ἀπὸ τοῦ ὀχήματος·

— Γαλάται, παύσατε τῆς σφαγῆς· ἐγὼ εἰμὶ ὁ πρόξενος τῶν δεινῶν σας, ἐγὼ εἰμὶ ὁ φονεὺς τοῦ πατρός μου· παύσατε κινδυνεύοντες τὰς ἡμέρας σας ὑπὲρ κόρης ἐγκληματικῆς. Ὁ ρωμαῖος εἶνε ἀθῶος. Ἡ παρθένος τῆς Σαύνης δὲν ἐξυβρίσθη· αὐτὴ παρέδωκεν ἑαυτήν· αὐτὴ ἑκουσίως παρέβη τοὺς ὅρκους αὐτῆς. Εἴθε ὁ ἐμὸς θάνατος νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὴν πατρίδα μου!

Καὶ ἀποσπάσασα τοῦ μετώπου αὐτῆς τὸ ἀπὸ ἱεροβοτάνης στέμμα καὶ λαβοῦσα ἀπὸ τῆς ζώνης της τὸ χρυσοῦν δρέπανον, ὡς εἰ ἔμελλε νὰ θύσῃ τοῖς θεοῖς,

— Δὲν θὰ μολύνω πλέον εἶπε, τὰ κοσμήματα ταῦτα τῆς ἑστιάδος.

Καὶ παρευθὺς φέρει εἰς τὸν λαιμόν της τὸ ἱερὸν δρέπανον, καὶ τὸ αἷμα ἀναπηδᾷ. Καθὼς δὲ θεριστὴς, τελειώσας τὸ ἔργον αὐτοῦ, κοιμᾶται ἀπειρηκὼς παρὰ τὸ χεῖλος αὔλακος, οὕτως ἡ Βέλλεδα κατακλίνεται ἐπὶ τοῦ ὀχήματος· τὸ χρυσοῦν δρέπανον ἐκφεύγει ἀπὸ τῆς ἀσθενοῦς χειρός της καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτῆς κλίνει ἠρέμα ἐπὶ τῶν ὤμων της. Θέλει νὰ προφέρῃ ἔτι τὸ ὄνομα ἐκείνου, ὃν ἀγαπᾷ, ἀλλὰ τὸ στόμμα αὐτῆς δὲν ἀφίνει εἰμὴ ψιθυρισμὸν συγκεχυμένον. Δὲν ἤμην πλέον εἰμὴ εἰς τοὺς ὀνείρους τῆς κόρης τῶν Γαλατῶν. ἧς τοὺς ὀφθαλμοὺς κελαινὴ νὺξ ἐκάλυψεν.

(Μετάφρ. Γ. Κ.)

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

Εἰς μακράν τινα οἰκίαν ἐν τῇ ὁδῷ Καναβιέρῃ τῆς Μασσαλίας, ἔζει κατὰ τὸ 1793, θυρωρός τις, ἐπαγγελόμενος συγχρόνως καὶ τὸν ῥάπτην Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας αὐτὸς μὲν ἐπιδιόρθωνε τραγουδῶν τὰ ἐνδύματα τῶν ἐργοδοτῶν του, ἡ δὲ γυνή του ἐπώλει γαιόμηλα τηγανιτὰ εἰς τοὺς γείτονας, οἵτινες ἐθεώρουν τὸν ἄρτον ὡς ἀντικείμενον πολυτελείας. Ἐκ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ κατοικούντων καὶ μεταξὺ τῶν καλῶν τοῦ ῥάπτου ἐργοδοτῶν συναριθμεῖτο καὶ οἰκογένειά τις Κορσικανὴ, ἥτις πολλὰ συνεχῶς προσέτρεχεν εἰς τὰ ἐδέσματα τῆς θυρωροῦ.

Ὁ γέρων Ματθαῖος καὶ ἡ καλὴ αὐτοῦ σύζυγος ἐδίδοσαν ἀπεριόριστον πίστωσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην· τὸ εὐγενὲς καὶ ἀγαθὸν ἐξωτερικὸν τῆς μητρὸς, καὶ οἱ λόγοι τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ ἦσαν εἰς αὐτοὺς ἀρκοῦσα ἐγγύησις.

Ὁ νέος οὗτος, ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ. ἤρχετο ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν εἰς Μασσαλίαν· ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν σταματήσας εἰς τὸν οἰκίσκον τοῦ καλοῦ θυρωροῦ, τοῦ γεννηθέντος εἰς τὰ πέριξ τοῦ Ὑδετώ.

— Γέρο-Ματθαῖε, τῷ εἶπεν, ἐάν ποτε γίνω ἐπίσημος ἄνθρωπος ἐν Γαλλίᾳ, θέλω σὲ ἀναγορεύσει βασιλέα τοῦ Ὑδετώ.

— Καὶ ἐγὼ, ἀπεκρίθη γελῶν ὁ ῥάπτης, σᾶς κηρύττω ἀρχιστράτηγον τοῦ στρατοῦ μου.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, μέχρις οὗ ἐπιτύχω τὶ καλήτερον εὐχαριστοῦμαι καὶ μὲ τόσον.

— Καὶ φρονεῖς ἴσως, ὅτι θέλεις διοικήσει ποτὲ τὸν Γαλλικὸν στρατόν;

— Τίς οἶδε; ἰφέρω εἰς τὸν κόλπον μου τὴν ῥάβδον τοῦ ἀρχιστρατήγου.

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἶσθε φιλόδοξος στρατηγέ μου;

— Ὀλίγον, ἡ δὲ ὑμετέρα μεγαλειότης;

— Ὦ! ἡ μεγαλειότης μου ἤθελεν εὐχαριστηθῆ μὲ ἕνα οἰκίσκον εἰς τὸ χωρίον μου, μ' ἓν μικρὸν ξενοδοχεῖον καὶ ἕνα ῥαπτάδικον.

— Εἶσαι πολλὰ μετριόφρων, καὶ σὲ ὑπόσχομαι ὅλα ταῦτα ἀπὸ τοῦδε Μεγαλειότατε.

— Σ' εὐχομαι ν' ἀπολαύσῃς παλάτιον ἐκ μαρμάρου, στρατηγέ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διέβαινεν Αἰγυπτία τις μάγισσα, ἥτις ἐζήτησε νὰ τοῖς εἰπῇ τὴν μοῖραν των, αὐτοὶ δὲ τῆς ἔτεινον τὰς χεῖράς των, τῶν ὁποίων ἐξέτασε προσεκτικῶς τὰς γραμμὰς καὶ ἐπὶ τέλους τοῖς εἶπεν.

— Καὶ οἱ δύο σας θὰ γίνετε βασιλεῖς, πολῖταί μου.

— Βασιλεῖς, ἐκραύγασεν ὁ ῥάπτης, καὶ ποῖος θέλ' εἶσθαι ὁ ἰσχυρότερος;

— Σεῖς, ἀπεκρίθη ἡ μάγισσα στρεφομένη πρὸς τὸν ὑπολοχαγόν.

— Καὶ ὁ εὐτυχέστερος;

— Σεῖς, ἐπρόσθεσε βλέπουσα τὸν Ματθαῖον.

Ὁ ῥάπτης ἤρχισε νὰ γελᾷ καγχάζων, ὁ δ' ἀξιωματικὸς ἀνεχώρισε σύννους καὶ σκεπτικός.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ ὑπολοχαγὸς ἀνεχώρισε μεταβαίνων εἰς τὸ τάγμα του, ἡ οἰκογένειά του ἀπῆλθεν εἰς Παρισσίους, καὶ ὁ ῥάπτης ἐπανέλαβε τὸ ἔργον του, καθ' ὃν καιρὸν ἡ γυνή του ἐπώλει τὰ γαιώμηλά της.

Ὁ καλὸς θυρωρὸς πρὸ καιροῦ ἤδη εἶχε λησμονήσει τὸ ὡροσκόποιόν του, ὅτε μιᾷ πρωΐᾳ, ἔλαβε διὰ τοῦ ταχυδρομείου ποσόν τι χρημάτων ὄχι εὐκαταφρόνητον καὶ ἐπιστολὴν διαλαμβάνουσαν τὰ ἑξῆς.

« Εἶμαι στρατηγὸς, εἶναι δίκαιον νὰ γενῆτε καὶ ὑμεῖς βασιλεὺς τοῦ Ὑβετὼ, σᾶς πέμπω ὅθεν τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ νὰ σᾶς χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν σας» .

« Ὁ Στρατηγὸς Βουονοπάρτης. »

Ὁ ῥάπτης κατατεθελγμένος, ὡς ἕκαστος ἐννοεῖ, ἀνεχώρησε διὰ τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του. Ἅμα δὲ φθάσας, ἐπληροφορήθη ὅτι ἔμελλον νὰ πωληθῶσι τὰ ἐρείπια ἀρχαίου τινὸς πύργου ὀνομαζομένου *Παλάτιον τοῦ βασιλέως τοῦ Ὑβετώ*. Παρουσιάσθη ὡς πλειστηριαστὴς καὶ τὸ ἐρείπιον κατεκυρώθη εἰς αὐτὸν ἀντὶ χαρτονομισμάτων τινῶν· ἐκρήμνισε τοὺς παλαιοὺς πύργους, καὶ τὸ ὑλικόν των ἐχρησίμευσεν πρὸς ἀνοικοδομὴν ἑνὸς οἰνοπωλείου, ἐφ' οὗ ἀνεγινώσκετο ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή. *Εἰς τὴν δημοκρατίαν τοῦ Ὑβετώ.*

Τότε ὀλιγώτερον τοῦ παρόντος ἐτόλμα τις ἐν Γαλλίᾳ νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα βασιλέως.

Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ὁ ὑπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ ἐγείνεν ἀρχιστράτηγος. Ἔπειτα κατέστρεψε τὰ τελευταῖα τῆς δημοκρατίας λείψανα.

— Νὰ ἐπροφήτευσε τὴν ἀλήθειαν ἡ μάγισσα; ἔλεγεν ὁ γέρων Ματθαῖος, ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν 18 *Βρουμαίρ*· ὁ ἀξιωματικός μου ἐξέβαλε τοῦ κόλπου του τὴν ῥάβδον τοῦ μαρεσιαλίου, θέλει ἄρά γε εὑρεῖ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ τὸ στέμμα;

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ στρατηγὸς Βουονοπάρτης ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὸ διπλοῦν στέμμα τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, ὁ γέρων Ματθαῖος μετήλλαξε τὸ τεχνόσημον τοῦ οἰνοπωλείου του· ἀναγινώσκετο ἐπ' αὐτοῦ· εἰς τοῦ *Βασιλέως τοῦ Ὑβετώ*. Καὶ οἱ φοιτηταί του, τὸν κρατῆρα διὰ χειρὸς ἔχοντες, τῷ ἀπένειμον τὸν τίτλον τοῦτον, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Πάπας ἔχριε τὸν Ναπολέοντα.

— Ἡ μάγισσα προεῖδε τὸ μέλλον, ἐσκέφθη ὁ οἰνοπώλης, ἀμφότεροι ἡμεῖς ἀρχίζομεν τὴν δυναστείαν μας, καὶ εἰμεθα σχεδὸν ἐξάδελφοι. Ἐνῷ δὲ καιρῷ ὁ νέος Καῖσαρ κατέκτα ἐπαρχίας καὶ βασίλεια, ὁ ταπεινὸς κυριάρχης τοῦ Ὑβετὼ ἠρκεῖτο νὰ συστήσῃ ταβακοπωλεῖον καὶ ξενοδοχεῖον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς μαγειρίσσης αὐτοῦ Ἰωαννίτης.

— Ὁ ἐξάδελφός μου προοδεύει περισσότερον ἐμοῦ, ἔλεγε ὁ βασιλεὺς Ματθαῖος, περιέτρεξεν ἤδη ἅπασαν τὴν Εὐρώπην κ' ἐγὼ οὐδὲ τοῦ χωρίου μου ἀκόμη ἐξῆλθον, τίς οἶδε μολαταῦτα ἂν καὶ οἱ δύο μας δὲν φθάσωμεν πρὸς τὸν αὐτὸν ὅρον;

Ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ διεζεύχθη τὴν ἀγαπητὴν τοῦ στρατηγοῦ Βονοπάρτου σύζυγον, διὰ νὰ νυμφευθῇ ἡγεμονίδα τῆς Αὐστρίας καὶ ὁ γέρων Ματθαῖος, ὅστις εἶχεν ἀπολέσει τὴν γυναῖκά του ἐνυμφεύθη τὴν μαγείρισσαν τοῦ Ἰωαννίτου.

— Ὦ! ἔλεγεν οὗτος κινῶν τὴν κεφαλὴν μετὰ θλίψεως, ὁ ἐξάδελφός μου ἀποτρελλένεται, λησμονεῖ τὴν καταγωγήν του, καὶ τοῦτο θὰ τοῦ φέρει δυστυχίαν. Ἐγὼ, Ματθαῖος ἤμην καὶ Ματθαῖος θ' ἀποθάνω, καὶ μ' ἀρέσει περισσότερον ἡ Ἰωαννίτη ἀπὸ ἀρχιδούκισσαν.

Κατὰ τὴν περίοδον δὲ τῶν θριάμβων καὶ τῆς δόξης τοῦ κραταιοῦ Μονάρχου, ἀνήρ τις ἐκ τοῦ λαοῦ (ὁ Βερανζὲ) ἐτόλμησε νὰ ὑμνήσῃ τὰς ἡσύχους ἀρετὰς τοῦ καλοῦ Βασιλέως τοῦ Ὑβετώ. Τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐτάραξε τὰ μέγιστα τὸν Ναπολέοντα, καὶ ὄχι μόνον συνεκίνησε τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν, ἀλλ' εἶχε πλείστην ἐπιῤῥοὴν καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλείου τοῦ Ὑβετὼ, ὅπου ἐπέφερε σχεδὸν πολιτικήν τινα ἐπανάστασιν. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπανάστασις δὲν κατετάχθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διήρκησε μόλις εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, καὶ οὐδενὸς ἐπροξένησε τὸν θάνατον.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου λαβόντες γνῶσιν τοῦ ᾄσματος καὶ μαθόντες ὁποίας εἶχεν ἄλλοτε σχέσεις ὁ Ματθαῖος μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος, συνῆλθον, καὶ ἀνηγόρευσαν τὸν Ματθαῖον, ἀστειευόμενοι ἐν μέρει καὶ σπουδάζοντες, Βασιλέα των.

Ὁ οἰνοπώλης ἐδέχθη καὶ φρονιμωτάτην ἔκαμε χρῆσιν τῆς ἰσχύος του, οὐδένα ἔπαυσεν ἐκτὸς τοῦ δημοδιδασκάλου, ἀντικαταστήσας αὐτὸν δια καλητέρου.

Κατὰ τὴν μάχην τοῦ Βατερλὼ, ὁ Ματθαῖος πρέπει νὰ ἔγραψεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, θέτων εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ τὸ κράτος του, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ δὲν περιῆλθεν εἰς χεῖράς του, καὶ ὁ Ναπολέων παρέδοθη εἰς τοὺς Ἄγγλους.

— Ἀ! ἔλεγεν συνεχῶς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ὑβετὼ, ἡ μάγισσα εἶχε δίκαιον. Εἶμαι εὐτυχέστερος τοῦ ἐξαδέλφου μου· αὐτὸς μὲν ζῇ αἰχμάλωτος εἰς μακρυνὴν καὶ ἔρημον νῆσον, ἐγὼ δὲ βασιλεύω ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸ χωρίον μου.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ο ΔΟΥΛΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ.

Συνέχεια (ἰδ. φυλ. 63.)

Μόνον ἑνὸς τὴν προσοχὴν εἵλκυσαν αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἄρβινς καὶ αὐτὸς ἦτο Ἀρμένιός τις δοῦλος γλυκὺ καὶ σοβαρὸν ἔχων τὸ πρόσωπον, καὶ τὸν ὁποῖον οἱ λοιποὶ δοῦλοι ἐχλεύαζον διὰ τὴν αὐταπάρνησίν του. Ὁ δοῦλος οὗτος Νάφελ ὀνομαζόμενος ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν χειρογράφων μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Κορβῖνος ἐστέλιζε τὴν βιβλιοθήκην του· ἦτο αὐτὸς ἄνθρωπος μεγάλης καὶ ποικίλης παιδείας· ἀλλ' ἡ δειλὴ σεμνότης του τὸν ἐδείκνυεν ὡς τὸν ἀπλούστερον τῶν ἀνθρώπων. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐδύνατο ν' ἀναφέρῃ ἀπὸ μνήμης, ἄνευ διακοπῆς, τὰ ὡραιότερα τεμάχια τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων, ῥητόρων καὶ ποιητῶν· ἀλλ' ἐπροτίμα μεταξὺ ὅλων αὐτῶν τὰ συγγράμματα Ἰουδαίων τινων, τὰ ὁποῖα αὐτὸς πρὸς χρῆσίν του εἶχεν ἀντιγεγραμμένα, καὶ τὰ ὁποῖα ἐφαίνετο συχνὰ ἀναγινώσκων.

Ἡ ὑπερήφανος τοῦ Ἄρβινς ὑπομονὴ καὶ ἡ καρτερικὴ ἐνεργητικότης τὸν ἐξέπληξαν. Τὴν σχέσιν δὲ τοῦ Ἀρμορικανοῦ νέου ἐθήρευσεν ὁ Γέρων· ἀλλὰ τὴν πρότασίν του ὁ Ἄρβινς κατὰ πρῶτον ἀπορρίψας, ἠναγκάσθη, βλέπων τὸν Νάφελ μὴ δυσαρεστούμενον ὡς ἐκ τούτου, νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν περιποιητικὴν γλυκύτητά του γενόμενος ὑποχείριος.

Ὁ Ἄρβινς τῷ ἐξομολογήθη τὰς ἐλπίδας του, καὶ ὁ Ἀρμένιος αὐτὸς ἐγέλασε πικρῶς ἀκούων αὐτόν.

— Δὲν πιστεύεις λοιπὸν ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ κατορθώσω ἐμοῦ καὶ τῆς μητρός μου τὴν ἀπελευθέρωσιν; τοῦ εἶπεν ὁ παῖς αὐτὸς μὲ ἀνησυχίαν τινα.

— Ὄχι ποτὲ δὲν στοχάζομαι τοῦτο· ἀλλὰ σὲ λέγω τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν τί τὴν θέλεις; Δὲν πρέπει νὰ ἐλπίσῃς ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Ἀρμορικήν· ὁ παλαιός σου δεσπότης δὲν θέλει σοὶ τὸ ἐπιτρέψει. Χρειάζεται νὰ ζῇς ὑπὸ τὴν προστασίαν του, καὶ ἄν ποτε αὐτὸς ἤθελε γενῇ πτωχὸς νὰ τῷ ἔλθῃς εἰς βοήθειαν· ὁ δὲ νόμος καθίστησιν αὐτὸν κληρονόμον σου τοὐλάχιστον κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας σου· ἂν δὲ λάβῃ κατὰ σοῦ τὴν παραμικρὰν ἀφορμὴν δυσαρεσκείας, ἐξορίζεσαι εἴκοσι μίλια μακρὰν τῆς Ῥώμης εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Καμπανίας. Ἰδοὺ φίλε μου τῶν ἀπελευθέρων ἡ ἐλευθερία. Εἶναι πάντοτε δοῦλοι μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ δεσμά των ἐξετάθησαν.

— Δὲν μὲ μέλλει· τοὐλάχιστον θέλω εἶμαι μετὰ τῆς μητρός μου, καὶ θέλω ὁμιλεῖ μετ' αὐτῆς περὶ τῶν αἰγιαλῶν μας, περὶ τῶν δασῶν μας· ἀκονίζων δὲ τὰ ὅπλα μου, ἡμέραν ἁρμοδιωτέραν θέλω ἀναμένει εἰς ἐκτέλεσιν τῶν σκοπῶν μου!

— Δηλαδὴ μὲ ἄλλους λόγους θέλεις ἀντικαταστήσει τὴν ἐκδίκησιν ἀντὶ τῆς ἐλπίδος εἰς τὸν νέον σου αὐτὸν βίον.

— Ἀλλ' οἱ θεοὶ τῆς Ἀρμορικῆς δὲν θέλουν προδώσει τὴν ἐμπιστοσύνην μου, εἶπε σιγαλῇ τῇ φωνῇ ὁ Ἄρβινς· οἱ Δρυΐδαι μᾶς τὸ εἶπον, θέλει ἔλθει ἡμέρα, καθ' ἣν ἕκαστος ὀρφανὸς θέλει δυνηθῇ νὰ ποτίσῃ τὸν τάφον τοῦ πατρός του μὲ τοῦ ἐχθροῦ τὸ αἷμα. Τὴν θέσιν ὅπου κεῖται ὁ πατήρ του τὴν γνωρίζω, Νάφελ, θέλω δὲ τὴν κάμει ἐρυθρωτέραν τῆς πορφυρᾶς τὴν ὁποίαν περιβέβληνται οἱ νικηταί μας.

Ἡ χεὶρ τοῦ νέου Κέλτου ἐξετάθη, ὡς νὰ ἦτο ὡπλισμένη μὲ ξίφος, ὅτε ὁ Νάφελ ἑτοιμάζετο νὰ τὸν ἀπαντήσῃ· ἀλλὰ πάλιν ἔξαφνα ἀπεσύρθη.

— Καιρὸς δὲν εἶναι ἀκόμη ἐψιθύρισεν· ἐν ὅσῳ ἔχεις τὰς ἐλπίδας σου εἰς τὴν δύναμίν σου, ὦ τέκνον, δὲν θέλεις κατανοήσει τὴν ἀλήθειαν.

Τυλιχθεὶς δὲ τὸν μάλινον μανδύαν του ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν νέον αὐτὸν, τὴν κεφαλὴν ἔχων κεκλιμένην καὶ τὰς χεῖράς του ἐσταυρωμένας.

Ἐν τούτοις ὁ Ἄρβινς δὲν ἤργησε νὰ γίνεται γνωστὸς διὰ τὴν ἀκρίβειαν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας του. Ὁ ζῆλος, τὸν ὁποῖον ἄλλοι ἀπὸ φόβον ἐδείκνυον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, εἰς αὐτὸν ἐνεπνέετο ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν. Αἰσθανόμενος ὅτι ἡ ἀντίστασις του δὲν ἤθελεν ἔχει κἀνὲν καλὸν ἀποτέλεσμα, ἀπὸ πρώτης ἀφετηρίας ἐφάνη πειθήνιος, καὶ μάλιστα ἀπεφάσισε νὰ ὑπακούσῃ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς πᾶν τὸ αὐτῷ προστασσόμενον· Οὕτως ἀπέφευγε τοὺς ἐλέγχους καὶ τὰς ποινὰς τὰ ὁποῖα ἐδύναντο νὰ ἐπαναφέρουν σκληρότερον εἰς τὴν μνήμην του τὴν δουλικὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὑρίσκετο, καὶ αὐτὴ μάλιστα ἡ ὑπακοή του ἐφαίνετο ὡς νὰ ἦτον ἐλευθέρα τις ὑποταγή.

Ἡ καλή του αὐτὴ προαίρεσις εἵλκυσε τὴν εὔνοιαν τοῦ ἐπιστάτου, καὶ τοῦ ἡνιόχου ἀποθανόντος, ὁ Ἄρβινς ἐξελέχθη διάδοχός του.

Ἐν τούτοις ὁ Κορβῖνος ἐγκατέλειψε τὴν Ῥώμην ἀπὸ ἀηδίαν, διότι ἀποκαμὼν ἀπὸ τὰς ἑορτὰς, τὴν πολυτέλειαν, τὸν θόρυβον, ἐστοχάσθη ὅτι ἠδύνατο εἰς τὴν μοναξίαν νὰ εὕρῃ νέον τι ἀντικείμενον δυνάμενον νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ. Διὰ τοῦτο ἠθέλησε μάλιστα νὰ κάμῃ δοκιμὴν ἑνὸς μέσου συνήθους μεταξὺ τῶν ὡραίων τῆς Ῥώμης, διατάξας διὰ νὰ ἑτοιμάσουν, εἰς τὴν λαμπράν του ἐξοχὴν, ἓν τῶν χωρισμάτων τῆς οἰκίας τὸ ὁποῖον μὲ ψάθας ἦτον στρωμένον καὶ μόλις ὀλίγα τινὰ σκεύη περιεῖχε, καὶ τὸ ὁποῖον κατ' ἐξαίρεσιν «Τὸ δωμάτιον τῶν πτωχῶν » ἐκαλεῖτο. Δι' ὀλίγας δέ τινας ἡμέρας ἐστενοχώρησεν ἑαυτὸν περιορισθεὶς μόνον εἰς τὴν χρῆσιν ἑνὸς δούλου καὶ τρώγων μόνον ῥεβύθια καὶ πικραλίδας (ῥαδίκια), τὰ ὁποῖα παρετίθεντο ἐνώπιόν του εἰς πήλινα ἀγγεῖα ἐκ τῶν Σαβινικῶν καλουμένων καὶ τὰ ὁποῖα ἔτρωγε καθήμενος ἐπὶ τρίποδός τινος ξυλίνου. Δὲν ἤργησεν ὅμως ὁ λιτὸς αὐτὸς βίος νὰ τὸν κουράσῃ. Ἡ ἀνάπαυσις τῆς ἐξοχῆς τὸν ἔκαμε νὰ ἐπιθυμήσῃ τὸν θόρυβον τῆς πόλεως, καὶ οὕτως ἐγκαταλιπὼν τὰς τόσον ἀπὸ τοὺς ποιητὰς τῶν πόλεων ἐξυμνουμένας ἡδονὰς τῶν ἀγρῶν, διέταξε τὰ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς Ῥώμην πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ ὁ χειμών.

Ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων του ὁ Ἄρβινς ἦτο ὑποχρεωμένος ν' ἀκολουθῇ καθ' ἡμέραν τὸν δεσπότην του εἰς τὰς ἀμαξηλασίας ἐκτὸς τῆς πόλεως.

Ἡ Ἀππία ὁδὸς περιστοιχουμένη ἑκατέρωθεν ἀπὸ μνήματα, ἀπὸ δένδρα, ἀπὸ ἐπιτυμβίους ἀνδριάντας, ἦτο τότε ὁ συνήθης περίπατος διὰ τὴν πλέον ἐκλεκτὴν κοινωνίαν. Ἐκεῖ ἔβλεπέ τις τὰς λαμπροτέρας γυναῖκας κατὰ τὴν ὡραιότητα, ἐκεῖ, τὰ πλούτη αὐτῶν, ἐκεῖ τὰ θέλγητρά των. Ἐκεῖ ἐφαίνοντο οἱ ἐκ προδοσίας πλουτίσαντες Γερουσιασταί, ἐκεῖ οἱ ἁρπαγες πλουσίων κληροδοσιῶν, ἐκεῖ τέλος οἱ ἀπελεύθεροι τοῦ Αὐτοκράτορος κατασταθέντες Εὐνοϊκοί. Ἐκεῖ τέλος πάντων τοὺς ἀπογόνους τῶν ἱπποτῶν ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ μαλθακότης ἠτίμασε τὸ ὄνομα τῶν τρωσσιλῶν, (trossules) ὄνομα τὸ ὁποῖον εἶχον λάβει οἱ πρόγονοί των μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Ἐτρουρικῆς πόλεως Τρώσσιλα.

Ἡμέραν τινα καθ' ἣν ὁ Ἄρβινς παρηκολούθει τὸν Δεσπότην του, κατὰ τὴν συνήθειαν, πρόσκωμμά τι ἐμπόδισε τοὺς Μαύρους τοῦ νὰ προχωρήσουν· τοῦτο δὲ, διότι κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην διέβαινεν ἡ Μέτελλα ἡ περίδοξος ἐκείνη Δέσποινα, τῆς ὁποίας προυπορεύετο ἀναρίθμητον πλῆθος δούλων· ἔκειτο ἡ Μέτελλα κλινήρης ἐπὶ φορείου τὸν ἕτερον τῶν ἀγκώνων ἐρείδουσα εἰς προσκέφαλον μάλλινον ἐκ Γαλατίας, τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην ἔχουσα λεπτῷ ὑφάσματι, τὸ ὁποῖον ἡ παραμικρὰ τοῦ ἀέρος πνοὴ ἐφαίνετο ὅτι ἔμελλε νὰ ἁρπάσῃ, τὴν δὲ μαύρην κόμην καταστόλιστον ἀπὸ μαργαρίτας. Διὰ νὰ μετριάσῃ δὲ τὴν ὑπερβολικὴν θερμότητα, ἥτις πραγματικῶς εἶχε καταντήσει ἀνυπόφορος, ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας δύο κρυστάλλινα στάμνας· περὶ δὲ τὸν λαιμὸν αὐτῆς εἶρπεν ὄφις τις ἐξημερωμένος.

Προεπορεύοντο δὲ τοῦ φορείου δύο πρόδρομοι φέροντες ζώνην ἐκ λευκοτάτου αἰγυπτείου ὑφάσματος καὶ ἀργυρὰ ψέλλια· παρηκολούθει δὲ νέα τις δούλη ἥτις ἐσκίαζε τὸ τῆς Μετέλλας πρόσωπον μὲ κλάδον φοίνικος στολισμένον μὲ ταώνια πτερὰ, ὅλα αὐτὰ εἰς ἰνδικόν τινα κάλαμον συμπεπηγμένα· πλησίον δὲ ὤδευον οἱ Διβούρνιοι φέροντες τὴν διὰ τὴν καταβασιν ἐκ τοῦ φορείου ἀναγκαίαν βαθμίδα ἀπὸ ἐλέφαντα κατεσκευασμένην. Τέλος ὄπισθεν εἵποντο πλουσίως στολισμένοι ἑκατὸν σχεδὸν δοῦλοι·

Ἀφοῦ πρὸς ὀλίγον ἔρριψε τὰ βλέμματά του ὁ Ἄρβινς εἰς τὴν λαμπρὰν αὐτὴν συνοδίαν, τὰ ἀπέστρεψεν ἔπειτα μὲ μεγάλην ἀδιαφορίαν, διότι ἀφοῦ ἤρχισε νὰ συχνάζῃ τὴν Ἀππίαν ὁδὸν, ἡ θέα τόσων παραδόξων θεαμάτων τῆς Ῥωμαϊκῆς πολυτελείας εἶχε καταντήσει δι' αὐτὸν ἕξις οὐδεμίαν ὄρεξιν ἀφήσασα εἰς περιέργειαν. Σχεδὸν ὅλοι οἱ δοῦλοι οἱ ὁποῖοι ἐσχημάτιζον τὴν ἀκολουθίαν τῆς Δεσποίνης εἶχον ἤδη περάσει, καὶ οἱ Νουμῆδαι τοῦ Κορβίνου ἤρχισαν νὰ ἐμβαίνουν εἰς τὸν δρόμον, ὁ δὲ νέος Κέλτης νὰ τοὺς ἀκολουθῇ, ὅτε ἠκούσθη φωνή τις ὄχι μακράν αὐτοῦ· ὁ Ἄρβινς στρέφων τὴν κεφαλήν του εἶδε γυναῖκα τινα ἀποσπασθεῖσαν ἀπὸ τὴν τῆς Μετέλλας συνοδίαν καὶ ἡ ὁποία ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὰς χεῖράς της.

— Ἡ μήτηρ μου ἐξεφώνησε, τὸ τέκνον, ἀφήσας νὰ πέσουν ἀπὸ τὰς χεῖράς του οἱ χαλινοί.

Οἱ ἡμίονοι μὴ αἰσθανόμενοι πλέον τὸν χαλινὸν ἔφευγον δρομαίως· εἰς μάτην δὲ ὁ Ἄρβινς ἐπροσπάθει νὰ τοὺς κρατήσῃ· τίποτε ἄλλο δὲν κατώρθωσεν εἰμὴ νὰ ταχύνῃ περισσότερον τὸν δρόμον αὐτῶν. Τέλος ἀπελπισθεὶς εἰς τὸ νὰ ἀναλάβῃ τὰς ἡνίας ἐπήδησεν ἐκτὸς τοῦ ἅρματος καὶ ἐκύτταξεν πέριξ ἑαυτοῦ.

Μακρὰν ἦτο ἤδη, ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου εἶδε τὴν Νόρβαν· ἔτρεξε μολαταῦτα διὰ να τὴν εὕρει· ἀλλ' οἱ ἱππεῖς οἱ ὁποῖοι ἔτρεχον κατόπιν του, καὶ νέαι ἄλλαι συνοδίαι τὸν ἐσταμάτησαν. Τὸ παιδίον ἐκστατικὸν μεταξὺ τῶν ἵππων καὶ τῶν συνοδιῶν ἀνεμίχθη καὶ ὀχὶ ὀλίγα κτυπήματα ἔπιπτον κατ' αὐτοῦ συνωδευμένα μὲ χλευασμοὺς καὶ ὕβρεις, τὰ ὁποῖα παντάπασι δὲν ἐνόει. Ἔτρεξεν οὕτως ὅλην τὴν Ἀππίαν ὁδὸν ἕως εἰς τὴν πύλην, ἀλλ' εἰς μάτην! ἡ Μέτελλα εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τῆς συνοδίας της.

Ὁ Ἄρβινς ἀπὸ ἀνέκφραστον ἐκυριεύθη ἀπελπισίαν κατ' ἀρχὰς, ἀλλ' ἀμέσως πάλιν ἡσύχασε διότι τὸν ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν ὅτι δὲν τῷ ἦτο δύσκολος ἡ εὕρεσις τῆς μητρός του ἀφοῦ ἔμαθε τὸ ὄνομα τῆς Δεσποίνης· ἐπροσπάθη δὲ νὰ εὕρῃ τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἐδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς γνῶσιν τῆς κατοικίας τῆς Μετέλλας· ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκέψεών του αὐτῶν εἰς τῶν προδρόμων τοῦ Κορβίνου τὸν ἔφθασε καὶ τὸν διέταξε νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἀναλάβῃ τὰς ἡνίας τοῦ ἅρματος· ὑπήκουσεν ὁ Ἄρβινς εἰς τὴν διαταγὴν αὐτὴν ἔπειτα ἀπὸ μικρόν τινα δισταγμόν. Ὁ νέος πατρίκιος ὅστις ἠναγκάσθη νὰ περιμείνῃ αὐτὸν δὲν ἀπεύθυνε πρὸς αὐτὸν οὐδεμίαν ἐπίπληξιν, ἀλλ' ἐπιστρέψας οἴκαδε, διὰ τοῦ συνήθους σημείου διέταξε τὴν δέουσαν ποινὴν κατὰ τοῦ Ἄρβινς, ὅστις δὲν ἐννόησε ὡς πρὸς τοῦτο τίποτε, παρ' ἀφοῦ εἶδε τὸν διαταχθέντα δοῦλον νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν κρατοῦντα ἀνὰ χεῖρας δίκρανον· τότε ὁ Ἄρβινς ἐξεφώνησε μεγάλως καὶ ὠχρὸν τὸ πρόσωπόν του ἐγένετο· Ὁ σωφρονιστὴς ἐγέλασε — « τέλος πάντων ἔφθασες καὶ σὺ, μικρέ μου εἰς τὰς χεῖράς μου. Τόσον ἀδυσκολεύεσο διὰ νὰ γνωρισθῇς μὲ ἐμέ; » Νὰ σὲ εἰπῶ, τέκνον μου, ὁ Δεσπότης ἡμῶν εἶναι ἀγαθὸς καὶ εὐχαριστεῖται μᾶλλον μετὰ σοῦ νὰ ἀστειευθῇ. Μὰ τὸν Ἡρακλεα! ἐὰν ἤσουν ἀπελευθέρου τινὸς δοῦλος, ἤθελες γενῇ ἰχθύων βορά. »

Οὕτως ὁμιλῶν ὁ σωφρονιστὴς τὸ στῆθος τοῦ παιδὸς ἐντὸς τοῦ δικράνου ἐνέβαλε καὶ τοὺς ὠμοπλάτας του ἀνεσήκωσεν τόσον ὥστε ἀνέδεσεν, εἰς τὰς δύο ἄκρας αἱ ὁποῖαι διέδησαν πέραν τοῦ σώματος, τοὺς βραχίονάς του. Εἰς τοιαύτην τοῦ σώματός του στάσιν ἐδέσμευσε τὸν παῖδα αὐτὸν εἰς στῦλον τινὰ παρὰ τῇ πύλῃ.

Μὲ ἀγρίαν δὲ φωνὴν μετὰ ταῦτα ἀναβλέπων ὁ σωφρονιστὴς εἰς αὐτὸν εἶπεν,

— Ἰδοὺ ὡραία θέσις διὰ νὰ ἠμπορῇς τώρα ν' ἀναπνεύσῃς τὸν καθαρὸν ἀέρα, ἡ νὺξ δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ καὶ δύνασαι ν' ἀσχοληθῇς εἰς τὰς περὶ τοὺς ἀστέρας σπουδάς.

Μετὰ τούς λόγους τούτους ἔκαμε σημεῖόν τι ἀποχαιρετισμοῦ καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὁ Ἄρβινς ἔμεινε στωπηλὸς εἰς ἄκρον, τὸ σῶμά του ὄρθιον ἔχων, καὶ τὴν κεφαλήν του ὑπερηφάνως σηκωμένην τὰ δὲ βλέμματά του καταφρονητικῶς πρὸς αὐτὸν ῥίπτων· ἀλλ' ἐντὸς τῆς καρδίας του ἀνέβραζε τῆς ἀγανακτήσεως φλογερὸς κρατήρ. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς πᾶσαν ποινὴν μετ' εὐχαριστήσεως ἐπεθύμει νὰ ὑποκύψῃ, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ σύντροφον αὐτῆς τὸν Κορβῖνον. — Ἡ μνήμη τῆς μητρός του ἤρχετο περιπλέον ν' αὐξήσῃ τὴν λύσσαν του· ἐὰν δὲν ἤθελεν ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀτιμωτικὴν αὐτὴν ποινὴν, ἤθελε κατορθώσει τὴν ἀνεύρεσίν της, καὶ ἤθελε κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὴν σφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἴσως μάλιστα αὐτὴ τὸν ἐπερίμενε καὶ ἐκατηγοροῦσε τὴν ἀργοπορίαν του!

Ἐνῷ ὅλος ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας κυριευμένος παρέδιδεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς τοιούτους συλλογισμοὺς, ἤκουσε τὸ ὄνομά του πολλάκις ἐπαναλαμβανόμενον· τὸ αἷμα του ἐσταμάτησεν ὁλόκληρον! Ἐραντάσθη παρευθὺς ὅτι ἡ φωνὴ αὕτη τῷ ἦτο γνωστή! Ἐγύρισε τὴν κεφαλήν του... γυνή τις πρὸς αὐτὸν ὁρμητικῶς ἐπήδησε. — Αὐτὴ ἦτο ἡ Νόρβα.

Ὁ Ἄρβινς ἔχασε διὰ μίαν στιγμὴν καὶ τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν, καὶ σχεδὸν ἀπὸ τὴν χαράν του εἰς λειποψυχίαν ἦλθε βλέπων ἑαυτὸν εἰς τῆς μητρός του τὰς ἀγκάλας!... Οὐδέποτε τοιαύτη μεγάλη συγκίνησις εἶχε ταράξει τὴν νεανικὴν αὐτοῦ καρδίαν. ἡ Νόρβα ἐπίσης ἦτο σχεδὸν ἔξω φρενῶν διὰ τὴν εὐτυχίαν της· καὶ ἐγέλα καὶ ἔκλαιε ταυτοχρόνως, χειροκροτοῦσα ὡς ἓν παιδίον, καὶ καταφιλοῦσα τὸν υἱόν της.

Μετὰ τὴν τρυφερὰν ἔκχυσιν τῆς ἄκρας ἡδονῆς καὶ εὐχαριστήσεως ἣν ἠσθάνοντο ἀμφότεροι διὰ τὴν ἐντάμωσίν των, ὁ Ἄρβινς ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν μητέρα του τὰ αἴτια διὰ τὰ ὁποῖα ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἣν τὸν ἔβλεπε τιμωρίαν· ἡ δὲ μήτηρ του μανθάνουσα ὅτι αὐτὴ ἐστάθη ἡ ἀκούσιος τούτου αἰτία ἡ θλιβερὰ πάλιν ἐπανέλαβε τὰ φιλήματα καὶ τὰ θρηνολογήματά της.

Τὸ τέκνον της ἐπροσπάθει νὰ τὴν παρηγορήσῃ· ἡ δὲ χαρὰ τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ἕνεκα τούτου τοῦ περιστατικοῦ, καὶ τὴν ἀγανάκτησίν του ἔσβυσε σχεδὸν, καὶ οὔτε τὸ δίκρανον, οὔτε τὰ δεσμὰ εἶχε πλέον κατὰ νοῦν, τὰ ὁποῖα τὸν ἐκράτουν εἰς τὸν τόπον χωρὶς νὰ δύναται νὰ κινηθῇ· καὶ εἰς τὴν στάσιν αὐτὴν ἠύχετο βέβαια ὅλην του τὴν ζωὴν νὰ εὑρίσκεται φθάνει μόνον νὰ εἶχε πλησίον του τὴν μητέρα του, κρατῶν αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Ἡ Νόρβα ἐκάθησε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ υἱοῦ της, καὶ τὸν διηγήθη καὶ αὐτὴ τὰ καθ' ἑαυτὴν, τὸ πῶς δηλαδὴ ἔμαθε τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ Δεσπότου του, τὸ πῶς ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Μέτελλαν χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἄλλο παρὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ παλατίου τοῦ Κορβίνου καὶ τὴν ἐντάμωσιν τοῦ υἱοῦ της. Τὸν ἠρώτησε δὲ μετὰ ταῦτα κατ' ἐξοχὴν εἰς τί ἀσχολῆται καὶ τί ἐμελέτησε κατὰ νοῦν κατὰ τὸν μακρυνὸν χρόνον τοῦ χωρισμοῦ των· ὡμολόγει δὲ ὅτι τὰ καθ' ἑαυτὴν ἦσαν σκληρὰ καὶ ἀνυπόφορα ὅσα ἐδοκίμασεν εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ τῆς δουλείας της. Ἀπηνὴ καὶ ἀδυσώπητος ἡ Μέτελλα καθὼς ὅλαι αἱ γυναῖκες ὅσαι περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὸν καλλωπισμόν των μόνον, ἐξεδικεῖτο κατὰ τῶν δούλων αὐτῆς, διὰ τὸν παραμικρὸν μῶμον τὸν ὁποῖον εἰς τὰς συναναστροφὰς ἤθελε δοκιμάσει. Αἱ στιγμιαῖαι ἀηδίαι, ἡ ἀνυπομονησία, αἱ ἰδιοτροπίαι της, ἐγένοντο φαναραὶ πάντοτε διὰ τῆς σκληρᾶς τιμωρίας τινὸς τῶν ὑπηρετῶν της. Ἐφαίνετο ὅτι ἠσθάνετο κάποιαν ξεχωριστὴν γλυκύτητα βλέπουσα νὰ τιμωρῶνται ὑπὸ τὰς ὄψεις της οἱ ὑπηρέται της. Ἐάν τις ἤθελε φανῇ κατὰ τὸ παραμικρὸν ἀμελὴς εὐχαριστεῖτο νὰ τὸν καταναγκάζῃ εἰς τὸ γονάτισμα καὶ δὲν ἔφθανε τοῦτο μόνον νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ. Ὁ ἱστάμενος γονυπετὴς ἔπρεπε καὶ νὰ φουσκώνῃ τὰς παρειάς του, διὰ νὰ δύναται αὐτὴ νὰ ἐπιτυγχάνῃ περισσότερον εἰς τὰ ῥαπίσματα. Ὁ Μόργαν παρὰ τῆς ἰδίας ἀγορασθεὶς μετὰ τῆς Νόρβας, τρὶς ἤδη ἐδοκίμασε τὴν μαστίγωσιν διότι ἠρνήθη νὰ ὑποβάλῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐξευτελιστικὴν αὐτὴν τιμωρίαν.

Τοιαῦτα ὁ Ἄρβινς ἀκούων κατενόησεν ὅτι ἡ τύχη εἰς αὐτὸν ἐφάνη εὐνοϊκοτέρα, δοῦλον τοῦ Σαβαρίτου Κορβίνου καταστήσασα αὐτόν.

Ἀλλ' ἐν τούτοις μαθὼν ὁ Νάρελ τὴν ποινὴν εἰς ἣν ὑπέκυψεν ὁ Ἄρβινς προσῆλθεν εἰς τὸν Δεσπότην καθ' ἣν στιγμὴν ἠσχολεῖτο εἰς τὴν βιβλιοθήκην συγγνώμην ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἐξαιτούμενος, ὅστις διὰ σημείου τινὸς ἐφάνη παραδεχόμενος τοῦ Ἀρμενίου τὴν ἱκεσίαν τοιουτοτρόπως ὁ νέος Ἄρβινς ἀπηλλάγη τῶν δεσμῶν του καὶ ἐδυνήθη νὰ λάβῃ κατὰ μέρος τὴν μητέρα του καὶ νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐτῆς ἐλευθέρως. Ἀμφότεροι διά τινα ὥραν ἐλησμόνησαν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν θέσιν των. Ὡμίλουν περὶ τῆς Ἀρμορικῆς εἰς τὴν γλῶσσάν των ἀναμιμνησκόμενοι τὰς τοῦ παρελθόντος περιστάσεις, τὰ ὀνόματα τῶν γνωρίμων των, καὶ τοὺς τόπους τῶν εὐτυχιῶν των! Ὅλως ἔνθους γενόμενος ὁ Ἄρβινς καὶ νομίζων ὅτι εὑρίσκῃ εἰς τὴν συνομιλίαν μετὰ τῆς μητρός του, τὴν προφορὰν, τὰς χειρονομίας, τὴν ποίησιν καὶ τὰς δοξασίας, εἰς τὰ ὁποῖα νηπιόθεν ἦτο συνηθισμένος, ἐνόμιζεν ὅτι πλέον εἰς τὴν Ῥώμην δὲν εὑρίσκετο, ὅτι πλέον δὲν ἦτο δοῦλος, ἀλλ' ὅτι ἦτο ἤδη τὸ τέκνον τοῦ μεγάλου Ἀργηγοῦ Μανροῦ παρὰ τῇ μητρικῇ ἑστίᾳ, μανθάνων παρὰ τῆς μητρός του τὰς τοῦ λαοῦ παραδόσεις!

Ἔφθασε τέλος πάντων ἡ νὺξ χωρὶς ἀμφότεροι νὰ ἐννοήσωσι τοῦτο.

Ὑψωμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς των εἰς τὸν ἀστρόεντα τῆς Ἰταλίας οὐρανὸν ἐξηκολούθουν τὴν πατριωτικὴν μεταξύ των συνομιλίαν χωρὶς νὰ καταλάβουν ὅτι αἱ ὧραι ἔφευγον. Ὁ Ἄρβινς ἐξεμυστηρεύθη εἰς τὴν μητέρα του τὴν ὁποίαν συνέλαβεν ἐλπίδα τῆς ἀπελευθερώσεώς των. —Τὸ ἴδιον μας λέγει, εἶπεν αὐτὴ, καὶ ὁ Μοργάνος· ἀλλ' αὐτὸς ὁρκοῦται ὅτι ἡ ἀνάκτησις τῆς ἐλευθερίας μας θέλει γενῇ μὲ τὸν σίδηρον καὶ ὀχὶ μὲ τὸν χρυσόν.

—Μήπως ἔχουν κατὰ νοῦν ἀποστασίαν τινά; Ἠρώτησεν ἐντόνως τὴν μητέρα του ὁ Ἄρβινς. — Πολὺ τὸ φοβοῦμαι ἀπεκρίθη ἡ Νόρβα· βλέπω ὅτι ὁ Μόργαν ἔχει πολλὰς μὲ τοὺς πατριώτας μας σχέσεις, οἱ περισσότεροι τῶν ὁποίων ἐξώδευσαν τὰ χρήματά των εἰς ἀγορὰς ὅπλων πολλὰ μυστικὰ καὶ πιθανὸν εἰς πρώτην εὐκαιρίαν νὰ ὑψώσουν τὴν φωνὴν τοῦ πολέμου. Οἱ Δᾶκες καὶ οἱ Γερμανοὶ φαίνεται ὅτι καὶ αὐτοὶ συνώμοσαν μυστικὰ καὶ ὥσαν ν' ἀκούω πολλὰ συχνὰ ν' ἀναφέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ Σπαρτάκου.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ἄρβινς εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐγένοντο ὅλως πύρινοι, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ἡ Νόρβα ἐννόησε. Λαβοῦσα δὲ τὴν χεῖρά του μὲ φιλόστοργόν τινα ἀνησυχίαν τοῦ εἶπεν·

— Ἐνθυμήσου τέκνον μου, ὅτι εἶσαι πολλὰ μικρὸς διὰ νὰ λάβῃς καὶ σὺ μέρος εἰς μίαν τοιαύτην ἐπιχείρησιν. — Ἔχω δεκαπέντε ἔτη ἐπάνω μου, ἐπανέλαβε μὲ ἀνυπομονησίαν ὁ Ἄρβινς. — Ἀλλὰ δὲν ἔχεις τὴν ἡλικίαν τῶν πολεμιστῶν, σὺ τὸ ἠξεύρεις. Διὰ νὰ στηρίξῃς δὲ τὸ μεγάλον ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρεις πρέπει νὰ ἔχῃς χεῖρας πλέον γυμνασμένας. Οὕτως εἶπεν καὶ ὁ Μοργάνος, ὅθεν ἐγὼ σοὶ ἀπαγορεύω νὰ λάβῃς τὸ παραμικρὸν μέρος εἰς τὴν συνωμοσίαν αὐτήν.

— Θέλω σοὶ ὑπακούσει, ἀπεκρίθη ὁ Ἄρβινς μὲ φωνὴν πολλὰ σιγαλὴν καὶ τὰ ὄμματά του ἔχων πλήρη δακρύων. Ἡ δὲ Νόρβα σύρουσα τὸ τέκνον της μὲ τρυφερὰν φιλοστοργίαν ἐπὶ τῶν γονάτων της καὶ καταφιλοῦσα τὸ μέτωπόν του. — Μὴν παραπονεῖσαι τέκνον μου, εἶπεν, θὰ φθάσεις καὶ σὺ εἰς ἀνδρικὴν ἡλικίαν, καὶ τότε ἐγὼ δὲν θέλω ἔχει οὐδεμίαν ἐπὶ σοῦ ἐξουσίαν. Τότε εἶσαι κύριος νὰ ἐκλέξῃς τὸ πολεμικόν σου στάδιον ὅπως ἤθελε σοὶ ἀρέσκει· ἀλλὰ τώρα ἄφες εἰς ἐμὲ νὰ ἔχω πλήρη τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ σοῦ καὶ νὰ σοῦ

διαφυλάττω τὴν ζωήν. Ἄφες με νὰ χαρῶ τὴν γλυκυτάτην ἐκείνην ἡδονὴν ἣν ἡ μήτηρ αἰσθάνεται κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας καθ' ἃς μέλλει ν' ἀφήσῃ τὸ τέκνον τὴν νηπιότητά του καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της. Φεῦ! ἔσον οὔπω δὲν θὰ εἶσαι πλέον ἐδικός μου. Τὰ πάθη σου ἡ θέλησίς σου, ἄλλη τις γυνὴ θέλουν σοῦ κατακυριεύσει . . . Μὴ μοῦ ἀπαγορεύεις λοιπὸν τὰς τελευταίας αὐτὰς ὥρας τῆς βασιλείας μου, μὴν ἐγείρεσαι κατὰ τῆς τυραννίας τῆς μητρὸς ἥτις σοῦ ἔδωκε τὸ φῶς. Σήμερον ἀκόμη κρατῶ εἰς τοὺς κόλπους μου τὸ τέκνον μου, αὔριον θέλει γενεῖ ἀνὴρ καὶ πλέον δὲν θὰ εἶμαι ἐγὼ μήτηρ εἰμὴ κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ τοῦτο διότι ἐγὼ δὲν θὰ δύναμαι παντάπασι νὰ εἶμαι ἡ προστάτριά σου.

Ἡ Νόρβα τοὺς λόγους τούτους ἐξεφώνησε μὲ γλυκύτητα καὶ συναίσθησιν λύπης, τοιαύτην, ὥστε ἐκίνησεν εἰς εἴκτον τὸν Ἄρβινς, ὅστις συσφύξας αὐτὴν εἰς τὴν καρδίαν του ὑπεσχέθη νὰ ὑπακούσῃ καθ' ὁλοκληρίαν, χωρὶς νὰ τὸν κακοφανῇ παντάπασιν εἰς ὅλας της τὰς θελήσεις. (ἀκολουθεῖ.)

Η ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ.

Τὰ ἄνθη ἔχουσι δύο διαλέκτους· τὴν μὲν εὐφραδεστάτην, ἀποκαλύπτουσαν τὴν κτίσιν, ἀνυψοῦσαν τὴν ψυχὴν καὶ καταληπτὴν οὖσαν εἰς πάντας· τὴν δὲ μυστηριώδη καὶ εἰς μόνους τοὺς μεμυημένους καταληπτήν. Εἰς ταύτην θέλομεν πειραθῆ δι' ὀλίγον νὰ μυήσωμεν τὰς καλὰς ὑμῶν ἀναγνωστρίας.

Ἔκπαλαι οἱ ἄνθρωποι, συνειδότες ὅτι ὁ προφορικὸς λόγος δὲν ἐπήρκει πάντοτε πρὸς τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ἐννοιῶν των, προσεπάθησαν νὰ εἰκονίσωσιν αὐτὰς δι' ὁρατῶν ἀντικειμένων, καὶ οὕτως ἐπενόησαν τὰ ἱερογλυφικά, εἰκόνας φυτῶν καὶ ζώων ὄντα. Οὕτω λ. χ. στάχυς σίτου παρίστα τὸ *θέρος*· ἔπειτα δὲ, κατ' ἐπέκτασιν σημασίας, εἰκόνιζε τὸν πλοῦτον, τὴν ἀφθονίαν. Τὸ δὲ φθεῖρον τὸν σῖτον ζιζάνιον (ἡ ἤρα) κατὰ φυσικὸν λόγον ἔπρεπε νὰ ἦναι τῆς *κακίας* τὸ σύμβολον· τὸ ὡραιότερον τῶν τότε γνωστῶν ἀνθέων ἐξέφραζε τὴν *καλλονήν*. Πληθὺς τοιούτων ἀλληγοριῶν ἀπαντᾶται εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν. Ἡ πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ νέας γεννήσασα ἀνάγκας, κατέστησεν ἄφευκτον τὸν πλουτισμὸν τοῦ γραπτοῦ λεξικοῦ, τὴν ἀκριβοποίησιν καὶ διευκρίνησιν αὐτοῦ· ἐφευρέθησαν τότε τὰ ψηφία. Οὐδὲν ὅμως καλὸν ἄμικτον κακοῦ! Ἡ τοσαῦτα καλὰ ἀπονεμοῦσα πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ ἔφερε καὶ κακά τινα, ὁ ἀνὴρ, τῆς δυνάμεώς του καταχρησθεὶς, ἐποίησεν ὑποχείρια τ' ἀσθενέστερα αὐτοῦ ὄντα· αἱ γυναῖκες τῆς Ἀνατολῆς κατεκλείσθησαν τυραννικῶς εἰς γυναικωνίτας τὴν δ' ἀπομόνωσίν των ταύτην ἐκεῖναι μὴ ἀνεχόμεναι, καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς θέλουσαι ν' ἀνακοινώνωσι τοὺς στοχασμούς των, δίχως κατὰ τὴν δίοδόν των οὗτοι νὰ ἠγίνωνται γνωστοὶ εἰς τοὺς φύλακας, ἐπενόησαν τὴν διάλεκτον τῶν ἀνθέων. Οὕτω π. χ. ἀντὶ νὰ γράψωσι πρός τινα τῶν οἰκείων « μὴ με λησμόνει » τῷ ἔπεμπον « Μυόσωτον ».

Τὴν διάλεκτον ταύτην παρεδέχθη ἀκολούθως ἡ τάξις τῶν Ἱπποτῶν· καὶ στέφανος ἐκ Λευκανθήμων (Marguerites) ἐξέφραζε τὸ « θέλω φροντίσει περὶ τούτου » στέφανος δ' ἐκ ῥόδων « δὲν λέγω ὄχι »· τὸ μεμαραμένον ῥόδον ἦτο τῆς δυστυχίας τὸ σύμβολον. Τὸ χρυσάνθεμον (νεκρολούλουδον) καθ' ἑαυτὸ μὲν ὂν ἐσήμαινε « κόπον, θλίψιν », μετ' ἄλλων δ' ἀνθέων συνδεδεμένον παρίστα τὴν ἄλυσον τῆς ζωῆς, ἐξ εὐτυχιῶν καὶ δυστυχιῶν συγκροτουμένην, μετὰ ῥόδου δὲ συνδεδεμένον ἐδήλου « λύπην παροδικήν ».

Πᾶν ἄνθος ὄρθιον κρατούμενον εἰς τὴν χεῖρα, διατηρεῖ τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ σημασίαν· ἀντεστραμμένως δὲ κρατούμενον, λαμβάνει τὴν ἀντίθετον ἐκείνης· οὕτως ἡ Μύρτος, ὀρθία μὲν κρατουμένη, ἐκφράζει « ἀγάπην », πρὸς τὴν γῆν δὲ νεύουσα, « μῖσος »· κλάδος μηδίου (τριφυλλιοῦ), ὄρθιος μὲν, σημαίνει « *ζωὴν* » « *θάνατον* » δὲ, ἀντεστραμμένος. Παραλάσσει δὲ τῶν ἀνθέων ἡ σημασία καὶ ἀναλόγως τοῦ μέρους τοῦ σώματος, ἔνθα τίθενται ταῦτα· οὕτω π. χ. χρυσάνθεμον (νεκρολούλουδον) ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς τεθὲν σημαίνει « κόπον τοῦ πνεύματος » ἐπὶ δὲ τῆς καρδίας « θλίψιν ἐρωτικὴν », « ἀηδίαν » δὲ τεθὲν κατὰ τὸν κόλπον. Ἡ ἀντωνυμία δὲ « ἐγὼ » ἐκφράζεται ἀνακλινομένου τοῦ ἄνθους πρὸς δεξιὰ, ἡ « σὺ », ἀνακλιναμένου αὐτοῦ πρὸς τ' ἀριστερά. Ἀλλ' ὅ,τι δυσχερέστερον ὑπάρχει εἰς τὴν διάλεκτον τῶν ἀνθέων εἶναι ἡ ἀπομνημόνευσις τῆς προσηρτημένης εἰς ἕκαστον ἄνθος συμβολικῆς σημασίας. Ὡς ὅλαι αἱ διάλεκτοι, οὕτω καὶ ἡ τῶν ἀνθέων ἔχει λεξικὸν, καὶ λεξικὸν μάλιστα ὀγκωδέστατον· ἐπιτιμώτατον τούτου ἀπάνθισμα εἶναι ὁ παρὰ πόδας κατάλογος, ἐμφαίνων τὴν σημασίαν τῶν συνηθεστέρων ἀνθέων.

Ἀγγελικὴ (Ἀγγέλικα).	Ἔκστασις.
Ἀγριομαλάχη (ἀγριμολόχα).	Ἀγαθοεργία.
Ἀγχουσα.	Ψεῦδος.
Ἀδίαντον (Πολυτρίχι).	Διάκρισις.
Ἀδώνιον.	Λυπηραὶ ἀναμνήσεις.
Ἀκακία ἡ αἰσθητική. (κοινῶς « μὴ μ' ἐγγίζῃς »).	Εὐαισθησία.
Ἀκόνητον.	Ἐκδίκησις.
Ἀλόη.	Λύπη.
Ἀμάραντος.	Ἀθανασία.
Ἀμαρυλλίς.	Ἐρωτοτροπία.
Ἄμπελος (κλῆμα).	Μέθη.
Ἄμπελος μέλαινα (Κλεμαξίδα)	Ἀποθνήσκω ὅταν δὲν μὲ περιποιῶνται.
Ἀμυγδαλέα.	Ἀβουλία (τρέλλα).
Ἀνεμώνη.	Ἄδολον.
Ἀνθεμὶς (Ζερνικαδέ).	Ἐπάνοδος εὐτυχίας.
Ἄνθος μηλέας.	Προτίμησις.
Ἄνθος χρυσομηλέας (πορτοκαλιᾶς.)	Σεμνότης.
Ἀρτεμισία	Εὐτυχία.
Ἀσφόδελος (Σφοδέλι).	Πένθος.
Ἀτραγένη.	Γλυκεῖα ἀνάμνησις.
Ἄψινθος (Ἀψιφιά).	Ἀπουσία, πικρία.
Βαλσαμίνη.	Πρόνοια.
Βασιλικὴ κοχχύλη.	Ὑπερηφάνεια ἄνευ γλυκύτητος.
Βατράχιον.	Ἀνυπομονησία.
Βερόνεικον.	Πίστις.

Βρυωνία (Κάρτοπου).	Συκοφαντία.
Γεράνιον (Ἰντερσαχί).	Τιμή.
Γλυκύπικρον (Δουλκαμάρα.)	Ἀλήθεια.
Δάφνη.	Δόξα.
Δελφίνιον Καπουτσῖνος).	Ἐλαφρότης.
Δενδρόϊον ἐρυθροῦν (κοκκίνη βιόλα).	Διαρκὴς καλλονή.
Δρῦς (Βαλανιδιά).	Φιλοξενία.
Ἐλαία.	Εἰρήνη.
Ἐλελίσφακος (Φασκομηλιά).	Τιμή.
Ζιζάνιον (Ἤρα).	Κακία.
Ἡλιοτρόπιον.	Ἐγκατάλειψις, ἐφθιουργία.
Ἥλιος.	Ψευδὴς πλοῦτος.
Ἡμεροκαλλὶς (Γκετζετζεφᾶ).	Ἀπιστία.
Ἠριανθές.	Νεότης.
Θῦμος (Θυμάρι).	Ἐνεργητικότης.
Ἰάσμη λευκὴ (γιασεμί).	Ἀξιέραστον.
Ἴον (Μενεξές).	Μετριοφροσύνη.
Ἶρις (χρῖνος κυανοῦς).	Ἐμπιστοσύνη.
Ἰτέα (Ἰτιά).	Μελαγχολία.
Κισσός.	Φιλία, στοργή.
Κληματῖτις (Ἀγριόκλημα).	Τέχνασμα.
Κνιδη (Τσουκνίδα).	Σκληρότης.
Κυνόσβατος (Ἀγριοτριανταφυλλιά).	Ποίησις.
Κυπαρισσος	Πένθος, δάκρυα.
Κύτινος (ἄνθος ῥωδιᾶς).	Φιλοδοξία, φιλαυτία.
Λαπάθον (παζί).	Ὑπομονή.
Λείριον (Κρῖνος λευκός.)	Μεγαλεῖον.
Λευκόϊον.	Ἐλπίς.
Λευκάκανθα.	Φρόνησις, εἰλικρίνεια.
Λευκάθηνμον (Χαμορωδιά).	Ποικιλία, λαμπρότης.
Λιβανωτὶς (Δενδρολίβανον).	Εἰλικρίνεια.
Λιγυστικὸν (Κνᾶ).	Ὑπεράσπισις.
Μελία (Μέλεγος).	Μεγαλεῖον.
Μήδιον κυανοῦν (Τριφυλλι κυανοῦν)	Ζωή.
Μήκων ῥοιὰς (παπαροῦνα).	Εὐγνωμοσύνη.
Μήκων ὑπνοφόρος (ἀφιόνι).	Ἔκλυσις.
Μύκης (Μανιτάρι).	Ὑπόνοια.
Μυόσωτον.	Μή με λησμόνει.
Μυρτίδανον.	Προδοσία.
Μύρτος (Μυρτιά).	Ἔρως.
Νάρδος ἐρυθρᾶ.	Εὐκολία.
Νάρκισος (Ζιμπεῦλι).	Ἐγωϊσμός.
Νάρκισος κίτρινος (Φοῦλι).	Πόθος.
Ξηράνθεμον (Νυχάκι.)	Σταθερὰ καὶ ἀτελεύτητος φιλία.
Οἰνάνθη (Ρεζεδά).	Στιγμιαῖα εὐτυχία.
Οἰσὸς (Λυγαριά).	Εἰλικρίνεια.
Πρῖνος (Πρινάρι).	Πρόνοια.
Πτέρις (Φτέρι).	Εἰλικρίνεια.
Πτίλιον.	Ἰσχύς.
Ῥόδον.	Ὡραιότης, τρυφερότης.
Ῥόδον λευκόν.	Ἀθωότης.
Ῥόδου πέταλλον.	Ποτὲ δὲν ἐνοχλῶ.
Σάμψυχον (Μαντζουράνα).	Πάντοτε εὐτυχής.
Σῖτου στάχυς (Ἀστάχι).	Πλοῦτος.
Σκόλυμος (Γαϊδουράγκαθο).	Αὐστηρότης.
Σπαρτίον (σπάρτο).	Ἀσθενὴς ἐλπίς.
Συκαμινέα λευκή.	Σοφία.
Συρίγγις (Πασχαλιά).	Περιφρόνησις.
Τεύκριον.	Ὅσῳ μᾶλλον σὲ βλέπω, τόσον μᾶλλον σ' ἀγαπῶ.
Τραχήλιον.	Φλυαρία.
Ὑάκινθος.	Θλίψις.
Φηγός.	Εὐδαιμονία.
Φιλέσπερον (Δειλινόν).	Δειλία.
Φιλλύρα (Φλαμουριά.	Ἔρως συζυγικός.
Φυκοειδὲς (Μπεῦζι).	Ἀδιαφορία.
Φύλλα μεμαραμένα.	Θλίψις, μελαγχολία.
Χαιρέφαλον (Γαρούφαλο).	Ἁγνὸς καὶ σφοδρὸς ἔρως.
Χρυσάνθεμον (νεκρολούλουδο).	Κόπος, θλίψις ἀσχολία,
Χρυσομηλέα (Πορτοκαλιά).	Γλυκύτης, γενναιοψυχία.
Ὠχυμος (βασιλικός).	Πτωχεία, μῖσος.

Φράσεις τῆς διαλέκτου ταύτης εἰσὶν αἱ ἀνθοδέσμαι ἢ ἰχνογραφημέναι, ἢ ἐξ ἀνθέων ἀληθῶν συνιστάμεναι· ἀλλ' εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ κατάληψις τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας εἶναι πολλάκις προβληματικὴ, διότι εὐκόλως δύναταί τις νὰ σφάλῃ ἀναγινώσκων ἓν ἄνθος τῆς ἀνθοδέσμης πρὸ ἄλλου· τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ προηγηθῇ· διό, ὅταν τὰ ἄνθη ἰχνογραφῶνται, ἀντὶ νὰ σχηματίζωνται εἰς ἀνθοδέσμας, προτιμότερον εἶναι νὰ εἰς κονίζωνται κατὰ σειρὰν χωριστὰ ἀπ' ἀλλήλων, ὡς εἰς τὸ ἑξῆς παράδειγμα.

Ἀνθομηλέα — Ἰάσμη — Ῥόδον — Κισσὸς — Μύρτος.

Προτίμησις. — Ἐρασμιότης. — Κάλλος. — Φιλία — Ἔρως. ὁ ἐστί. Προτίμα τὴν ἐρασμιότητα τοῦ κάλλους, τὴν φιλίαν τοῦ ἔρωτος.

Τὴν διάλεκτον τῶν ἀνθέων ἐτίμησαν καὶ οἱ πολιτικοὶ διαφόρων ἐθνῶν· οὕτως ἐν μὲν τῇ Σκωτίᾳ μετεχειρίσθησαν ὡς σύμβολον τὸ Σκύλυμον, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ τὸ ἐρυθροῦν καὶ τὸ λευκὸν ῥόδον, καὶ ἐν τῇ Γαλλίᾳ τὸ Λείριον, ὀλίγον δ' ἔπειτα τὸ Ἴον.

Ὁ δὲ συγγραφεὺς τοῦ ποιήματος « οἱ Μῆνες », ὁ δυστυχὴς Βούχηρος, καθειργμένος ὢν κατὰ τὴν ἐποχὴν, τὴν τοῦ τρόμου καλουμένην, ἐμετρίαζε τὴν ἐν τῇ εἱρκτῇ ἀνίαντου ἀσχολούμενος εἰς τ' ἄνθη. Μικρὸν δὲ πρὶν πορευθῇ εἰς τὴν λαιμητόμον, ἔπεμψε πρὸς τὴν θυγατέρα του, ὡς τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν, δύο μεμαραμένα Λείρια, σύμβολον τῆς ἀθωότητος τῆς ψυχῆς του καὶ τῆς περιμενούσης αὐτὸν οἰκτρᾶς τύχης.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Π. Σ.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ὁ εἰς ἀναζήτησιν τοῦ πλοιάρχου Φραγκλίνου ἀποστελλόμενος ἐξ Ἀγγλίας στόλος ἀπέπλευσε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου μηνός. Μεταξὺ τῶν περιέργων περιγραφῶν τῆς ἐκστρατείας ταύτης, εὑρίσκομεν καὶ τὰ ἑξῆς.

Ὁ πολύπειρος ἀεροναύτης κύριος Γκρὴν κατεσκεύασε διὰ τὸν στόλον τοῦτον, δαπάνῃ τῆς κυρίας Φραγ-

κλίνου, ἐννέα ἀεροστατικὰς σφαίρας. Αἱ σφαῖραι αὗται εἶναι μικρᾶς διαστάσεως, μόλις ἔχουσαι χωρητικότητα τριάκοντα κυβικῶν ποδῶν ἀερίου, καὶ γεμιζονται δι' ὑδρογόνου ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν διαμένουσιν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν σωστὰς δώδεκα ὡρας, καὶ μὲ ἄνεμον μέτριον, ταξειδεύουσι 500—600 μιλλία.

Ἑκάστη τῶν σφαιρῶν τούτων φέρει προσηρτημένας διαφόρους ἐπιστολὰς πρὸς τὸν ἀναζητούμενον πλοιαρχον, διὰ μακρᾶς μὲν, βραδέως δὲ καιομένης θρυαλλίδος. Καθ' ὅσον ἡ θρυαλλὶς αὕτη καίεται, αἱ ἐπιστολαὶ, ἀποσπώμεναι μία μετὰ τὴν ἄλλην, εἰς ὡρισμένα διαστήματα, πίπτουσιν εἰς τὴν γῆν. Προφυλάττεται δὲ τὸ ὅλον ἀπὸ τὴν βροχὴν καὶ τὴν δρόσον τῆς νυκτὸς διὰ κώνων ἀλεξιβρόχων, χωρὶς τῶν ὁποίων ἡ θρυαλλὶς ἤθελε ταχέως σβεσθῆ.

Τῆς περιέργου ταύτης ἐφευρέσεως πείραμα ἔγεινεν εἰς Τούφνελλ-Πάρκ (Ὠλλογουαί), ὅπου κατοικεῖ ὁ ῥηθεὶς ἀεροναύτης, κατὰ τὴν 11 τοῦ παρελθόντος Μαρτίου. Σφαῖρα 5—6 ποδῶν διαμέτρου, γεμισθεῖσα μὲ ὑδρογόνον, ἔφερε τριάκοντα δύω φακέλλους, περιέχοντας 3,000 φύλλα μεταξωτοῦ καὶ χαρτίου, καὶ μέλλοντας ν' ἀποσπασθῶσι κατὰ διαστήματα πέντε λεπτῶν. Ἡ σφαῖρα αὕτη ἀπελύθη τὰς 3 1[2 ὥρας Μ. Μ., καὶ ἀφοῦ ἀνέβη εἰς ἱκανὸν ὕψος, οἱ φάκελλοι ἤρχισαν νὰ ἀποσπῶνται καὶ τὰ φύλλα νὰ διασκορπίζωνται· ἔλαβε κατὰ πρῶτον διεύθυνσιν μεσημβριοδυτικὴν, καὶ πολλοὶ τῶν φακέλλων ἔπεσαν εἰς Τσιτσέστερ. Ἀκολούθως διευθύνθη πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί, καὶ, τὴν 18 Μαρτίου, ὁ κύριος Γκρὴν ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ Δημάρχου τῆς ἐν Νορμανδίᾳ (Γαλλίᾳ) κώμης τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἀναγγέλλουσαν εἰς αὐτὸν ὅτι τὸ ἐπιστρεφόμενον γραμμάτιον ἔπεσεν ὀλίγον μακρὰν τῆς εἰρημένης κώμης κατὰ τὴν 12 Μαρτίου. Ὁ κύριος Γκρὴν ἔλαβε καὶ ἄλλας ἐπιστολὰς, διὰ τῶν ὁποίων ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ σφαῖρά του ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς παραλίας, πλησίον τοῦ ὅρμου τῆς Βασκαίας.

Ἡ κυρία Φραγκλίνου παρευρέθη εἰς τὸ πείραμα τοῦτο, εἰς Τούφνελ-Πάρκ, ἀπεκδεχομένη μετὰ πολλῆς προσπαθείας τὴν ἐπιτυχίαν του.

(Ἐκ τῆς εἰκονογραφικῆς ἐφημερίδος τοῦ Λονδίνου)

Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωσὴφ Β'. δὲν ἠγάπα τὰ τῆς αὐλικῆς ἐθιμοταξίας καὶ τὴν μεγαλόπρέπειαν· ἀπόδειξις τούτου εἶναι πολλὰ περίεργα ἀνέκδοτα, τὰ ὁποῖα περὶ αὐτοῦ διηγοῦνται, ἐν οἷς καὶ τὸ ἑξῆς κομψὸν παράδειγμα ἀγχινοίας.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐνῷ μετημφιασμένος περιεφέρετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Βιέννης, παρακολουθούμενος ὑφ' ἑνὸς μόνου ὑπηρέτου, εἶδε λοχίαν τινα φιλονεικοῦντα πρός τινα πολίτην ἐντὸς οἰνοπωλείου· ὑπὸ περιεργείας λοιπὸν κινούμενος προσῆλθεν. Αἰτία δὲ τῆς φιλονεικίας ἐκείνης ἦτον, ὅτι ὁ λοχίας, ἀφοῦ ἔπιεν ἀρκετὸν οἶνον, ὥστε νὰ μεθύσῃ, ἀφοῦ κατέβαλεν ὅσα εἶχε, δὲν εἶχε ν' ἀποπληρώσῃ τὸν οἰνοπώλην, ὅστις ἐπιμόνως ἐζήτει παρ' αὐτοῦ τὸ ὀφειλόμενον. Ὁ λοχίας ἀμηχανῶν προέτεινεν εἰς τὸν οἰνοπώλην νὰ λάβῃ ὡς ἐνέχειρον τὸ ξίφος αὐτοῦ· ἀφοῦ δὲ οὗτος συγκατένευσεν, ὁ μεθυσος ἐκεῖνος ἐκβαλὼν ἀμέσως τὸ ξίφος ἀπὸ τὴν θήκην του καὶ ἐγχειρίσας αὐτὸ εἰς τὸν οἰνοπώλην ἀνεχώρησεν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐσημείωσεν ἀμέσως τὸν ἀριθμὸν τοῦ τάγματος εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν ὁ λοχίας, σκοπὸν ἔχων νὰ ἐξελέγξῃ αὐτόν.

Ἅμα ἐπέστρεψεν εἰς τ' ἀνάκτορα, διέταξε νὰ ἑτοιμασθῇ τὸ τάγμα ἐκεῖνο, διὰ νὰ παραταχθῇ τῇν ἐπιοῦσαν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἔμελλε νὰ ἐπιθεωρήσῃ αὐτό. Ἤν δ' ἐπιοῦσαν παραταχθέντος τοῦ τάγματος, ὁ Αὐτοκράτωρ διατρέξας ἔφιππος τοὺς στοίχους αὐτοῦ, ἐσταθη ἀμέσως πλησίον στρατιώτου τεταγμένου παρὰ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος λοχίαν. Τὸν στρατιώτην τοῦτον ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ ἐπιμελῶς, αὐστηρῶς ἐπιπλήττων διὰ τὰς παραμικροτέρας ἐλλείψεις, τὰς ὁποίας οὔτε νὰ παρατηρῇ κἂν ἐσυνείθιζε· τέλος δὲ διὰ μηδαμινήν τινα αἰτίαν ἐξύβρισεν αὐτὸν τόσον πικρῶς, ὥστε ὁ στρατιώτης μὴν ὑποφέρων τὴν ἀδικίαν, ὠμίλησεν ἀποτόμως τὸν Αὐτοκράτορα, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν διαγωγήν του, τὴν ὁποίαν ἀπεκάλεσεν ἄδικον καὶ σκληράν. Οἱ στρατιωτικοὶ νόμοι εἶναι, ὡς γνωστὸν αὐστηρότατοι· ὅθεν ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος κατεδικάσθη ἀμέσως εἰς θάνατον ὡς αὐθαδιάσας εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ὅστις πρὸς περισσοτέραν αὐτοῦ ποινὴν δῆθεν διέταξε ν' ἀποκεφαλισθῇ, διορίζων τὸν λοχίαν ἐκτελεστὴν τῆς ἀποφάσεως. Ἀλλ' ὁ λοχίας εἶχε ξύλινον ξίφος· ἔμελλε λοιπὸν ἀμέσως τότε νὰ ἐξελεγχθῇ· ἡ θέσις του ἦτο δεινή. Παρακαλεῖ τὸν Αὐτοκράτορα νὰ εὐσπλαγχνισθῇ τὸν δυστυχῆ σύντροφόν του, λέγων, ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς αὐτὸν νὰ φονεύσῃ φίλον, μετὰ τοῦ ὁποίου τοσάκις συνέφαγε καὶ συνευφράνθη. Ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπέμενεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς διαταγῆς, ὁ δὲ λοχίας ἠναγκασμένος νὰ ὑπακούσῃ ἐξέρχεται τῆς γραμμῆς καὶ ἀτενίσας πρὸς τὸν οὐρανὸν λέγει. —Θεέ μου! Ἂν μὲν ὁ δυστυχὴς σύντροφός μου ἦναι πταίστης δός μοι τὴν δύναμιν νὰ ἐκτελέσω τὰς διαταγὰς τοῦ Αὐτοκράτορος, εἰ δὲ μὴ μετάβαλλε τὸν κοπτερὸν τοῦλον σίδηρον εἰς ξύλον.» Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἀνέσυρε τὸ ξύλινον ξίφος του. Ὁ Αὐτοκράτωρ θαυμάσας τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἀνδρὸς, ἐσυγχώρησεν ἀμφοτέρους, προβιβάσας μαλιστα τὸν ἔντρομον στρατιώτην, ἀλλὰ καὶ ἐπέπληξε τὸν ἐν μέθῃ τοῦ καθήκοντος ἐπιλήσμονα λοχίαν.

Εἶναι τῷ ὄντι μεγίστη εὐτυχία, ὅτι τὰ φῶτα τοῦ αἰῶνός μας διεσκέδασαν ὁλοτελῶς σχεδὸν τὰς μωρὰς ἐκείνας περὶ φαντασμάτων καὶ τρομακτικῶν ἐμφανίσεων προλήψεις. Εἰς τοὺς καιροὺς ὅμως τῆς ἀμαθείας, αἱ προλήψεις αὗται δεισιδαιμονικόν τι ἔχουσαι, προὐξένουν τρόμον εἰς ἅπαντα τὰ πνεύματα. Τόσην δ' ἐπιρροὴν ἔχουσιν αἱ τοιαῦται προλήψεις ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου ἡ φαντασία ζητεῖ πάντοτε τὰ θαυμάσια, ὥστε ἀκόμη τὴν σήμερον εἰς αὐτὰ τὰ κέντρα τοῦ πολιτισμου, ἀπαντᾶ τις ἀνθρώπους, πιστεύοντας εἰς αὐτάς.

Περὶ τα τέλη τοῦ μεσαιῶνος, νέος τις ἐκ τῶν εὐπατριδῶν, ἔχων φύσει νοῦν ἔξοχον καὶ γενναίαν ψυχὴν. πεπαιδευμένος τὴν τότε παιδείαν καὶ εὐνοούμενος ὑπὸ τοῦ κυρίου του, τοῦ βαρώνου τῆς Τανεμβούργης, ἐστάλη παρ' αὐτοῦ εἰς τινα πόλιν. Ὁδεύσας δὲ ἔφιππος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἔφθασε κεκμηκὼς εἴς τι χωρίον, ὅπου πεζεύσας ἐζήτησε κατάλυμα. Ἀλλ' οὐδεμία οἰκία ἐκ τῶν τοῦ χωρίου ἠδύνατο νὰ τὸν ὑποδεχθῇ· ἀπορῶν λοιπὸν παρετήρησε μέγαν τινὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ πύργον, ὅπου ἔσπευσε νὰ ὑπάγῃ, μὴ ἀμφιβάλλων, ὅτι ὡς ἀπεσταλμένος βαρώνου, ἤθελε λάβῃ τὴν ἀνήκουσαν περιποίησιν παρὰ τῶν ἐγκατοικούντων. Ἀλλὰ μόλις ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν του, καὶ οἱ παρόντες ἤρχισαν νὰ τὸν ἀποτρέπωσιν λέγοντες πρὸς αὐτὸν, ὅτι ὁ πύργος ἐκεῖνος κατῳκεῖτο ὑπὸ κακοποιῶν πνευμάτων καὶ ὅτι πάντες οἱ εἰσελθόντες δὲν ἐξῆλθον πλέον· ἀλλ' ὁ νέος περιφρονῶν πᾶσαν ἀποτροπὴν, καὶ λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τέσσαρα πιστόλια, καί τινας φιάλας ἐκλεκτοῦ οἴνου, ἐπορεύθη μόνος εἰς τὸν πύργον (διότι δὲν ἤθελε ν' ἀναγκάσῃ τὸν ἔντρομον αὐτοῦ ὑπηρέτην νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ). Εἰσελθὼν δὲ ἐντὸς τοῦ παλατίου διέβη διαφόρους αἰθούσας, καὶ τέλος ἐκάθησεν εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν καὶ ἀνῆψε φῶς. Διέτριβε δὲ ἀναγινώσκων καὶ πίνων. Ἀλλὰ περὶ τὸ μεσονύκτιον τρομερὸς κρότος συγκρουομένων ἀλύσσων ἀκούεται· ὁ νέος ἠγέρθη καὶ λαβὼν δύο πιστόλας, καὶ λύχνον προέβη πρὸς τὴν θύραν· Ἀλλ' αἴφνης εἶδε φάσμα τι κολοσσαίου ἀναστήματος, κεκαλυμένον μὲ λευκὴν σινδόνα· ἀτενίσας δὲ τὸ φάντασμα εἶπεν εἰ μὲν ἐκ Θεοῦ εἶ λάλησον, εἰ δὲ κακοῦργος τις τρέμε. «Τότε τὸ φάντασμα μὲ τρομακτικὴν φωνὴν εἶπεν, ἀκολούθει με. Ὁ νέος ἠκολούθησε, τὸ φάντασμα διέβη πολλὰ μέρη τοῦ παλατίου, κατέβη πολλὰς κλίμακας, καὶ τέλος ἐξῆλθεν· Βαδίσας δὲ ἱκανὸν χρόνον, αἴφνης ἠσθάνθη ὅτι ἔπεσεν ὁ λύχνος αὐτοῦ καὶ ἔσβεσε· ἀμέσως δὲ, προτοῦ συνέλθει ἀκόμη τῆς πρώτης ἐκπλήξεώς του, ἐπιφανέντος φωτὸς, εὑρέθη μεταξὺ πολλῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τὸν περιεκύκλουν. Ὁ νέος τότε ἐξ ὅσων ἔβλεπε ἐννόησεν, ὅτι ἐπέπεσεν εἰς χεῖρας κιβδηλοποιῶν· ἀποταθεὶς δὲ πρὸς αὐτούς. Ὦ σεῖς, εἶπεν, οἵτινες καὶ ἂν εἶσθε, δὲν εἶμαι ἄπειρος τῶν τοιούτων, οὐδ' ἀγνοῶ, ὅτι εἶσθε ἄνθρωποι ὡς ἐγώ. Ἀλλ' ἂν μὲ φονεύσητε, ὁ ἡγεμὼν, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐστάλην μὲ ἀναγκαιοτάτας ἐπιστολὰς, ἐρευνήσας θέλει σᾶς ἀνακαλύψει· ἂν ὅμως φεισθῆτε τῆς ζωῆς μου, σᾶς ὁρκίζομαι, ὅτι οὐδέποτε θέλω ἐκστομήσει εἰς οὐδένα τι τῶν ὅσων εἶδα. Οὗτοι οἱ λόγοι ἔπεισαν τοὺς παραχαράκτας, ὅθεν ἀφοῦ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ὀμόσῃ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, μετὰ ταῦτα τὸν ὡδήγησαν εἰς τὸν πύργον, ὅπου τοῦ ἔφεραν νὰ δειπνήσει καὶ τοῦ παρεχώρησαν ἀναπαυτικὴν κλίνην. Τὴν ἐπιοῦσαν δὲ, ἀφοῦ ἐξῆλθεν ὁ νέος τοῦ πύργου, εἶπεν ὅτι ὁ πύργος κατῳκεῖτο τῷ ὄντι ὑπὸ τρομερῶν φαντασμάτων, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν βλάψωσι, ἐπειδὴ εἶχε θείαν χάριν. Ἐμμένων δὲ εἰς τὸν ὅρκον του, εἰς οὐδένα εἶπέ τι τῶν ὅσων εἶδεν· ἔτη δέ τινα μετέπειτα, ἐκάλεσε φίλους τινὰς εἰς συμπόσιον λαμπρόν, ἐντὸς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ πύργου. Ἀλλ' ἐνῷ ἐγευματίζεν, ἀνηγγέλθη αὐτῷ, ὅτι δύο ἄνθρωποι τὸν ἐζήτουν· κατέβη λοιπὸν ἀμέσως, καὶ ἔλαβε δύω ὡραίους ἵππους ὡς δῶρον παρὰ τῆς συμμορίας ἐκείνης τῶν κιβδηλοποιῶν, ἥτις ἦτον ἤδη πλουσία καὶ ἔξω τῶν συνόρων.

(ΤΟΜ. Δ.' Φυλλάδ. 73).

Εἶναι ὄνειροι τοὺς ὁποίους δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν μόνον φυσικῶς. Προῤῥήσεις τινὲς ἀποκαλυφθεῖσα κατ' ὄναρ καὶ κατὰ γράμμα πραγματοποιηθεῖσαι εἰς τὸν ὁρισθέντα χρόνον, καὶ ἄλλα τούτων παρόμοια δὲν δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν, εἰμὴ δι' ὑποθέσεως ψυχικῆς τινος ἐνεργείας ὅλως ἀσχέτου τῶν κοινῶν φαινομένων τῆς ζωῆς. Τοιούτους παραδόξους ὀνείρους ἀπαντῶμεν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Καίσαρος καὶ ἄλλων μεγάλων καὶ ἀπρολήπτων ἀνδρῶν. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη μεγίστης προσοχῆς, μὴ καταντήσωμεν ἀνεπαισθήτως δεισιδαίμονες, ἀποδίδοντες μυστηριώδη τινὰ αἰτίαν εἰς τὰ ἁπλούστερα τῶν ὀνείρων, καὶ ζητοῦντες εἰς πάντα ὑπερφυσικήν τινα αἰτίαν, κατὰ τὴν κλίσιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοὸς, θηρεύοντος πάντοτε τὰ θαυμάσια. Εἶναι λοιπὸν φρόνιμον, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ τοιούτου κινδύνου, νὰ δίδωμεν εἰς τοὺς ὀνείρους, ὡς καὶ εἰς πάντα τὰ φαινόμενα, φυσικὰς ἐξηγήσεις· Ὁσάκις δὲ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποδίδωμεν εἰς τὴν σύμπτωσιν τὰς ἐξαιρετικὰς καὶ σπανιωτάτας ἐκείνας περιστάσεις, τὰς ὁποίας φυσικῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγήσωμεν. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ὀνείρων θέλομεν ἀναφέρει ἐνταῦθα τὸ τοῦ περιφήμου καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἐν Γοτίγγῃ Ἀκαδημίας Ἰωάννου Μυλλέρου.

Ὁ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ, δικαίως θεωρούμενος ὡς εἷς τῶν ἀξιολόγων διδασκάλων τῆς ἐποχῆς του, ἦτον ὄχι μόνον ἐλεύθερος πάσης προλήψεως, ἀλλὰ καὶ μέγιστος αὐτῶν πολέμιος. Σκοπὸς αὐτοῦ μάλιστα ἦτον ἡ ἐκρίζωσις τῶν προλήψεων, θεωροῦντος ὅτι ὁ μεγαλήτερος ἐχθρὸς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἑπομένως τῆς προόδου, εἶναι αἱ προλήψεις. Ὁμιλῶν λοιπόν ποτε ὁ Μύλλερος ἀπὸ καθέδρας πρὸς τοὺς μαθητάς του περὶ ὀνείρων κατέκρινε τὰς περὶ ὑπερφυσικῶν αἰτιῶν γνώμας. Διηγήθη δὲ πρὸς τούτοις ὄνειρόν τι, τὸ ὁποῖον κατὰ τύχην εἶχεν ἰδεῖ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα· ἦτο δὲ τὸ ἑξῆς. Τοῦ ἐφάνη ὅτι περιεπάτει περὶ τὸ ἑσπέρας πρὸς τὸ νεκροταφεῖον, κινούμενος ὑπὸ ἀνεξηγήτου τινὸς αἰσθήματος· εἰσελθὼν δὲ εἰς αὐτὸ ἤρχισε νὰ περιέρχηται τοὺς τάφους ἀναγινώσκων τὰς ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφάς. Πλησιάσας δὲ πρὸς πλάκα τινὰ ὁ Μύλλερος ἀνέγνωσε τὰ ἑξῆς. *Ἐνθάδε κεῖται Ἰωάννης Μύλλερος, καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας παρὰ τῇ ἐν Γοτίγγῃ Ἀκαδημίᾳ, ἀποθανὼν τῇ* 15 *Ἰουνίου* 1815, *καὶ ἐνταφιασθεὶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν εὐγνωμονούντων.* Κυριευθεὶς δ' ὑπὸ ἀσυνειδίστου τινὸς φόβου, ἐξύπνησε τρέμων.

Ἡ 15 Ἰουλίου 1815 ἐπῆλθε τρία ἔτη μετὰ ταῦτα Ὁ γέρων καθηγητὴς διηγεῖτο πάντοτε πρὸς τοὺς μαθητάς του καὶ πρὸς πολλοὺς ἄλλους τὸ παράδοξον αὐτοῦ ὄνειρον. Τὴν δὲ 15 Ἰουλίου, 1815, ἡμέραν καθ' ἣν κατὰ τὸ ὄνειρον ἔμελλε νὰ καταριθμηθῇ μετὰ τῶν θανόντων, ἐκάλεσεν εἰς γεῦμα ὅλους αὐτοῦ τοὺς φίλους, καὶ διηγήθη πάλιν τὸ ὄνειρόν του. Τὸ ἑσπέρας περὶ τὴν 9 ἀπεχώρησε τῆς συναναστροφῆς, αἰσθανόμενος πόνους

κατὰ τὴν κοιλίαν. Ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ αὐξηθέντος τοῦ κακοῦ, ἐκαλέσθησαν ἀμέσως οἱ ἰατροί, ἀλλ' ἡ δυσεντερία ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῇ διὰ τῆς βοηθείας τῶν ἰατρῶν ηὔξανεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν· Ὅθεν περὶ τὴν ἑνδεκάτην καὶ ἡμίσειαν, διέκοψε τὴν περὶ αὐτὸν βαθεῖαν σιωπὴν καὶ προέφερε τὰς ἑξῆς λέξεις, « εἶδον τὸ φάσμα, πρέπει ν' ἀποθάνω » ταῦτα δ' εἰπὼν ἀπέπνευσε. Οἱ μαθηταὶ ἐνταφιάσαντες αὐτὸν ὄντως ἀνήγειρον τάφον ὁποῖον εἶχε περιγράψει αὐτὸν ὁ διδάσκαλός των. -

---

Ἀφοῦ ὁ Ναπολέων ἐνίκησε τὴν Εὐρώπην ἅπασαν καὶ ἡττήθη τέλος ὑπὸ τῆς τύχης, ἐξωρίσθη εἰς Ἔλβαν, ὅπου, ἐνῷ ἡ εἰσέτι καθημαγμένη Εὐρώπη ἐσκέπτετο περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἐμελέτα ν' ἀναλάβῃ πάλιν τὸν ἔνδοξον θρόνον του. Πολλοὶ δὲ συνετέλουν εἰς τοὺς φιλοδόξους σκοποὺς αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Κ. Λαβαλέττος, διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων. Ἀφοῦ δὲ ὁ Ναπολέων καθηρέθη δευτέραν ἤδη φορὰν, μετὰ τὴν δυστυχῆ μάχην ἐν Βατερλῶ, καὶ ἐπῆλθε πάλιν ἡ νόμιμος τῶν Γάλλων δυναστεία, ἅπαντες οἱ συμπράξαντες εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἐδικάσθησαν, τινὲς δ' ἐξ αὐτῶν κατεδικάσθησαν καὶ εἰς θάνατον, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Κ. Λαβαλέττος.

Ἡ κυρία Λαβαλέττου, ἀγαπῶσα τρυφερῶς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ἠδυνήθη διὰ τῶν δακρύων της, νὰ κατορθώσῃ νὰ λάβῃ εἰσιτήριον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἔνθα καθ' ἡμέραν ἐπορεύετο εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ. Ὑπὲρ τῆς σωτηρίας δὲ αὐτοῦ τὰ πάντα διακινδυνεύουσα, ἀπεφάσισε, ν' ἀλλάξῃ τὴν ἐνδυμασίαν αὐτῆς, ἀντὶ τῆς τοῦ Κ. Λαβαλέττου, ὅπως οὗτος δραπετεύσῃ τοῦ δεσμωτηρίου ὑπὸ τὴν ἐνδυμασίαν τῆς συζύγου του. Ὁ σκοπὸς οὗτος ἐξετελέσθη ἑσπέραν τινὰ, περὶ λύχνων ἁφὰς, μετὰ μεγίστης τῷ ὄντι εὐτυχίας. Ὁ Κ. Λαβαλέττος, οὕτω μετεμφιασμένος, ἐξῆλθεν ἀνενόχλητος τοῦ δεσμωτηρίου καὶ κατέφυγεν εἰς ἀγγλικήν τινα οἰκίαν. Μίαν ὥραν δὲ μετὰ ταῦτα, εἰσῆλθεν ὁ δεσμοφύλαξ ἐντὸς τοῦ δωματίου τοῦ Κ. Λαβαλλέττου, καὶ νομίζων, ὅτι ἀνεπαύετο ἐξῆλθεν· ἀλλ' ἐπανελθὼν καὶ πλησιάσας εἰς τὴν κλίνην, μὲ μεγίστην ἔκπληξιν εἶδε τὴν ἀξιέραστον κυρίαν Λαβαλέττου ἀντὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς. Τρέμων, διότι ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐκινδύνευε ἔσπευσε νὰ διακοινώσῃ τὸ συμβὰν, ὅπως συλληφθῇ ὁ φυγάς. Ἀλλ' ἡ γενναία ἐκείνη γυνὴ, ἀποκτῶσα τότε μεγίστην τινὰ δύναμιν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἐκράτησεν ἐφ' ἱκανὴν ὥραν τὸν δεσμοφύλακα μὲ τὰς ἀσθενεῖς αὐτῆς χεῖρας, καὶ ἂν καὶ ἀγωνιζόμενον νὰ διαφύγῃ ἀπέτρεψεν αὐτὸν τοῦ ν' ἀναγγείλῃ τὸ συμβεβηκός· τέλος ἀπεσπάσθη τῶν χειρῶν τῆς κυρίας Λαβαλέττου ὁ ἐκπεπληγμένος δεσμοφύλαξ· ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργὰ, διότι ὁ Κ. Λαβαλέττος εἶχε σωθῇ.

Περὶ μικροσκοπικῶν ζωϋφίων σύντομος διατριβὴ

Τοῦ Ἰ. Δε-Κιγάλλα.

Πρὸ ἑβδομήκοντα ἐτῶν μόλις ἐγνώριζον ὅτι ὑπάρχουν μικροσκοπικά τινα ζωύρια, καὶ ἀκόμη μέχρι σχεδὸν τῆς ἐσχάτης δεκαετηρίδος ἐσυγχέοντο τὰ οὕτω λεγόμενα *τροχοειδῆ* (Ruotatoria), μὲ τὰ κυρίως λεγόμενα *μικροσκοπικὰ ἢ ὑγροφυῆ* (Microscopica, Infusoria), νῦν ὅμως χάριν εἰς τὰς ὀξυδερκεῖς παρατηρήσεις τῶν σοφῶν, καὶ πρὸ πάντων τοῦ Κ. Ἐρενβέργου, οὐ μόνον ἐφθάσαμεν ν' ἀνακαλύψωμεν πάμπολλα εἴδη τῶν ζωϋφίων τούτων, ἀλλὰ καὶ διαφόρους ἰδιότητας αὐτῶν ὁποσοῦν ἀκριβῶς νὰ γνωρίσωμεν. Τὰ ζωύρια ταῦτα τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς ἐμπεριεχούσοις λείψανα ὀργανικῶν σωμάτων, δὲν γίνονται ἄλλως πως εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ὁρατὰ ἢ δι' ἐπιτηδείου μικροσκοπίου. Τὸ σῶμα αὐτῶν τὸ ὁποῖον ποτὲ μὲν εἶναι στρογγύλον, ποτὲ δὲ ἐπίμηκες, εὑρίσκεται πολλάκις κεκαλυμμένον ὑπὸ μικροτάτων καὶ λεπτοτάτων τριχῶν, καὶ ἔσωθεν συνήθως διαχωρισμένων ὑπὸ πολλῶν διαφραγμάτων, ἃ συνιστῶσι διαφόρους κοιλότητας ἐκπληρούσας τρόπον τινὰ τὰς λειτουργίας ἰσαρίθμων στομάτων. Εἴς τινα ἐξ αὐτῶν αἱ κοιλότητες αὗται παρουσιάζονται συσωρευμέναι περιξ ἀμφιστόμου τινος σωλῆνος· εἰς ἄλλα δὲ πάλιν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος κοιλότητες δὲν φαίνεται νὰ ἔχωσιν οὐδεμίαν μὲ τὸ ἔξω τοῦ σώματος μέρος κοινωνίαν. Ἡ σμικρότης τῶν ζωϋρίων τούτων καὶ ἡ ἀτέλεια ἴσως τῶν μικροσκοπίων μας δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ν' ἀνακαλύψωμεν εἰς αὐτὰ οὐδ' ἴχνη τινα γεννητικῶν ὀργάνων, ὅθεν ὡς ἐκ τούτου φαίνεται διάφοροι τῶν φυσιολόγων φρονοῦσι ὅτι ταῦτα γεννῶνται ἀμέσως διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν ὑλῶν ἐξ ὧν σύγκεινται τὰ φύλλα, αἱ μυώδεις σάρκες καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια ὀργανικὰ σώματα· πλὴν εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι εἰς διαφόρους τινὰς περιστάσεις γεννῶνται ὡς τ' ἄλλα ζῶα ἐξ ἀλλων ὁμοίων ζωϋρίων. Ὁ δὲ τρόπος τοῦ πολυπλασιασμοῦ αὐτῶν συμφωνεῖ κάλλιστα μὲ τὴν ἁπλότητα τοῦ διοργανισμοῦ καὶ διαπλάσεώς των, καθότι διὰ τῆς φυσικῆς ἢ ἐντέχνου διαιρέσεως τοῦ σώματός των γεννῶνται τόσα αὐθύπαρκτα ἄτομα ὅσα τὰ τμήματα τοῦ διαιρεθέντος σώματος. Τὰ διάφορα τῶν ζωϋρίων τούτων εἴδη διαφέρουσι μεταξύ των κατὰ τὸ σχῆμα καὶ διαφόρους ἄλλας ἰδιότητας, καὶ ὡς ἐκ τούτου διαιροῦνται ὑπὸ τῶν φυσικῶν εἰς διαφόρους κλάσεις, ἐξ ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν ὧδε, δηλαδὴ πρῶτον τὰς *Μονάδας*, δεύτερον τὰς *Νητοειδεῖς τριχηλίας* τρίτον τὰς *Ἐγχηλίδας*, τέταρτον τὰς *Παραμηκίας*, 5. τὰς *Κολποδίας*, καὶ 6 τὰς *Ταινιοειδεῖς τριχηλίας*. Ἐκ δὲ τῆς ἐπισωρεύσεως αὐτῶν προέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ ὁποῖον παρατηρεῖται πολλάκις ἐρυθροῦν χρῶμα εἰς τὴν χιόνα, καὶ τ' ἁλμυρὰ τῶν λιμνῶν ὕδατα, ἔτι δὲ καὶ τὰ ποικίλα χρώματα ἃ παρατηροῦνται ἐνίοτε εἴς τινα ὀρυκτὰ ἅλατα, λίθους, κλ. Καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρωματισμὸν τοῦτον σημειωτέον ὅτι ἡ ἐρυθρὰ χιὼν παρετηρήθη κατὰ πρῶτον περὶ τὰ μέσα τῆς ληξάσης ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Σωσύρου (Saussurre), ἐπὶ τῶν ὀρέων Βρεβάντου καὶ Ἀγ. Βερνάρδου· ἀκολούθως δὲ παρετηρήθη εἰς τὰ ὄρη τῆς Νορβεγίας, τῆς Σκωτίας, τῆς Βαβαρίας ἐπὶ τῶν Πυρηναίων, τῶν Ἄλπεων τοῦ Τιρόλου, καὶ διαφόρων ἄλλων ὀρέων. Ὁ δὲ πλοίαρχος Ῥὸς παρετήρησεν εἰς τὴν κατὰ τὸ 1818 ἔτος ποντοπορίαν του κατὰ τὰς παραπολικὰς χώρας ἐκτεταμένα ὄρη κεκαλυμμένα ὑπὸ ἐρυθρᾶς χιόνος· καὶ ὁ πλοίαρχος Πάρυς ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸν ἐν ἔτει 1821 πρὸς τὸν πόλον διάπλουν του ἀπήντησεν ἐπιπλέοντα πάγη κεκαλυμμένα ὡσαύτως ὑπὸ ἐρυθρᾶς χιόνος. Ὁ χρωματισμὸς τῶν εἰρημένων χιόνων ἂν καὶ ἐνίοτε προέρχεται ἐκ τινων μικρῶν ποῶν ἐκ τοῦ γένους τῶν *μυκώνων* καὶ ἰδίως ἐκ τῶν οὕτω καλουμένων *Πρωτοκόκκου* (Protococcus nivalis. Agard.) *Αἱματοκόκκου* (Haematococcus sanguineus. Agard. καὶ *Γλοιοκόκκου* (Gliococcus grevillei. Shuttl.) πολλάκις ὅμως πηγάζει οὐχὶ ἀπὸ τὰς ποὰς ταύτας ἀλλ' ἀπὸ μικρά τινα ζωύρια. Οὕτω ὁ Σκορέσβυς κατὰ τὸν ἐν Σπιζβέργῃ ἐν ἔτει 1822 διάπλουν του παρετήρησεν ὅτι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ἐπαρουσίαζον ἐλαιῶδές τι χρῶμα, τὰ δὲ πάγη τῆς ἀκτῆς ξανθυπέρυθρον, προερχόμενα ἀμφότερα ἀπό τινα μικρὰ ζωύφια ἃ οὗτος ἠδυνήθη νὰ διαχωρίσῃ ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ πάγους διὰ τῆς διϋλίσεως. Εἰς δὲ τὰ ὕδατα τῆς Γροελανδίας τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο χρώματος μελανο-ὑπερύθρου εὑρῆκεν πλῆθος μικροσκοπικῶν ζωϋφίων ὧν τὸ μέγεθος μόλις ἦτον κατὰ μῆκος 1|2160 δακτύλου, καὶ κατὰ πλάτος 1|3260 δακτύλου, ἐξ ὧν κατὰ τοὺς πιθανωτάτους ὑπολογισμοὺς αὐτοῦ ὑπῆρχον εἰς μίαν ῥανῖδα ὕδατος τοὐλάχιστον 12,960, ἐχοντα σχῆμα πυραμιδοειδές, καὶ ὄντα λίαν εὐκίνητα. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1839 ἐξετάζων ὁ Συτλεβόρθιος (Shittlevorth) τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γρινφελίου τῆς Ἑλβετίας ἐρυθρὰν χιόνα ἀνεκάλυψεν ἐν αὐτῇ πλῆθος μικροσκοπικῶν ζωϋφίων, μέρος μὲν ἀχρωμάτων καὶ μέρος ζωηροτάτου ἐρυθροῦ χρώματος, ἐξ ὧν τινὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ γένος τῶν *Ἀστασιῶν* καὶ ἄλλα τῶν *Γυγιῶν*, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ἀορίστου γένους. Δίδουν ὡσαύτως ἐρυθροῦν εἰς τὸ ὕδωρ χρῶμα καὶ τὰ ζωύφια τὰ καλούμενα, *Εὐγλήνη ἡ αἱματοειδὴς* (Euglena sanguinea), *Μονὰς ἡ οἰνώδης* (Monas vinosa), *Μονὰς ἡ Ὀκενεία* (Monas Okenii). Ἔτι δὲ καὶ τὰ καλούμενα *Μονὰς ἡ δίχρωμος* (Monas bicolor), *Οὐρήλλα ἡ ὁμόριος* (Urella bordo), *Γλοιόμορον το χρωστικὸν* (Gloinomorum lingens) *Πανδωρὶς ἡ Μύρειος* (Pandonira Morum), *Πόλος ὁ σφηνοειδὴς* (Volvox globator) *Χλαμυδομονὰς ἡ κονιφαγῆς* (Chlamydomonas pulvisculus), καί τινα ἄλλα προξενοῦν ὡσαύτως τὸ αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ χρῶμα. Τὸ δὲ λεγόμενον *Στέντωρ ὁ κυανόχρους* (Stentor coeruleus), σχηματίζει ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῶν ἐπιπλεόντων ἐν τοῖς ὕδασι ἀντικειμένων πυκνὰ στρώματα κυανοῦ χρώματος· καὶ τὸ λεγόμενον *Στέντωρ ὁ χρυσοῦς* (Stentor aureus), προξενεῖ τὰ ἰώδους χρώματος στρώματα, καὶ ὑπάρχει ἐνίοτε εἰς τοσαύτην ἀφθονίαν ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον τῶν ἰχθύων. Ἐκ δὲ τῶν εὑρισκομένων ζωϋφίων ἐν τοῖς ὕδασι τῆς θαλάσσης τινὰ προξενοῦσι τὰ ὁποῖα παρατηροῦνται συνεχῶς φωσφορώδη φαινόμενα, ἃ, κατὰ τὴν γνώμην τῶν φυσικῶν, πηγάζουσιν ἐκ τινος ὀργανικῆς τῶν ζωϋρίων αὐτῶν λειτουργίας. Τούτων δὲ συνεχέστερον ἀπαντῶνται, κατὰ τὴν δόξαν τοῦ Ἐρενβέργου, τὰ ἀκόλουθα. δηλ. *Προῳρόκεντρον τὸ στιλπνὸν* (Prorocentrum micans), *Περίδινον τὸ Μηχαήλειον* (Peridinium Michaelis), *Περίδινον τὸ στιλπνὸν* (Perid micans), *Περίδινον τὸ ἀτρακτοειδὲς* (Perid fusus), *Περίδινον τὸ ὀξυτενὲς* (Perid. acuminatum), *Περίδινον τὸ δίκραρον* (Perid. furca) καὶ *Συγχαίτη ἡ βαλτική* (Synchaeta baltica).

Ὁ δὲ ἐν Μονσπελλιέρῳ καθηγητὴς Κ Ἰόλυς φρονεῖ ὅτι τὸ ἐρυθροῦν χρῶμα τῶν λιμναζόντων ὑδάτων πηγάζει ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπαντωμένων ἐν ἀφθονίᾳ ζωϋφίων ἃ οὗτος ἐπωνόμασε *Δυναλείους Μονάδας* (Monas Dunalii). Κατὰ δὲ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ἰολύου καὶ Μαρκήλου τοῦ ἐκ Σερρῶν (Marcele de Serres) ὑπάρχει πλῆθος μικροσκοπικῶν ζωϋφίων εἰς τὰ ὀρυκτὰ ἅλατα, καὶ οὐ μόνον εἰς τὰ χρωματισμένα ἤτοι τὰ ῥοδοχρόου, ἰώδους καὶ ὑποχλώρου χρώματος, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄχρωμα τὰ δὲ ζωύρια ταῦτα ὁμοιάζουσι τὰ μέγιστα κατὰ τὸ σχῆμα μὲ τὰ τῶν ἁλμυρῶν λιμνῶν· εἶναι δὲ κατὰ τὸν ὄγκον τόσον μικρὰ ὥστε κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν εἰρημένων φυσικῶν ἀπαιτοῦνται ὡς ἔγγιστα ἐννεακόσια ἑκατομμύρια αὐτῶν διὰ νὰ καθέξωσιν ἕκτασιν μιᾶς ἀνθρωπίνου παλάμης μετρίου μεγέθους.

Ἡ εἰς διάφορα ὀρυκτὰ ὕπαρξις τοιαύτης φύσεως ζωϋφίων καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ γένους τῶν *Πλακοειδῶν*, ἀπεδείχθη ἀρκετὰ ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Ἐρενβέργου· ἰδίως δὲ παρατηροῦνται ταῦτα εἰς τὸν *Βοεμικὸν Τρίπολιν*, τὸν *Οὐγγαρικὸν Τρίπολιν*, τὸν οὕτω λεγόμενον *Γάλα τῆς Σελήνης*, τὸν *Δολερικὸν Ἡμιόπαλον*, τὸν *Πολύτιμον Ὄπαλον*, τὸν *Πυρομαχικὸν χάλικα* κ.λ. Ὁ δὲ ἐν ἐν Ὀδησσῷ φυσιολόγος Νορδμάννος διϊσχυρίζεται ὅτι ἀπήντησε διάφορα μικροσκοπικὰ ζωύφια εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τινῶν ζώων, καὶ πρὸς τούτοις αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ἀνθρώπου, τουθόπερ ἐπιβεβαιοῦται ἀπὸ τὰς νεωτέρας παρατηρήσεις τινῶν ἄλλων φυσικῶν· ὥστε οἱ μικροὶ οὗτοι τῆς ὑδρογείου μας κάτοικοι δὲν λείπουσιν ἀπὸ κἀνὲν αὐτῆς ὀργανικὸν εἴτε ἀνοργανικὸν μέρος, μὴ ἐξαιρουμένων καὶ αὐτῶν τῶν ῥανίδων τοῦ ἀποσταλαγμένου ὕδατος. Ἀλλ' ἂν ἡ ζωὴ ἐπιπολάζῃ τοσοῦτον εἰς τὸν μικρόν μας τοῦτον ὑφήλιον κόσμον ὥστε νὰ πληροῖ ἵνα οὕτως εἴπω ὅλας τὰς διαστάσεις αὐτοῦ, εἶναι τάχα δυνατὸν νὰ λείπῃ ἀπὸ τὰς μεγίστας καὶ ἀπειραρίθμους ἐκείνας σφαῖρας αἵτινες πληροῦσι τὸ ἀπέραντον τῆς οἰκουμένης χάος; Ὀχὶ· τοιαύτη εἶναι γενικῶς ἡ δόξα τῶν πεπαιδευμένων, καὶ

ταύτην ἀναπτύσει ἀρκούντως ὁ σοφὸς Φοντανέλος εἰς τὸ ἀξιόλογον αὐτοῦ »*Περὶ πλήθυος κόσμων*» πόνημα, ὃ μετέφρασεν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς φωνὴν Παναγιώτης ὁ Κοδρικᾶς, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον παραπέμπονται οἱ ἐπιθυμοῦντες ἀκριβεῖς περὶ τοῦ λίαν σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου εἰδήσεις.

ΈΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Σεπτέμβριος.

Ἡ ἐπιγραφὴ τῶν *ἐργῶν* καὶ *ἡμερῶν* μας φέρει τὸν *Σεπτέμβριον* καὶ τὴν ἀλληγορίαν τοῦ μηνὸς τούτου παρίστησιν ἡ κάτωθι εἰκών. Τὸ ζώδιον τοῦ μηνὸς τούτου, ὡς γνωστὸν, εἶναι ὁ *Ζυγὸς*, ἑπομένως ὁ νεανίας οὗτος, ὁ ἀκμαῖος καὶ εὐειδὴς περικυκλούμενος ἀπὸ ἀστάχυς καὶ φύλλα ἀμπέλου καὶ ἐπὶ κορμοῦ ξηροῦ ἐπερειδόμενος ζυγὸν κρατεῖ εἰς τὰς ῥωμαλαίας καὶ νεαρὰς χεῖράς του.

Ὁ μὴν Σεπτέμβριος, μετὰ τὸν Μάϊον εἶναι ὁ ὡραιότερος τῶν μηνῶν τοῦ ἔτους, καὶ τούτου ἕνεκα διὰ τοῦ ὡραίου ἐκείνου νεανίου εἰκονίζεται. Πλὴν περὶ τοῦ μηνὸς τούτου θέλομεν ὁμιλήσει εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, διότι ἤδη ἔχομεν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ Αὐγούστου, τοῦ ὁποίου αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοσοῦτον μὲ τὸν Σεπτέμβριον ὡμοίασαν.

Ὁ Αὔγουστος πολλὰ εἶχε τὰς ἀξιοσημειώτους ἡμέρας· Πρῶτον τὴν 4 καθ' ἣν συνεπληρώθη, τὸ ὑπουργεῖον διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ μὲν Κ. Σ. Μίλιου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, τοῦ δὲ Κ. Δ. Χρηστίδου εἰς τὸ τῶν Οἰκονομικῶν, τοῦ δὲ Κ. Α. Παΐκου εἰς τὸ τῆς Δικαιοσύνης, καὶ τοῦ Κ. Ν. Κορφιωτάκη εἰς τὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἡ ἐκλογὴ αὕτη τῶν νέων Ὑπουργῶν, καὶ ἡ διαμονὴ τῶν προτέρων Κ. Α. Κριεζῆ. Γ. Νοταρᾶ. καὶ Π. Δελιγιάννη, ἐπευφημίσθη ὑπὸ πάντων, διότι ἅπαντες οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπολαύουν τῆς κοινῆς ὑπολήψεως.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπεδήμησε διὰ τὴν εἰς Μόναχον περιοδείαν του καὶ ἡ Α. Μ. ὁ πολυπόθητος ἡμῶν Βασιλεὺς· ἀνέλαβε δὲ τὴν ἐπιοῦσαν τὰς ἡνίας τοῦ Κράτους ἡ χαριτόβρυτος Βασίλισσά μας.

Ἕπονται ἀκολούθως ἄλλαι ἀξιοσημείωτοι διὰ πολλοὺς ἡμέραι, καθ' ἃς ἀλληλοδιαδόχως διορίζονται οἱ γραμματεῖς τῶν ὑπουργείων, τῶν Ἐσωτερικῶν μὲν ὁ Κ. Ζυγομαλᾶς, τῶν Στρατιωτικῶν δὲ ὁ Κ. Σ. Σοῦτσος, τῆς Δικαιοσύνης ὁ Κ. Κ. Ἀξελὸς, καὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὁ Κ. Ζάρκος.

Ἔρχεται τέλος ἡ 20 Αὐγούστου.

Ἡ εἰκοστὴ Αὐγούστου εἶχεν ἀνατείλει λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος πρὸς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ἡμέρα. Ἀπὸ πρωΐας κίνησις στρατοῦ καὶ λαοῦ, ὑπουργῶν καὶ μεγιστάνων, ἡ παρουσία αὐτῆς τῆς Βασιλίσσης ἐν τῷ ναῷ, κανονοβολισμοὶ καὶ μουσικαὶ προήγγειλον, ὅτι ἑορτή τις πάνδημος καὶ μεγάλη πανηγυρίζεται. Καὶ τωόντι ἑώρτασεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ τὴν ἐν Χριστῷ ἕνωσίν της καὶ τὴν κανονικὴν ἀναγνώρισίν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ χριστιανοὶ συνέχαιρον ἀλλήλοις ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ταύτῃ πράξει, καὶ χαρὰ γενικὴ κατεῖχε πάντας τοὺς πολίτας. Τὸ ἑσπέρας κατὰ τὸ σύνηθες οἱ κάτοικοι ὅλοι ἐξῆλθον εἰς τὸν περίπατον τῆς *Μουσικῆς*, καὶ τὴν πρώτην μετὰ τοὺς ἀφορήτους καύσωνας ἀναπνέοντες δρόσον, τὴν ἐπελθοῦσαν κατ' ἐκείνην τὴν ἑσπέραν, ἐπέστρεφον ἤδη εὔθυμοι καὶ περιχαρεῖς εἰς τὰ ἴδια.... Ἀλλὰ τί σημαίνει ἡ ἐκπυρσοκρότησις αὕτη; τί ὁ ἦχος οὗτος τῶν σαλπίγγων; ποῦ σπεύδουσιν ὁ ὅμιλος τῶν στρατιωτῶν πεζῶν τε καὶ ἱππέων, διατί ἡ βοὴ αὕτη καὶ ὁ ἀλαλαγμὸς καὶ ἡ συῤῥοὴ τοῦ λαοῦ; Βλέπετε τὴν ἅμαξαν ἐκείνην, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐποχουμένους; εἶναι αὐτοὶ, ὁ μὲν ἐντιμός τις Γερουσιαστὴς, ὁ δὲ ἐκ τῶν νεοδιορισθέντων ὑπουργῶν μετὰ τῆς ἀξιεράστου συζύγου του. Ἀλλὰ δὲν βλέπετε καὶ τὸν ἐν τῷ σκότει κρυπτόμενον ἐκεῖνον φουστανελοφόρον· περινοστεῖ οὗτος πρὸ ἡμισείας ἤδη ὥρας ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας, ὡς ἀπαίσιός τις καὶ μαύρη τοῦ ἅδου σκιά.... εἶνε βλοσυρὸν καὶ ἄγριον τὸ βλέμμα του, τὸ πρόσωπόν του ἂν καὶ νεανίου, ἀλλ' εἶνε πρόσωπον δολοφόνου· λογισμός τις κακοῦργος κυριεύει αὐτὸν, ὁμοιάζει τίγριν αἱμοβόρον παραμονεύουσαν τὸ θήρευμά της..... Ἰδοὺ ἡ ἅμαξα ἐσταμάτησεν ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας, κατέβη πρῶτος ὁ Γερουσιαστὴς, ἀκολούθως ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὅστις προΐστατο τῆς πρωΐνῆς τελετῆς.... ἀλλὰ μόλις θέτει τὸν πόδα καταγῆς καὶ ὁ κακοῦργος ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ, κενόνει τὸ ὅπλον του ὅλον ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ δυστυχοῦς, τὸ ῥίπτει χαμαὶ καὶ τρέπεται εἰς φυγήν.... ἡ ἐκπυρσοκρότησις ἀκούεται, ἀλλ' οὐδεὶς ὁρμᾷ νὰ συλλάβῃ τὸν φονέα.

Ἐν τούτοις ὁ δυστυχὴς Νικόλαος Κορφιωτάκης μόλις προφθάνει νὰ χωρήσῃ τρία βήματα, νὰ στενάξῃ, καὶ πίπτει ἡμιθανὴς εἰς τὰς ἀγκάλας ἀνθρώπων τινῶν, δραμόντων ἐκεῖ ἐκ τοῦ πλησίον ζαχαροπωλείου, οἵτινες τὸν μεταφέρουσι καθημαγμένον εἰς τὸ δωμάτιόν του· σπεύδουσιν οἱ φίλοι, οἱ ἰατροὶ, ἀλλ' οὐδεμία πλέον ἀνθρωπίνη βοήθεια δύναται νὰ τὸν σώσῃ,... μετὰ δύω ὥρας ἐκπνέει ἐν μέσῳ τῆς φρικτοτέρας ἀγωνίας ... ἡ δὲ σύζυγός τους ... ὦ ἡ τάλαινα! ὅταν ἤκουσε τὸ πυροβόλον, ὅταν εἶδε τὸ σύζυγόν της πίπτοντα ἡμίνεκρον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, ἔμεινεν ὡς ἡ Νιόβη ἀπολελιθομένη, καὶ οὔτε λέξιν, οὔτε παράπονον προφέρει, οὔτε δάκρυ ἐν χύνει. Μόλις μετὰ ἓν τέταρτον συνελθοῦσα ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἐκείνου καὶ τρομεροῦ κτύπου, κατανοεῖ τὸ γενόμενον μέγα δυστύχημα, τὴν ἀνήκουστον συμφοράν,, καὶ ἀρχίζει νὰ θρηνῇ, νὰ ὀλοφύρεται, νὰ τύλῃ τὴν ὡραίαν μέλαιναν κόμην της· ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνηλίκων τέκνων της, τὰ τρία, διότι τὸ ἓν εἶναι βρέφος, περικυκλοῦντα αὐτὴν, ἐναγκαλίζονται, κλέουσι καὶ αὐτὰ, ἀλλ' ἀγνοοῦσι τὸ αἴτιον τῶν θρήνων. Σκηνὴ οἴκτου! σκηνὴ φρικώδης! τίς ἠδύνατο νὰ μένῃ ἄδακρυς ἐνώπιον τοῦ ἀλγεινοῦ ἐκείνου θεάματος! τίς δὲν ἔκλαυσεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀρίστου ἐκείνου ἀνδρὸς, τὸν ὁποῖον χεὶρ δολοφόνος ἐστέρησεν ἀπὸ τὴν πατρίδα ἐν ἡλικίᾳ εἰσέτι ἀκμαίᾳ, καὶ πλήρη μέλλοντος. .... Τίς δὲ δὲν ἐθρήνησε ἐπὶ τῷ πένθει καὶ τῷ δυστυχήματι τῆς εὐγενοῦς καὶ νεαρᾶς καὶ ἐρασμίας συζύγου του, τῆς καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν ψυχὴν ὄντως Σπαρτιάτιδος; τίς ἐπὶ τῇ ὀρφανείᾳ τῶν ἀθώων καὶ ἀγλαῶν τέκνων;

Ἡ χεὶρ ἡμῶν τρέμει, χαράττουσα ταῦτα, καὶ ἡ διάνοια ἡμῶν δὲν εὑρίσκει ἐκφράσεις ἱκανὰς νὰ παραστήσωσι τὴν θλιβερὰν ταύτην εἰκόνα.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Νικόλαος Κορφιωτάκης, ὁ χθὲς εἰσέτι πλήρης ζωῆς καὶ ἡμερῶν, ἔκειτο νεκρὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ του, καὶ ἅπαντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης, φίλοι, γνώριμοι, ἄσχετοι συνέῤῥεον ἵνα ἴδωσιν αὐτὸν καὶ τὸν τελευταῖον δόσωσιν ἀσπασμόν. Ἡ γυνή του ἐκάθητο εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον .... ἦτον ὠχροτέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀποθανόντος, καὶ τὰ ὄμματά της δὲν εἶχον πλέον δάκρυα, οὐδὲ θρήνους τὸ στῆθός της .... Ἄφωνος ἦτο ἡ δυστυχὴς καὶ ἄδακρυς ἐκ τῆς ὑπερβολῆς τῆς θλίψεως. Τὰ τέκνα, ἐν ὅσῳ διέμεινον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἤρχοντο καὶ ἔβλεπον τὰ γινόμενα μετ' ἀπορίας, οὐδὲ ἐννόουν τί ἐσήμαινον ὅλα ταῦτα. Ὁ χαρίεις δὲ καὶ πενταετὴς Παναγιωτάκης ὃν εἶχον διαβεβαιώσει ὅτι ὁ πατήρ του ἀνεχώρησε διὰ τὴν Σπάρτην, τὴν πατρίδα του, *μὲ ἀπατᾶτε*, ἔλεγεν, *ὁ πατέρας ἀπέθανεν*. Ὅταν δὲ ἐξέφερον τὸν μακαρίτην καὶ ἀπανῆλθον τὰ ὀρφανὰ εἰς τὴν φωλεάν των τὴν ἔρημον πατρὸς, *ἄλλος*, ἔλεγεν μὲ τὸ γλυκύ του ἐκεῖνο καὶ παιδικὸν ψέλλισμα, *ἄλλος ἦτον ἐκεῖνος ὁ πατέρας, ὅστις ἀπέθανεν, ὁ ἰδικός μου ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Σπάρτην*, . . .

Περὶ τὴν τετάρτην ὥραν συνηθροίσθη πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ μακαρίτου ἅπας ὁ ἐν τῇ πρωτευούσῃ στρατὸς ὑπουργοὶ, στρατηγοὶ, ὑπασπισταὶ τοῦ Βασιλέως, Γερουσιασταὶ, ὑπάλληλοι καὶ πολῖται, πάσης τάξεως καὶ παντὸς βαθμοῦ, ἅπας ὁ κλῆρος τῆς πρωτευούσης συνώδευσαν τὴν ἐκφοράν. Αἱ ἄγυιαι, αἱ οἰκίαι, καὶ οἱ ἐξώστραι αὐτῶν, ἦσαν πλήρης ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ παίδων· καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Κ. Μισαὴλ Ἀποστολίδης; ὅστις τὴν προτεραίαν εἶχεν ἐκφωνήσει λόγον ἐπὶ τῇ πράξει τῆς ἑνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν, τῆς ὁποίας τὴν ἀποπεράτωσιν ὁ μακαρίτης ὡς ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν συνετέλεσεν, ὁ αὐτὸς ἐξεφώνησεν, ὦ ματαιότητες τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων! τὸν ἐπικήδειον λόγον, ἐπὶ τοῦ τάφου του δὲ ὡμίλησεν, εἷς τῶν

συναδελφῶν του ὑπουργῶν, ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Κ. Πάϊκος.

Ὅτε πρὸ τριῶν ἐτῶν μετὰ τῆς αὐτῆς πομπῆς ἐκηδεύετο ὁ μακαρίτης Κωλέττης, ὁ οὐρανὸς ὅστις ἦτον αἴθριος, ἐκαλύφθη αἴφνης ἀπὸ νέφη, καὶ τὸν νεκρὸν συνώδευσαν εἰς τὸν τάφον ἀστραπαὶ, βρονταὶ καὶ βροχή. Ἀξιοπαρατήρητος σύμπτωσις! τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ Κορφιωτάκη, ἑνὸς τῶν στενωτέρων φίλων τοῦ μακαρίτου, ὡς ἂν συνεπένθησε μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ οὐρανός!

Μετὰ τὸ πένθιμον τοῦτο καὶ θλιβερὸν ἀντικείμενον ἔπρεπε νὰ μὴ μεταβῶμεν εἰς ἕτερον, τοιαύτη ἦτο καὶ ἡ ἀπόφασίς μας... ἀλλὰ βλέπω ἤδη τὴν ἀναγνώστριάν μου σκυθρωπάζουσαν καὶ ἀδημονοῦσαν κατ' ἐμοῦ, διότι ἀφίνω αὐτὴν βεβυθισμένην εἰς τὰ ἄφθονα δάκρυα, ἅτινα ἔχυσεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς θλιβερᾶς ταύτης περιγραφῆς. Τὴν γυναῖκα εὐχαριστοῦσι μὲν καὶ θέλγουσι πολλάκις τὰ δάκρυα, ὁσάκις μάλιστα ἀναδεικνύουσιν τὴν ὡραιότητά της καὶ τὴν εὐαισθησίαν της, καὶ καθιστῶσιν αὐτὴν plus intéressante, ἀλλ' ἡ γυνὴ ἀποστρεφομένη φύσει τὰ λυπηρὰ, ἀγαπᾷ τὸ πένθος χαριέν τι νὰ ἐπιστέφῃ μειδίαμα τὸ πένθος αὐτῆς ὡς ἐπιστέφουσιν ἀκτῖνες ἡλιακαὶ τῆς πρωΐας τὴν δρόσον.

Ποῦ ὅμως τὸ εὐάρεστον τοῦτο καὶ τερπνὸν ἀντικείμενον; ἄχαρις καὶ ἄγονος ἤδη ἡ Μοῦσα, ἡ ἐμπνέουσα ἄλλοτε τὸν ποιητήν· ἄχαρις δὲ καὶ ἄγονος καὶ ἡ κοινωνία ἡ μηδὲν τερπνὸν καὶ εὐάρεστον παρέχουσα συμβάν. Ἀλλ' ὄχι... ἀπατῶμαι· ἴλασμὸς μέγας ἐπέκειταί μοι. Θέλων τὸν παρελθόντα μῆνα νὰ καταπαύσω τὴν ὀργὴν τοῦ ὡραίου φύλου, διήγειρα ἔτι δεινοτέραν κατ' ἐμοῦ τὴν μανίαν του, διότι ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ὡς μοὶ ὤφελεν, ἐν ἀθωότητι τῆς καρδίας μου ἔρριψα τὸ *μῆλον* τῆς *ἔριδος*.

Δὲν ἀπομιμνήσκω τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο ἐγκλημα, δι' ὃ ἤμην ἄξιος ἀληθῶς νὰ πάθω τοῦ Ὀρφέως τὸ πάθος, ἂν καὶ εἶμαι Ὀρφεὺς ἄνευ Εὐρυδίκης. Ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνῶσταί μου. Διὰ ταῦτα ἀναιρῶ τοὺς λόγους μου ἐκείνους, καὶ κηρύττων πανδήμως τὸ εἴμαρτον, μετὰ καρδίας συντετριμμένης καὶ τεταπεινομένης, μὲ πόδα μετανοίας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἀγχόνην θανάτου περὶ τὸν τράχηλον, ὡς ὁ Αὐτοκράτωρ Ἐρρίκος ὁ ὑπὸ τοῦ Πάπα καταδικασθεὶς δοξάζω καὶ ὁμολογῶ, ἐννόουν νὰ εἴπω, ὅτι καὶ αἱ διακόσιαι κυρίαι, αἵτινες παρευρέθησαν συνεδριάζουσαι, κατὰ τὴν 28 Ἰουλίου, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ἦσαν καὶ αἰδιακόσιαι, ὡσεὶ θεαὶ, αἱ ἐπὶ τοὺς γάμους τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Θέτιδος προσκληθεῖσαι· ἀλλ' ὡς εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεοτήτων τρεῖς μόναι ἦσαν αἱ ἐρίζουσαι περὶ τοῦ *μήλου*, οὕτω εἰς τὴν ἄλλην συνέλευσιν τὴν θνητὴν, τρεῖς μόνον ἔπρεπε πάλιν νὰ διακριθῶσιν... ὄχι δὲ, ὅτι δὲν ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι ὡραῖαι ὡς ἐκεῖναι αἱ τρεῖς, διότι γνωρίζω ὅτι εἰς συναναστροφὴν τινα ἠρίθμησαν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα!

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, μεταβαίνω ἤδη εἰς τὴν διήγησιν γάμου τινὸς θνητοῦ τελεσθέντος, ἢ μᾶλλον ὡς ὁ τῆς Θέτιδος διακοπέντος, κατὰ τὴν χαρμόσυνον ἅμα καὶ ἀποφράδα ἐκείνην ἡμέραν τῆς 20 Αὐγούστου.

Εἰς οἰκίσκον τινὰ σεσαθρωμένον κατὰ τὴν συνοικιαν τῆς *Πλάκας* περὶ τὴν ἕκτην περίπου ὥραν, ὁ νυμφίος καὶ ἡ νύμφη ἦσαν ἕτοιμοι νὰ συνέλθωσιν εἰς νόμιμον γάμον· νέοι καὶ εὐειδεῖς ἦσαν ἀμφότεροι καὶ ὅλη σχεδὸν ἡ γειτονία περὶ τοὺς διακοσίους ἄνδρας γυναῖκας καὶ παῖδας συνέῤῥευσαν ἵνα παρευρεθῶσιν εἰς τὴν χαρμόσυνον τελετήν· αἱ λαμπάδες τοῦ ὑμεναίου ἀνήφθησαν, οἱ ἱερεῖς ἤδη ἤρχισαν νὰ λέγωσι τὰς εὐχάς των καὶ τὸ *Ἡσαΐα χόρευε*, ἐπαναλείφθη δὶς, ὅτε αἴφνης, ἀκούεται κάτωθεν τριγμός τις, τὸ πάτωμα ἀνοίγει διὰ μιᾶς καὶ οἱ νυμφίοι ἡμίνυμφοι, ἱερεῖς, γυναῖκες καὶ ἄνδρες, τράπεζαι καὶ ἔπιπλα εὑρίσκονται μίγδην εἰς τὸ ὑπὸ τὸ δωμάτιον ὑπόγειον!...

Παύουσι λοιπὸν αἱ ψαλμῳδίαι, σβύνονται αἱ νυμφικαὶ λαμπάδες, καὶ ὁ γάμος διακόπτεται, ἄνευ ἄλλου τινὸς δυστυχήματος· ἐπανελήφθη δὲ αἰσίως τὴν ἀκόλουθον Κυριακήν.

Εἴχομεν ὑποσχεθῆ νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν δύο νεοφανῶν ποιημάτων, τῶν *Ἀναμνήσεων* τοῦ Γ. Χ. Ζαλακώστα καὶ τῆς *Τουρκομάχου Ἑλλάδος* τοῦ Α. Σούτσου. Καθ' ἡμᾶς ἀμφότερα τὰ ποιήματα ταῦτα εἶναι ἄξια πολλοῦ λόγου, καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν καὶ διὰ τὴν ποίησιν καὶ λέγομεν, ὅτι ἂν προήγαγεν ἡ Ἑλληνικὴν φιλολογία τι γενναῖον, ζητοῦμεν δὲ συγγνώμην ἂν διαφωνῶμεν κατὰ τοῦτο πρὸς τὸν σεβαστὸν καὶ πολυμαθῆ Καθηγητὴν Κ. Ἀσώπιον, προήγαγε τοῦτο εἰς τὸν κλάδον τῆς ποιήσεως.

Αἱ *Ἀναμνήσεις* περιέχουσι δύο ποιήματα, τὸν *Βότσαρην* διθύραμβον, καὶ τὰς *Σκιὰς τοῦ Φαλήρου*, ὑπαγορευθείσας ἀπὸ τὸ πολύκροτον Β. ψήφισμα τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

Ἰδοὺ πῶς ἀρχίζει ὁ *Βότσαρης*.

Ὁ λέων ὅταν ἔξαφνα,
Τὴν ἄλυσόν του σπάσῃ,
Τὴν ἀλαζόνα χαίτην του
Βρυχώμενος τινάσσει,
Καὶ βλέμματα τριγύρω του
Τοξεύει φλογερά.

Μὲ τοὺς ἀλκίμους ὄνυχας
Τοὺς φύλακάς του σχίζει,
Κ' αἱματωμένα, σπαίροντα
Τὰ σπλάγχνα των σκορπίζει,
Καὶ σημαδεύει μ' αἵματα
Τὸν δρόμον ἐπ' οὗ περᾷ·

Ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς τὴν Μοῦσαν ὁ ποιητὴς ἐπιφωνεῖ ταῦτα.

Καὶ σὺ Θεὰ ποῦ φείδεσαι
Τῶν εὐκλεῶν ἀγώνων,
Λάβε τὴν λύραν πότνια
Δαμάτειρα τῶν χρόνων,
Καὶ θίξέ την μ' ἀνάλογον
Τῶν πράξεων ῥυθμόν.

Ἂν δέ τις κοῦφος λόγιος
Ἐν τῇ ψυχρᾷ καρδίᾳ
Εἴπε, « Δεν εἶνε σήμερον
Λύρας χορδὴ κἀμμία
Νὰ συγκινῇ μελίφθογγος
Τοὺς Ἕλληνας ἡμᾶς.

Ὦ Σὺ, μὴν ἀποκρίνεσαι
Τὸν συκοφάντην, Μοῦσα,
Ἀλλὰ πολεμοκέλαδον
Τὴν φόρμιγγα κρατοῦσα
Ἀπόδος εἰς τοὺς μάρτυρας
Τοῦ Πίνδου τὰς τιμάς.

Περιγράφει ἔπειτα τὴν τολμηρὰν ἀπόφασιν τοῦ Μάρκου διὰ τῶν ἑξῆς ὡραίων στίχων.

Ἐκεῖ ποῦ τ' ὄρος ἄρχεται
Ἀπότομον νὰ λήγῃ
Χειμάῤῥου καταπίπτοντος
Ὁ ῥόχθος ἀντηχεῖ,

Καὶ δεξιὰ τοὺς λόφους της
Στενὴ κοιλὰς ἀνοίγει,
Καὶ πέραν ὄρος ἕτερον
Ἐγείρεται τραχύ.

Ἀρίνουν τὰς φλοκάτας των
Ἐκεῖ τὰς δασυμάλλους
Οἱ μόλις τριακόσιοι
Τοῦ Μάρκου μαχηταὶ,

Καὶ καταβαίνουν πρόθυμοι
Νὰ μιμηθοῦν τοὺς ἄλλους
Ὅσοι τῆς Σπάρτης τ' ὄνομα
Ἐδόξασαν ποτέ.

Εἰς τὸ βουνὸν τὸ στράτευμα
Τὸ μέγα διαμένει·
Εἰς τὴν κοιλάδα κάτωθεν,
Ἀμέριμνοι φρουροί,

Τρισχίλιοι προφύλακες
Κοιμῶντ' ἐξαπλωμένοι,
Καὶ τί συμβαίνει κύκλῳ των
Δὲν βλέπουν οἱ μωροί.

Εἰς τοὺς αἰθέρας χάνεται
Κωφῶν βημάτων κρότος
Καθὼς, θυέλλης πρόδρομος,
Βωβὸς κυμάτων θροῦς,

Καὶ πέριξ ἐκτεινόμενα
Εἰς τῆς νυκτὸς τὸ σκότος
Φαντάσματ' ἀπαστράπτοντα
Κυκλόνουν τοὺς ἐχθρούς.

Περιχαρὴς ἀνοίχθητι
Φρικτὴ Ταρτάρου πύλη,
Καὶ σεῖς τοῦ σκότους πνεύματα
Ἐξέλθετ' ἐν χαρᾷ.

Θέλει βροντᾷ θανάσιμον
Ἐδὼ τὸ καρυοφίλλι,
Καὶ κεφαλὰς θὰ δρέπεται
Ἡ σπάθ' ἡ κοπτερά.

Ὁ Μάρκος Βότσαρης.

Πᾶς μαχητὴς μὲ τ' ὅπλον του
Τὸ πρόσταγμ' ἀναμένων
Εἰς τὴν σκανδάλην ἕτοιμον
Τὸν δάκτυλον κρατεῖ.

Ταράττεται δυσόνειρος
Ὁ νοῦς τῶν κοιμωμένων,
Καὶ φρίκης μαῦρον φάντασμα
Τὰ στήθη των πατεῖ.

Καὶ ἐπὶ τέλους ἰδοὺ πῶς περιγράφει τὸν θάνατον τοῦ ἥρωος, τὸν ὁποῖον παριστᾷ καὶ ἡ ὄπισθεν εἰκών μας.

Ἀπὸ τὸν μέγαν θρόνον του.
Εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην
Ὁ Ποιητὴς τῆς κτίσεως
Τὸ σκῆπτρόν του κρατῶν

Εἶδε τὸν Μάρκον ἵλεως
Καὶ τὴν ἀδαμαντίνην
Τῆς Μοίρας πλάκ' ἀνέβλεψε
Τῆς Μοίρας τῶν βροτῶν.

Κ' ἔκαμ' ἓν νεῦμα κ' ἔκλινε
Τὸ δῶμα τῶν ἀστέρων
Καὶ λειτουργὸς τοῦ νεύματος
Ὡς ἥλιος λαμπρὸς,

Ἀκτινοβόλον στέφανον
Τῇ δεξιᾷ του φέρων
Εὑρέθη θεῖος ἄγγελος
Τὸν Βότσαρην ἐμπρός.

Ἀρκοῦν, τὸν εἶπε, τ' ἄθλά σου
Καὶ τῆς σαρκὸς οἱ μόχθοι.
Ψυχὴ σεπτὴ πλησίον του
Ὁ Πλάστης σὲ καλεῖ.

Τὸν Μάρτυρα τότ' ἔπληξεν
Ἓν βόλι κ' ἠνεώχθη,
Τὸ μέτωπόν του, κ' ἔγειρεν
Ἡ θεία κεφαλή.

Συγκινημένος κ' ἔνδακρυς,
Ἄπνουν αἱματωμένον
Ἐδέχθ' εἰς τὰς ἀγγάλας του
Ὁ Τούσης τὸν Νεκρόν·

Ὁ δυστυχὴς τὸν ἔσφιγγε
Βαρυαλγὴς καὶ στένων,
Τὸν ἔσφιγγε γευόμενος
Ποτήριον πικρόν.

Γὸ δ' αἷμ' ἀπὸ τοῦ Μάρτυρος
Κατέῤῥεε τὰς φλέβας,
Κ' ἡγίαζε τὸν ἔνδοξον
Τῆς γῆς ἐκείνης χοῦν,

Ὁποῦ μεταγενέστεροι
Θ' ἀσπάζωνται μὲ σέβας,
Ἔνθα τοὺς ὕμνους ψάλλουσαι
Κιθάραι θ' ἀντηχοῦν·

Ἀλλ' ἡ ψυχὴ μὲ πτέρυγας
Πετῶσα τὰς ἀύλους
Ἓν βλέμμα πρὸς τὴν σάρκα της
Ἐγύρισε πικρὸν,

Καὶ μὲ χαρὰν εἶδ' ἔπειτα
Τοὺς τουρκομάχους φίλους
Μὲ θυμοβόρα δάκρυα
Νὰ σπένδουν τὸν νεκρόν.

Ὁ Πρωτοστάτης ἄγγελος,
Αἱ τρεῖς σκιαὶ κ' ἐκείνη
Εἰς οὐρανοὺς ἀνέβησαν
Ταχύτεροι τοῦ νοῦ.

Εἰς ὅποιον τὸ αἷμά του
Ὑπὲρ Πατρίδος χύνει
Εἴν' ἀνοικτὸς, εἴν' ἕτοιμος
Ὁ δρόμος τ' οὐρανοῦ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Εὐτέρπης ἄρχεται μὲ τὸ παρὸν 73ον φυλλάδιον.

Ὅσοι τῶν Κ. Κ. συνδρομητῶν ἀνανεώσαντες προπληρώσωσι τὴν συνδρομήν των διὰ τὸ τέταρτον ἔτος θέλουσι λάβει ΔΩΡΕΑΝ ὁλόκληρον τὸ ὡραῖον μυθιστόρημα ὁ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο θέλομεν ἀποστείλει εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν Κ. Κ. συνδρομητῶν ἀφοῦ λάβωμεν τὰ χρήματα τῆς συνδρομῆς του, καὶ τοῦτο ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως. Ἡ ἡμέρα τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ἐκδόσεώς του θέλει ἀναγγελθῆ. Ὅταν συνδρομητὴς προπληρώσας δὲν λάβῃ τὸ μυθιστόρημα ὁ Δημοδιδάσκαλος, ἂς ἦναι βέβαιος ὅτι δὲν ἐλάβομεν τὰ χρήματα τῆς συνδρομῆς του. Παρακαλοῦνται οἱ Κ. Κ. ἐπιστάται τῶν ταχυδρομείων, καὶ οἱ εἰδικοὶ ἀνταποκριταί μας νὰ μᾶς εἰδοποιήσωσιν ἐγκαίρως τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν διὰ νὰ μὴ συμβῇ ἀργοπορία εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν φυλλαδίων.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΣ ΕΥΤΕΡΠΗΣ.